

การแปรของสระสูงยาว (i:, t:, u:) ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช
ตามตัวแปรอายุ เพศ และวัจนลีลา

นางสาวสุวรรณรัตน์ ราชรักษ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาศาสตร์ ภาควิชาภาษาศาสตร์

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2556

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR) are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

VARIATION OF LONG HIGH VOWELS (i:, ɨ:, u:) IN NAKHON SI THAMMARAT DIALECT
BY SPEAKERS' AGE, GENDER AND STYLE

Miss Suwannarat Radcharak

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts Program in Linguistics

Department of Linguistics

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2013

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การแปรของสระสูงยาว (i:, ĩ:, u:) ในภาษาไทยถิ่น

นครศรีธรรมราชตามตัวแปรอายุ เพศ และวังนลีลา

โดย

นางสาวสุวรรณรัตน์ ราชรักษ์

สาขาวิชา

ภาษาศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ศาสตราจารย์ กิตติคุณ ดร.อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

.....คณบดีคณะอักษรศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพนธ์ อัครวิรุฬหการ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ศาสตราจารย์ ดร.ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ศาสตราจารย์ กิตติคุณ ดร.อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ กิตติคุณ ดร.วิจิตร ภาณุพงศ์)

CHULALONGKORN UNIVERSITY

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาควิชา ภาษาศาสตร์
สาขาวิชา ภาษาศาสตร์
ปีการศึกษา 2556

ลายมือชื่อนิสิต .....

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก .....

Department: Linguistics

Student's Signature .....

Field of Study: Linguistics

Advisor's Signature .....

Academic Year: 2013

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีเนื่องจากความกรุณาและความช่วยเหลือจากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำแนะนำ คำปรึกษา ข้อคิดเห็นต่างๆ ตลอดจนได้ช่วยเหลือตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์อย่างละเอียดด้วยความเอาใจใส่ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ลุล่วงได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ ประธานกรรมการวิทยานิพนธ์ และ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.วิจินต์ ภาณุพงศ์ กรรมการวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาตรวจแก้ไขอย่างละเอียดและให้คำแนะนำอันมีคุณค่ายิ่ง จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เรียบร้อยสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ด้านภาษาศาสตร์ และให้คำแนะนำที่ดีเสมอมา

ขอขอบพระคุณเพื่อน รุ่นพี่ และเจ้าหน้าที่ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ให้คำแนะนำ คำปรึกษา และข้อมูลที่สำคัญ ตลอดจนกำลังใจที่ดีเสมอมา

ขอขอบพระคุณผู้บอกภาษาทั้ง 80 ท่าน ในตำบลสวนขัน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี และเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ผู้เป็นกำลังใจ ดูแลเอาใจใส่ และให้คำปรึกษาที่ดีเสมอมา ตลอดจนให้การสนับสนุนให้ลูกมีโอกาสทางการศึกษาที่ดี จนลูกได้รับความสำเร็จจนถึงปัจจุบันนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	1
สารบัญภาพ.....	ค
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย.....	3
1.3 สมมติฐาน.....	4
1.4 ประโยชน์ของการวิจัย.....	4
1.5 คำจำกัดความและสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ใช้ในงานวิจัย.....	4
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม.....	7
2.1 การศึกษาคำจำกัดความการแปรของภาษา.....	7
2.2 การศึกษาหน่วยเสียงสระสูงในภาษาไทยถิ่นใต้.....	8
2.3 การศึกษาการแปรของภาษาตามตัวแปรสังคม.....	16
2.3.1 การแปรของภาษาตามอายุและเพศของผู้พูด.....	16
2.3.2 การแปรของภาษาตามวิจนลีลา.....	21
2.4 การศึกษาระบบเสียงภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช.....	23
2.4.1 เปรียบเทียบผลการวิจัยระบบหน่วยเสียงภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช.....	28
2.5 สรุป.....	29
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	31
3.1 การคัดเลือกจุดเก็บข้อมูล.....	31
3.2 การคัดเลือกผู้บอกภาษา.....	32
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย.....	32
3.4 การเก็บข้อมูล.....	35
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูล.....	36

บทที่ 4 รูปแปร และความถี่ในการใช้รูปแปรของสระสูงยาว (i:, ī , u:) ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช.....	38
4.1 รูปแปรของสระสูงยาว (i:):.....	38
4.2 รูปแปรของสระสูงยาว (ī):.....	38
4.3 รูปแปรของสระสูงยาว (u:):.....	39
4.4 ความถี่ในการปรากฏของรูปแปรของสระสูงยาว (i:):.....	40
4.5 ความถี่ในการปรากฏของรูปแปรของสระสูงยาว (ī):.....	40
4.6 ความถี่ในการปรากฏของรูปแปรของสระสูงยาว (u:):.....	41
บทที่ 5 การปรากฏของรูปแปรสระสูงยาว (i:, ī , u:) ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช ตามสิ่งแวดล้อมทางเสียง.....	44
5.1 ผลการวิเคราะห์การแปรของสระสูงยาว (i:) ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชตามสิ่งแวดล้อมทางเสียง.....	44
5.1.1 การแปรของสระสูงยาว (i:) ตามวรรณยุกต์.....	46
5.1.2 การแปรของสระสูงยาว (i:) ตามพยัญชนะต้น.....	48
5.1.3 การแปรของสระสูงยาว (i:) ตามพยัญชนะท้าย.....	49
5.2 ผลการวิเคราะห์การแปรของสระสูงยาว (ī) ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชตามสิ่งแวดล้อมทางเสียง.....	51
5.2.1 การแปรของสระสูงยาว (ī) ตามวรรณยุกต์.....	52
5.2.2 การแปรของสระสูงยาว (ī) ตามพยัญชนะต้น.....	54
5.2.3 การแปรของสระสูงยาว (ī) ตามพยัญชนะท้าย.....	55
5.3 ผลการวิเคราะห์การแปรของสระสูงยาว (u:) ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชตามสิ่งแวดล้อมทางเสียง.....	57
5.3.1 การแปรของสระสูงยาว (u:) ตามวรรณยุกต์.....	59
5.3.2 การแปรของสระสูงยาว (u:) ตามพยัญชนะต้น.....	60
5.3.3 การแปรของสระสูงยาว (u:) ตามพยัญชนะท้าย.....	61
5.4 สรุปผลการวิเคราะห์.....	65
บทที่ 6 การแปรของสระสูงยาว (i:, ī , u:) ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช ตามตัวแปรอายุ เพศ และวันลีลา.....	70

6.1 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแปรของสระสูงยาว (i:, $\ddot{i}$, u:) กับปัจจัยอายุและเพศ	70
6.2 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแปรของสระสูงยาว (i:, $\ddot{i}$, u:) กับตัวแปรวัจนลีลา โดยใช้การทดสอบทางสถิติไคว์สแควร์ (Chi-square test)	83
บทที่ 7 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	86
7.1 สรุปผลการวิจัย.....	86
7.1.1 อัตราการปรากฏของรูปแปรสระสูงยาว (i:, $\ddot{i}$, u:)	86
7.1.2 การแปรของสระสูงยาวตามสิ่งแวดล้อมทางเสียง	87
7.1.3 การแปรของสระสูงยาว (i:, $\ddot{i}$, u:) ตามตัวแปรสังคม.....	88
7.2 อภิปรายผล	88
7.3 ข้อเสนอแนะ.....	90
รายการอ้างอิง	91
ภาคผนวก.....	93
ภาคผนวก ก.....	94
ภาคผนวก ข.....	96
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	98

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1.1 การออกเสียงสระสูงยาว (i:, i:, u:) ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช	2
ตารางที่ 2.1 การกลายเสียง *i:, *i:, *u: ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช	11
ตารางที่ 2.2 การปรากฏของสระสูง /i:, i:, u:/ ในพยางค์ลักษณะต่างๆ ของภาษาไทยถิ่นใต้และ ภาษาไทยกรุงเทพ.....	12
ตารางที่ 2.3 การเปลี่ยนแปลงเสียงสระสูง /i:, i:, u:/ เป็น [e:, ə:, o:] ตามลำดับ	13
ตารางที่ 2.4 ข้อแตกต่างเกี่ยวกับเงื่อนไขในการกลายเสียงสระสูงในภาษาไทยถิ่นแต่ละถิ่น.....	15
ตารางที่ 2.5 ระบบพยัญชนะภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช.....	23
ตารางที่ 2.6 ระบบสระภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช	24
ตารางที่ 2.7 ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช.....	25
ตารางที่ 3.1 รายการคำเดี่ยวที่ใช้ทดสอบการแปรของสระ (i:, i:, u:) แบ่งตามเสียงสระ	33
ตารางที่ 3.2 รายการคำเดี่ยวที่ใช้ทดสอบการแปรของสระ (i:, i:, u:) แบ่งตามเสียงวรรณยุกต์	33
ตารางที่ 3.3 รายการคำเดี่ยวที่ใช้ทดสอบการแปรของสระ (i:, i:, u:) แบ่งตามเสียงพยัญชนะ	34
ตารางที่ 3.4 ตัวอย่างแบบฟอร์มบันทึกข้อมูลรายการคำเดี่ยว	35
ตารางที่ 4.1 ความถี่ในการปรากฏของรูปแปรของสระสูงยาว (i:) ในการออกเสียงของผู้พูดทั้งหมด	40
ตารางที่ 4.2 ความถี่ในการปรากฏของรูปแปรของสระสูงยาว (i:) ในการออกเสียงของผู้พูดทั้งหมด	41
ตารางที่ 4.3 ความถี่ในการปรากฏของรูปแปรของสระสูงยาว (u:) ในการออกเสียงของผู้พูดทั้งหมด	41
ตารางที่ 4.4 ความถี่ในการปรากฏของรูปแปรมาตรฐานและรูปแปรท้องถิ่นของสระสูงยาว (i:, i:, u:) ในการออกเสียงของผู้พูดทั้งหมด	42
ตารางที่ 5.1 ลักษณะการออกเสียงคำที่สะกดด้วยรูปสระ <อี>	44
ตารางที่ 5.2 อัตราการปรากฏของรูปแปร [i:] และ [e:] กับวรรณยุกต์ (เรียงลำดับตามความถี่ที่ ปรากฏกับ [i:] จากมากไปหาน้อย).....	46
ตารางที่ 5.3 อัตราการปรากฏของรูปแปร [i:] และ [e:] กับพยัญชนะต้น (เรียงลำดับตามความถี่ที่ ปรากฏกับ [i:] จากมากไปหาน้อย).....	48
ตารางที่ 5.4 อัตราการปรากฏของรูปแปร [i:] และ [e:] กับพยัญชนะท้าย (เรียงลำดับตามความถี่ที่ ปรากฏกับ [i:] จากมากไปหาน้อย).....	50
ตารางที่ 5.5 ลักษณะการออกเสียงคำที่สะกดด้วยรูปสระ <อือ>.....	51
ตารางที่ 5.6 อัตราการปรากฏของรูปแปร [i:] และ [ə:] กับวรรณยุกต์ (เรียงลำดับตามความถี่ที่ ปรากฏกับ [i:] จากมากไปหาน้อย).....	53

ตารางที่ 5.7 อัตราการปรากฏของรูปแปร [i:] และ [e:] กับพยัญชนะต้น (เรียงลำดับตามความถี่ที่ปรากฏกับ [i:] จากมากไปหาน้อย).....	54
ตารางที่ 5.8 อัตราการปรากฏของรูปแปร [i:] และ [e:] กับพยัญชนะท้าย (เรียงลำดับตามความถี่ที่ปรากฏกับ [i:] จากมากไปหาน้อย).....	55
ตารางที่ 5.9 ลักษณะการออกเสียงคำที่สะกดด้วยรูปสระ <อุ>	57
ตารางที่ 5.10 อัตราการปรากฏของรูปแปร [u:] และ [o:] กับวรรณยุกต์ (เรียงลำดับตามความถี่ที่ปรากฏกับ [u:] จากมากไปหาน้อย).....	59
ตารางที่ 5.11 อัตราการปรากฏของรูปแปร [u:] และ [o:] กับพยัญชนะต้น (เรียงลำดับตามความถี่ที่ปรากฏกับ [u:] จากมากไปหาน้อย).....	60
ตารางที่ 5.12 อัตราการปรากฏของรูปแปร [u:] และ [o:] กับพยัญชนะท้าย (เรียงลำดับตามความถี่ที่ปรากฏกับ [u:] จากมากไปหาน้อย).....	62
ตารางที่ 6.1 อัตราการใช้รูปแปรของสระสูงยาว (i:, i:, u:) ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชตามเพศ	70
ตารางที่ 6.2 อัตราการใช้รูปแปรของสระสูงยาว (i:, i:, u:) ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชตามอายุ	71
ตารางที่ 6.3 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์.....	74
ตารางที่ 6.4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปร.....	76
ตารางที่ 6.5 ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาความเหมาะสมของสมการถดถอย	79
ตารางที่ 6.6 วิเคราะห์ค่าความแปรปรวนของสมการ	80
ตารางที่ 6.7 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระ	81
ตารางที่ 6.8 สรุปผลการวิเคราะห์การถดถอยเพื่อพยากรณ์อัตราการใช้รูปแปรท้องถิ่นจากปัจจัยอายุ และเพศของผู้พูดภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช.....	82
ตารางที่ 6.9 อัตราการใช้รูปแปรของสระสูงยาว (i:, i:, u:) ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชตามวงจกลีลา.....	84

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 ความสัมพันธ์ของภาษาไทยถิ่นใต้.....	9
ภาพที่ 3.1 แผนที่อำเภอช้างกลางโดยสังเขป.....	31
ภาพที่ 4.1 อัตราร้อยละของการปรากฏของรูปแปรสระสูงยาว (i:) ในการออกเสียงของผู้พูดทั้งหมด.....	40
ภาพที่ 4.2 อัตราร้อยละของการปรากฏของรูปแปรสระสูงยาว (i:) ในการออกเสียงของผู้พูดทั้งหมด.....	41
ภาพที่ 4.3 อัตราร้อยละของการปรากฏของรูปแปรสระสูงยาว (u:) ในการออกเสียงของผู้พูดทั้งหมด.....	42
ภาพที่ 4.4 อัตราร้อยละของการปรากฏของรูปแปรมาตรฐานและรูปแปรท้องถิ่น ของสระสูงยาว (i:, i:, u:) ในการออกเสียงของผู้พูดทั้งหมด.....	43
ภาพที่ 5.1 อัตราการปรากฏของรูปแปร [i:] และ [e:] กับวรรณยุกต์.....	47
ภาพที่ 5.2 อัตราการปรากฏของรูปแปร [i:] และ [e:] กับพยัญชนะต้น.....	49
ภาพที่ 5.3 อัตราการปรากฏของรูปแปร [i:] และ [e:] กับพยัญชนะท้าย.....	50
ภาพที่ 5.4 อัตราการปรากฏของรูปแปร [i:] และ [o:] กับวรรณยุกต์.....	53
ภาพที่ 5.5 อัตราการปรากฏของรูปแปร [i:] และ [o:] กับพยัญชนะต้น.....	55
ภาพที่ 5.6 อัตราการปรากฏของรูปแปร [i:] และ [o:] กับพยัญชนะท้าย.....	56
ภาพที่ 5.7 อัตราการปรากฏของรูปแปร [u:] และ [o:] กับวรรณยุกต์.....	59
ภาพที่ 5.8 อัตราการปรากฏของรูปแปร [u:] และ [o:] กับพยัญชนะต้น.....	61
ภาพที่ 5.9 อัตราการปรากฏของรูปแปร [u:] และ [o:] กับพยัญชนะท้าย.....	62
ภาพที่ 5.10เปรียบเทียบการปรากฏของรูปแปรสระสูงยาว (i:, i:, u:) กับพยัญชนะท้าย.....	64
ภาพที่ 5.11 เปรียบเทียบการปรากฏของรูปแปรสระสูงยาว (i:, i:, u:) กับวรรณยุกต์.....	64
ภาพที่ 5.12 สรุปผลการวิเคราะห์การแปรของสระสูงยาว (i:, i:, u:) ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชตามสิ่งแวดล้อมทางเสียง.....	65
ภาพที่ 6.1 อัตราร้อยละการปรากฏของรูปแปรสระสูงยาว (i:, i:, u:) ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชตามเพศ.....	71
ภาพที่ 6.2 อัตราร้อยละการปรากฏของรูปแปรสระสูงยาว (i:, i:, u:) ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชตามอายุ.....	72
ภาพที่ 6.3 การกระจายของข้อมูลตัวแปรเพศ.....	74
ภาพที่ 6.4 การกระจายของข้อมูลตัวแปรอายุ.....	75

ภาพที่ 6.5 แสดงการกระจายของข้อมูลอัตราการใช้รูปแปรท้องถิ่น.....	75
ภาพที่ 6.6 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอายุกับรูปแปรท้องถิ่น	77
ภาพที่ 6.7 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเพศกับรูปแปรท้องถิ่น	78
ภาพที่ 6.8 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอายุกับรูปแปรท้องถิ่นแยกตามเพศของผู้พูด	78
ภาพที่ 6.9 เส้นสมการถดถอยของเพศชายและเพศหญิง	83
ภาพที่ 6.10 อัตราร้อยละการปรากฏของรูปแปรสระสูงยาว (i:, i:, u:) ตามวจนลีลา	84

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชเป็นภาษาถิ่นใต้ที่มีความแตกต่างจากภาษาไทยถิ่นอื่นและภาษาไทยกรุงเทพฯอย่างชัดเจน ทั้งในเรื่องเสียงวรรณยุกต์ เสียงพยัญชนะ และเสียงสระ จึงมีผู้ทำการศึกษาเกี่ยวกับระบบเสียงภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชไว้มากพอสมควร เช่น จริยา สมนึก (จริยา สมนึก, 2525) วิไลวรรณ คำรักษ์ (วิไลวรรณ คำรักษ์, 2512) และ รอย แอนดรู มิลเลอร์ (Miller, 1965) นอกจากนี้ยังมีผู้ศึกษาเกี่ยวกับเสียงสระโดยเฉพาะ เช่น ศุภฤกษ์ หอมแก้ว (ศุภฤกษ์ หอมแก้ว, 2540) ที่ศึกษาการแปรของเสียง (e) เป็นต้น และการศึกษาที่ผ่านมามีการค้นพบประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับเสียงสระสูง (i:) อี, (i:) อือ และ (u:) อุ โดยพบว่าผู้พูดภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช จะออกเสียงสระสูงเหล่านี้เป็น [e:] เอ, [ə:] เออ และ [o:] โอ ตามลำดับ เช่นคำว่า ‘ซี’ ออกเสียงเป็น ‘เซ’, ‘สีบ’ ออกเสียงเป็น ‘เสิบ’ และ ‘ปลุก’ ออกเสียงเป็น ‘ไปลก’ เป็นต้น

ปรากฏการณ์ดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยเกิดข้อสงสัยว่า เหตุใดการใช้หน่วยเสียงสระสูงระหว่างภาษาไทยกรุงเทพฯกับภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชจึงแตกต่างกันเฉพาะในคำบางคำเท่านั้น เช่น คำว่า ‘หนึ่, คลื่น, ลูก’ ผู้พูดภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชออกเสียงสระเป็น [e:, ə:, o:] ตามลำดับ ซึ่งต่างกับภาษาไทยกรุงเทพฯ ในขณะที่คำว่า ‘ผี, ถือ, รุ’ ผู้พูดภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชและภาษาไทยกรุงเทพฯออกเสียงสระเดียวกันคือ [i:, i:, u:] ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิวัฒนาการของภาษาไทยถิ่นใต้ เพื่อศึกษาลักษณะของหน่วยเสียงสระสูงในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช ผลงานที่ถือได้ว่ามีผู้อ้างอิงมากที่สุดในการศึกษาเรื่องภาษาถิ่นคือ ผลงานของ เจ มาร์วิน บราวน์ (Brown, 1985) ซึ่งศึกษาวิวัฒนาการและความสัมพันธ์ของภาษาไทยที่พูดในถิ่นต่างๆ ทั้งหมด 60 ถิ่น โดยในส่วนของสระสูงยาวในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชนั้น พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบกับสระสูงยาวในภาษาไทดั้งเดิม (Proto-tai) โดยสระสูงยาว *i:, *i:, *u: ในภาษาไทดั้งเดิม มีการกลายเป็นสระกลาง [e:, ə:, o:] ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช โดยมีเงื่อนไขคือ ปรากฏในคำเป็นที่มีรูปวรรณยุกต์เอกหรือโทกำกับและคำตายสระเสียงยาว นอกจากนี้ แอนโทนี ดิลเลอร์ (Diller, 1976) ยังได้ยืนยันสิ่งที่บราวน์เสนอไว้ กล่าวคือ ผู้พูดภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชออกเสียง [i:, i:, u:] ในคำเป็นไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับเช่น คำว่า ‘มี, มีอ, ดู’ และออกเสียง [e:, ə:, o:] ในคำเป็นมีรูปวรรณยุกต์เอกและโทกำกับ เช่น คำว่า ‘สี่, ลิ่น, ลู๊’ และในคำตายลงท้ายด้วยเสียงกัก เช่น คำว่า ‘ลูก, ลูบ, ผูก’ จากที่บราวน์และดิลเลอร์กล่าวไว้ หากใช้กล่องวรรณยุกต์สามารถสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 1.1 การออกเสียงสระสูงยาว (i:, i:, u:) ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช

A (ไม่มีรูป วรรณยุกต์)	B (รูปวรรณยุกต์เอก)	C (รูปวรรณยุกต์โท)	DL (คำตายสระเสียง ยาว)
i:	e:		
i:	อ:		
u:	o:		

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยซึ่งเป็นคนจังหวัดนครศรีธรรมราชโดยกำเนิด และใช้ภาษา นครศรีธรรมราชเป็นภาษาที่หนึ่งในการสนทนากับครอบครัว เพื่อน และญาติพี่น้อง ได้สังเกตว่าทุก วันนี้การพูดของคนนครศรีธรรมราชรวมทั้งการพูดของผู้วิจัยเองมักจะออกเสียงสระสูงยาวในคำบาง คำ แตกต่างไปจากที่แสดงข้างต้น ผู้วิจัยสันนิษฐานว่า เสียงสระดังกล่าวในภาษาไทยถิ่น นครศรีธรรมราชกำลังเกิดการเปลี่ยนแปลง นั่นคือ ผู้พูดบางคนไม่ได้ออกเสียงสระสูงตามลักษณะ พยางค์ที่บราวน์และดิลเลอร์ได้กล่าวไว้ข้างต้น เช่น ผู้พูดบางคนออกเสียงคำว่า ‘หลีก’ เป็น /li:k²/ แทนที่จะเป็น /le:k²/ ดังนั้นจึงอาจจะเป็นไปได้ว่าเสียงสระสูงยาวในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช กำลังมีการเปลี่ยนแปลง กล่าวคือผู้พูดภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชเลือกใช้เสียงสระต่างจากภาษา ท้องถิ่น ประเด็นนี้อาจเกิดจากอิทธิพลของภาษาไทยกรุงเทพฯ โดยผ่านทางสื่อโทรทัศน์ โฆษณา วิทยุ รวมทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆที่สามารถเข้าถึงประชาชนได้ง่ายกว่าแต่ก่อน นอกจากนี้ ความเจริญก้าวหน้า อย่างรวดเร็วทางด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ สังคมและการศึกษาล้วนมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตและ การใช้ภาษาของประชากรเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่สามารถเข้าถึงอิทธิพลดังกล่าวได้ ง่ายและรวดเร็วกว่าคนรุ่นอื่นๆ จึงทำให้ออกเสียงสระสูงยาว (i:, i:, u:) เปลี่ยนแปลงไป

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการแปรของเสียงสระสูงยาวทั้ง 3 เสียงในภาษาไทยถิ่น นครศรีธรรมราช นั่นคือ (i:, i:, u:) โดยนำปัจจัยด้านอายุ เพศ และวัจนลีลา มาเป็นตัวแปรใน การศึกษา เพราะปัจจัยเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการใช้ภาษาของคนในสังคม ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยที่ ผ่านมา เช่น งานของ ลาบอฟ (Labov, 2006) ศึกษาการออกเสียง (r) ของคนที่ทำงานใน ห้างสรรพสินค้า 3 ระดับในกรุงนิวยอร์ก พบว่า การแปรของเสียง (r) มีความสัมพันธ์กับอายุของผู้พูด กล่าวคือ คนที่มีอายุมากจะออกเสียง [r] น้อยกว่าคนที่มีอายุน้อย นอกจากนี้ก็มีงานของ ปาลีรัฐ ทรัพย์ปรุง (ปาลีรัฐ ทรัพย์ปรุง, 2525) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การแปรของเสียง (h) ในภาษาไทยถิ่น สงขลาเขตชุมชนเมืองตามปัจจัยทางสังคม ซึ่งพบว่าปัจจัยอายุ มีความสัมพันธ์กับการแปรของเสียง (h) มากที่สุด งานวิจัยของศุภฤกษ์ หอมแก้ว (ศุภฤกษ์ หอมแก้ว, 2540) ศึกษาเกี่ยวกับ การแปรของ (e) ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช ตามตัวแปรอายุและ ทัศนคติทางภาษา แสดงให้เห็นว่าผู้พูดยังคง ใช้รูปแปรดั้งเดิม [e] มากกว่ารูปแปรอื่น ๆ ได้แก่ รูปแปรใหม่ [e], รูปแปรกึ่งกลาง [e[^]] อย่างชัดเจน

แต่มีแนวโน้มที่จะใช้ลดลงเมื่อผู้บอกภาษามีอายุน้อยลง บุญเรือง ชื่นสุวิมล (Chuensuvimol, 1993) ศึกษาเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ระหว่างการแปรของ (r) ในภาษาไทย และ (r) ในภาษาอังกฤษตามตัวแปรสังคมของผู้พูดภาษาไทยกรุงเทพฯ พบว่าเพศหญิงมีแนวโน้มที่จะใช้รูปแปรที่มีศักดิ์ศรีมากกว่าเพศชาย งานวิจัยที่มีการใช้วัจนลีลาในการศึกษาการแปรของภาษา เช่นงานวิจัยของลาบอฟ (Labov, 2006) งานวิจัยของแสงจันทร์ ตรียกุล (แสงจันทร์ ตรียกุล, 2529) และงานวิจัยของสุธิดา พูลทรัพย์ (สุธิดา พูลทรัพย์, 2537) ซึ่งงานวิจัยเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าผู้พูดใช้รูปแปรมาตรฐาน หรือรูปแปรที่มีศักดิ์ศรีในวัจนลีลาแบบเป็นทางการมากกว่าในวัจนลีลาแบบไม่เป็นทางการหรือเป็นทางการน้อย (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในบทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม)

จากการสำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแปรของเสียงในภาษาไทยถิ่นใต้ พบว่าเคยมีผู้ทำการศึกษาเสียงสระสูงยาวมาแล้ว แต่เป็นการศึกษาภาษาไทยถิ่นสงขลา นั่นคืองานของณัฐวุฒิ พงศ์จันทร์เสถียร (ณัฐวุฒิ พงศ์จันทร์เสถียร, 2539) ศึกษาเกี่ยวกับ การแปรของสระสูงในภาษาสงขลาตามตัวแปรทางสังคม ซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาการแปรของสระสูงในคำภาษาสงขลาบางคำว่ามีความสัมพันธ์กับตัวแปรอายุและถิ่นที่อยู่อาศัยหรือไม่ ผลการศึกษาพบว่า (i:) มีรูปแปรคือ [i:, e:] ส่วน (ɨ:) มีรูปแปรคือ [i:, ə:] และ (u:) มีรูปแปรคือ [u:, o:] นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ อายุ และ ถิ่นที่อยู่อาศัย มีความสัมพันธ์กับการแปรของสระสูงในภาษาสงขลา การศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นแนวโน้มว่าภาษาสงขลา กำลังเปลี่ยนแปลง

แม้ว่าจะมีการทำวิจัยเรื่องเสียงสระสูงยาวในภาษาไทยถิ่นใต้ แต่ผู้วิจัยคิดว่ายังมีประเด็นที่น่าสนใจอีกมากที่ยังไม่ได้ศึกษา โดยงานของผู้วิจัยชิ้นนี้แตกต่างจากงานของณัฐวุฒิ ทั้งในเรื่องของภาษาถิ่น วิธีเก็บข้อมูล วิธีวิเคราะห์ข้อมูล และตัวแปรทางสังคม โดยนอกจากผู้วิจัยศึกษาหาความสัมพันธ์การแปรของเสียงสระสูงยาวกับปัจจัยทางสังคมแล้ว สิ่งที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งคือ ได้ศึกษาการแปรของสระสูงยาวตามสิ่งแวดล้อมทางเสียงเพื่อพิสูจน์ว่านอกจากการแปรตามลักษณะพยางค์และเสียงวรรณยุกต์ที่บราวน์และดิลเลอร์ได้กล่าวไว้แล้วนั้น ยังมีสิ่งแวดล้อมทางเสียงอื่นๆ ใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อการแปรของสระสูงยาว ส่วนในเรื่องของตัวแปรสังคมนั้นนอกจากผู้วิจัยจะศึกษาตัวแปรอายุเหมือนกับงานวิจัยของ ณัฐวุฒิ พงศ์จันทร์เสถียร ผู้วิจัยได้เพิ่มตัวแปรสังคมอื่นๆ คือ เพศกับ วัจนลีลา เพราะเป็นปัจจัยที่สำคัญ นอกจากใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบถามตอบรายการคำเดี่ยวแล้ว ผู้วิจัยได้ใช้ข้อความต่อเนื่องโดยการสนทนาแบบพูดคุยก่อนเรื่องด้วย เพราะทำให้ได้ภาษาที่ใช้สื่อสารกันจริงๆ และเกิดขึ้นในสถานการณ์จริง

1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1.2.1 เพื่อวิเคราะห์การแปรของสระสูงยาว (i:, ɨ:, u:) ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชตามสิ่งแวดล้อมทางเสียง

1.2.2 เพื่อวิเคราะห์การแปรของสระสูงยาว (i:, ɨ:, u:) ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชตามตัวแปรสังคม ได้แก่ อายุ เพศ และวัจนลีลา

1.3 สมมติฐาน

1.3.1 สระสูงยาว (i:, i:, u:) ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชมีการแปรไปในทิศทางเดียวกัน คือ แปรไปเป็นสระกลางยาว [e:, e:, o:] โดยมีเงื่อนไขการปรากฏตามสิ่งแวดล้อมทางเสียง ได้แก่ เสียงวรรณยุกต์ พยัญชนะต้น และพยัญชนะท้าย โดยมีรูปแปรดังนี้

- 1) เสียง (i:) มีรูปแปร 2 รูปคือ [i:] และ [e:]
- 2) เสียง (i:) มีรูปแปร 2 รูปคือ [i:] และ [e:]
- 3) เสียง (u:) มีรูปแปร 2 รูปคือ [u:] และ [o:]

1.3.2 ตัวแปรสังคมได้แก่ อายุ เพศ และวัจนลีลา มีความสัมพันธ์กับการออกเสียงสระสูงยาวในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช ดังนี้

- 1) ผู้ที่มีอายุน้อยใช้รูปแปร [i:, i:, u:] มากกว่าผู้ที่มีอายุมาก
- 2) เพศหญิงใช้รูปแปร [i:, i:, u:] มากกว่าเพศชาย
- 3) ในวัจนลีลาแบบเป็นทางการ มีการใช้รูปแปร [i:, i:, u:] มากกว่าวัจนลีลาแบบไม่เป็นทางการ

1.4 ประโยชน์ของการวิจัย

1.4.1 ทำให้เห็นแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางเสียงที่กำลังดำเนินอยู่ของภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช

1.4.2 เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษาทางด้านสัทศาสตร์สังคมและภาษาศาสตร์เปรียบเทียบเชิงประวัติ

1.4.3 เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนนโยบายภาษาทั้งด้านการทำนุบำรุง ส่งเสริม และอนุรักษ์ภาษาถิ่น

1.5 คำจำกัดความและสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ใช้ในงานวิจัย

1.5.1 นิยามศัพท์เฉพาะ

1) การแปร (variation) หมายถึง การที่รูปภาษาที่มีความแตกต่างไปจากรูปปกติ แต่ยังเป็นสมาชิกของสิ่งเดียวกัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2553)

2) ตัวแปรภาษา (linguistic variable) หมายถึง รูปภาษาที่มีการแปรและถูกจัดให้เป็นตัวแปรตาม ตัวแปรภาษาในงานวิจัยนี้คือ สระสูงยาว (i:, i:, u:)

3) ตัวแปรสังคม (social variable) หมายถึง ปัจจัยทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อการใช้ภาษา ทำให้ภาษาที่มีการแปร ตัวแปรสังคมในงานวิจัยนี้คือ เพศ อายุ และวัจนลีลา

4) คำเป็น พยางค์เป็น หมายถึง คำหรือพยางค์ที่ลงท้ายด้วยสระเสียงยาวไม่มีพยัญชนะท้าย เช่น ลี มีอ หู เป็นต้น หรือมีพยัญชนะท้ายเป็นเสียงนาสิก เช่น ปิน ผีน ปูน เป็นต้น

5) คำตาย พยางค์ตาย หมายถึง คำหรือพยางค์ที่มีพยัญชนะท้ายเป็นเสียงกัก เช่น ชีก ลีบ ลูก เป็นต้น

1.5.2 เครื่องหมายและสัญลักษณ์ที่ใช้ในงานวิจัย

- ( ) แทนตัวแปรภาษาหรือตัวแปรตามในการวิเคราะห์
- [ ] แทนรูปแปรภาษาหรือการออกเสียง
- // แทนหน่วยเสียงหรือเสียงที่เป็นมาตรฐานในภาษานั้น
- < > แทนเสียงที่อ่านตามอักขรวิธีภาษาไทยมาตรฐาน
- ‘ ’ แทนความหมายของคำ

1.5.3 สัญลักษณ์แทนเสียงสระและหน่วยเสียงสระ มีดังนี้

- [i:], /i:/ แทนเสียงสระสูง ตำแหน่งของลิ้นส่วนหน้าอยู่ในระดับสูง ไม่ห่อริมฝีปาก
- [ɪ:], /ɪ:/ แทนเสียงสระสูง ตำแหน่งของลิ้นส่วนกลางอยู่ในระดับสูง ไม่ห่อริมฝีปาก
- [u:], /u:/ แทนเสียงสระสูง ตำแหน่งของลิ้นส่วนหลังอยู่ในระดับสูง ห่อริมฝีปาก
- [e:], /e:/ แทนเสียงสระกลาง ตำแหน่งของลิ้นส่วนหน้าอยู่ในระดับกลาง ไม่ห่อริมฝีปาก
- [ɔ:], /ɔ:/ แทนเสียงสระกลาง ตำแหน่งของลิ้นส่วนกลางอยู่ในระดับกลาง ไม่ห่อริมฝีปาก
- [o:], /o:/ แทนเสียงสระกลาง ตำแหน่งของลิ้นส่วนหลังอยู่ในระดับกลาง ห่อริมฝีปาก

1.5.4 สัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์¹ มีดังนี้

/1/ แทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ สูง-ขึ้น-ตก ซึ่งเป็นเสียงที่เกิดในคำที่ใช้อักษรสูงเป็นพยัญชนะต้น คำเป็น ไม่มีรูปวรรณยุกต์ หรือมีรูปวรรณยุกต์เอก

/2/ แทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ สูง-ระดับ วรรณยุกต์นี้มี 2 หน่วยเสียงย่อย คือ เสียงสูง-ระดับ เป็นเสียงที่เกิดในคำที่ใช้อักษรสูงเป็นพยัญชนะต้น คำเป็น รูปวรรณยุกต์โท และคำตายเสียงยาว ไม่มีรูปวรรณยุกต์ เสียงสูง-ขึ้น เป็นเสียงที่เกิดในคำที่ใช้อักษรสูงเป็นพยัญชนะต้น คำตาย เสียงสั้น ไม่มีรูปวรรณยุกต์

/3/ แทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ กลาง-ขึ้น-ตก ซึ่งเป็นเสียงที่เกิดในคำที่ใช้อักษรกลางเป็นพยัญชนะต้น คำเป็น ไม่มีรูปวรรณยุกต์ หรือมีรูปวรรณยุกต์เอก

/4/ แทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ กลาง-ระดับ วรรณยุกต์นี้มี 2 หน่วยเสียงย่อย คือ เสียงกลาง-ระดับ เป็นเสียงที่เกิดในคำที่ใช้อักษรกลางเป็นพยัญชนะต้น คำเป็น มีรูปวรรณยุกต์โท และคำตายเสียงยาว ไม่มีรูปวรรณยุกต์ เสียงกลาง-ขึ้น เป็นเสียงที่เกิดในคำที่ใช้อักษรกลางเป็นพยัญชนะต้น คำตายเสียงสั้น ไม่มีรูปวรรณยุกต์

/5/ แทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ ต่ำ-ขึ้น-ตก ซึ่งเป็นเสียงที่เกิดในคำที่ใช้อักษรต่ำเป็นพยัญชนะต้น คำเป็น ไม่มีรูปวรรณยุกต์

¹ ข้อมูลจาก ระบบเสียงภาษาถิ่นย่อยของจังหวัดนครศรีธรรมราช ของ จริญญา สมนึก (2525)

/6/ แทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ ต่ำ-ขึ้น ซึ่งเป็นเสียงที่เกิดในคำที่ใช้อักษรต่ำเป็นพยัญชนะต้น
คำเป็น รูปวรรณยุกต์เอก และคำตายเสียงยาว ไม่มีรูปวรรณยุกต์

/7/ แทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ ต่ำ-ตก ซึ่งเป็นเสียงที่เกิดในคำที่ใช้อักษรต่ำเป็นพยัญชนะต้น
คำเป็น รูปวรรณยุกต์โท และคำตายเสียงสั้น ไม่มีรูปวรรณยุกต์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

ในบทนี้ผู้วิจัยเสนอผลการทบทวนวรรณกรรม โดยแบ่งเนื้อหาเป็น 4 หัวข้อ คือ งานวิจัยเกี่ยวกับการแปรทางภาษา งานวิจัยเกี่ยวกับหน่วยเสียงสระสูงภาษาไทยถิ่นใต้ งานวิจัยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของภาษาตามตัวแปรสังคมซึ่งแบ่งเป็นการแปรของภาษาตามอายุและเพศของผู้พูด และการแปรของภาษาตามวัจนลีลา หัวข้อสุดท้ายคืองานวิจัยเกี่ยวกับระบบเสียงภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช

2.1 การศึกษาคำจำกัดความการแปรของภาษา

ในเรื่องการแปรของภาษา อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2550) ให้ความหมายของการแปรทางภาษาว่า “การแปรของภาษา (linguistic variation) หมายถึงการที่รูปในภาษาตั้งแต่ 2 รูปขึ้นไป อาจใช้แทนที่กันได้โดยไม่ทำให้ความหมายแก่นเปลี่ยน” การแปรเป็นเรื่องธรรมชาติของทุกภาษาและสามารถเกิดได้กับทุกระดับของภาษาได้แก่ เสียง คำ ความหมาย และไวยากรณ์ ยกตัวอย่างลักษณะการแปรของภาษาในระดับคำ เช่นคำว่า *มะละกอ ลอกกอ ะกะล้วยแต่ด บักหุ้ง* ทั้ง 4 คำนี้มีความหมายเหมือนกัน แต่คำที่ใช้แตกต่างกันตามถิ่นที่อยู่ของผู้พูด เป็นต้น ซึ่งสิ่งที่ทำให้เกิดการแปรของภาษาคืออิทธิพลจากปัจจัยทางสังคมของผู้พูด อย่างที่ลาบอฟ (Labov, 1972) ได้กล่าวไว้ว่าการแปรของภาษาไม่ใช่การแปรอิสระ (free variation) โดยปราศจากเงื่อนไขใดๆ หากแต่เป็นการแปรที่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคม เช่น อายุ เพศ การศึกษา ฯลฯ

ปัจจุบัน มีการศึกษาการแปรของภาษาตามปัจจัยทางสังคมจำนวนมาก โดยพิจารณาจากอายุ อาชีพ สถานภาพทางสังคม เพศ และวัจนลีลา ว่ามีสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อการแปรของภาษาอย่างไร ซึ่งการศึกษาในลักษณะนี้นอกจากจะสามารถอธิบายการแปรของภาษาได้แล้ว ยังสามารถคาดการณ์ถึงแนวโน้มของภาษาในอนาคตได้อีกด้วย

ลาบอฟ (Labov, 1972) กล่าวถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงของภาษาที่สำคัญ 3 ขั้นตอน คือ

- 1) ขั้นตอนเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลง ภาษาเริ่มมีการแปรแต่ยังปรากฏในกลุ่มผู้ใช้ภาษาจำนวนน้อย และยังไม่มียุทธพลใดๆต่อการใช้ภาษาในชุมชน
- 2) ขั้นตอนการแพร่กระจายของการเปลี่ยนแปลง ภาษาจะมีการแปรไปจากเดิมมากขึ้น และมีอิทธิพลต่อการใช้ภาษาของคนในชุมชนมากขึ้น โดยผู้พูดจะเริ่มรับเอารูปแบบใหม่เข้ามาใช้และปรากฏในกลุ่มคนจำนวนมากขึ้นทำให้เกิดความแตกต่างและเกิดการแข่งขันระหว่างภาษาใหม่กับภาษาเดิม
- 3) ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงอย่างสมบูรณ์ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่มีการใช้รูปแบบใหม่อย่างสมบูรณ์ เพราะคนทั้งชุมชนมีการใช้รูปแบบใหม่กันอย่างปกติและสม่ำเสมอ

ลาบอฟเห็นว่า การแปรของภาษาในขั้นที่ 2 คือขั้นตอนการแพร่กระจายของการเปลี่ยนแปลงเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมากในการศึกษาวิจัย เพราะสามารถนำผลที่ได้มาใช้ในการทำนายการเปลี่ยนแปลงของภาษาได้ว่าจะดำเนินไปสู่ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงของภาษาอย่างสมบูรณ์ได้หรือไม่

นอกจากนี้ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2550) ยังได้กล่าวว่า การศึกษาการแปรของภาษาในการวิเคราะห์ทางภาษาศาสตร์สังคม จะต้องพิจารณาถึงความสัมพันธ์ของตัวแปร (variable) 2 ประเภท ได้แก่ ตัวแปรภาษา (linguistic variable) และตัวแปรสังคม (social variable) ตัวแปรภาษาหมายถึงรูปภาษาที่ถูกจัดให้เป็นตัวแปรในการวิเคราะห์ เรียกว่าตัวแปรตาม (dependent variable) ซึ่งแปรตามปัจจัยต่างๆทางสังคม โดยตัวแปรภาษา 1 ตัว มีรูปแบบมากกว่า 1 รูปแบบขึ้นไป ตัวแปรอีกประเภทหนึ่งคือ ตัวแปรสังคม หมายถึงปัจจัยต่างๆทางสังคมของผู้พูด เช่น อายุ เพศ การศึกษา อาชีพ ชั้นทางสังคม เป็นต้น ปัจจัยเหล่านี้เรียกว่าตัวแปรอิสระ (independent variable) ซึ่งเป็นตัวแปรที่กำหนดสิ่งอื่นให้มีการแปร หรือเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรภาษา

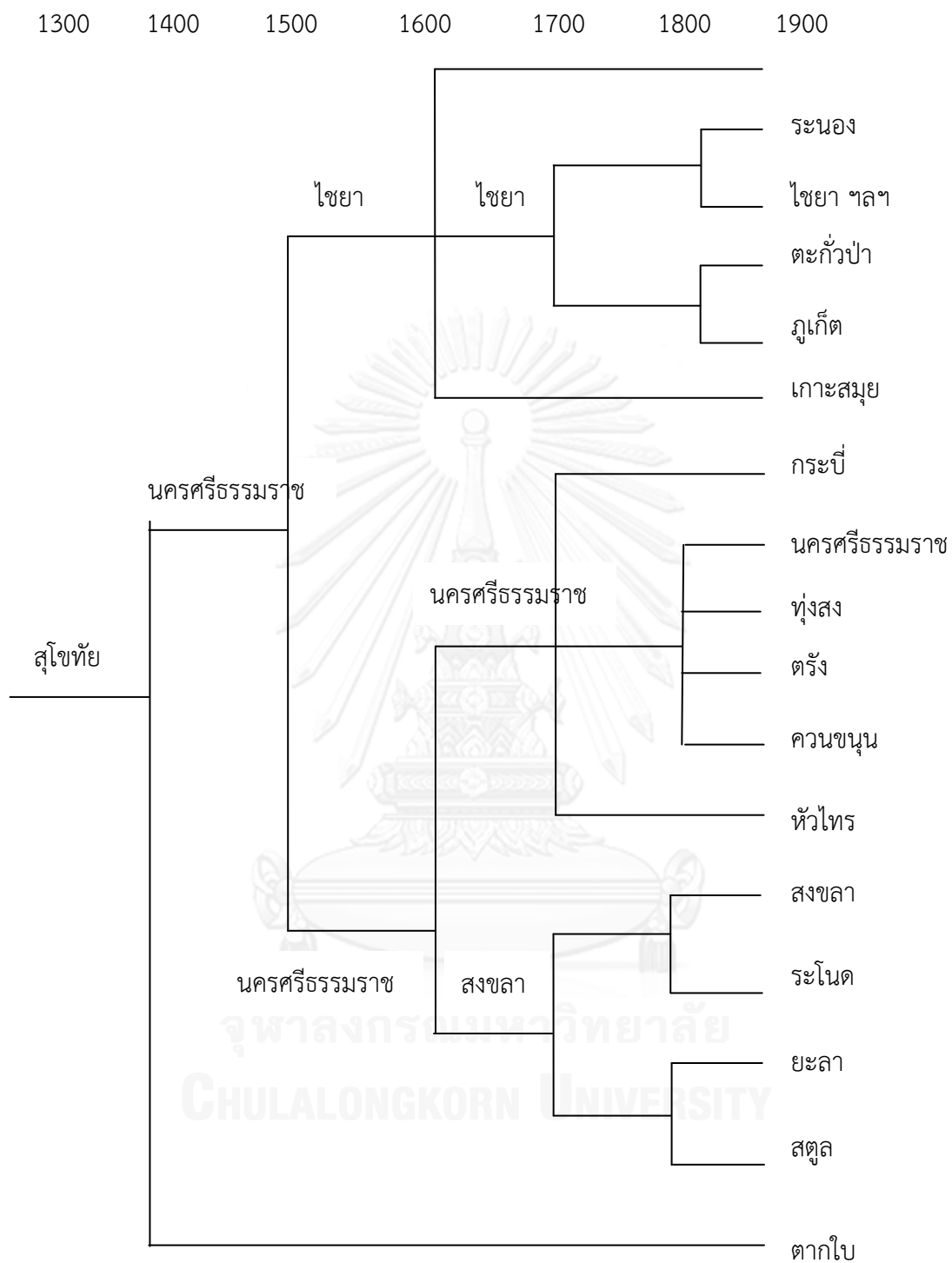
2.2 การศึกษาหน่วยเสียงสระสูงในภาษาไทยถิ่นใต้

ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับลักษณะหน่วยเสียงสระสูงในภาษาไทยถิ่นใต้ ประกอบด้วยภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชจากงานของ เจ มาร์วิน บราวน์ (Brown, 1985) แอนโทนี ดิลเลอร์ (Diller, 1976) และจรียา สมนึก (จรียา สมนึก, 2525) ภาษาสุราษฎร์ธานีจากงานของ อีระพันธ์ ล.ทองคำ (อีระพันธ์ ล.ทองคำ, 2522) และภาษาตรังจากงานของเจริญขวัญ ธรรมประดิษฐ์ (เจริญขวัญ ธรรมประดิษฐ์, 2524) โดยข้อมูลที่พบจากงานวิจัยทั้ง 4 มีลักษณะที่คล้ายคลึงกันมาก

เจ มาร์วิน บราวน์ (Brown, 1985) ศึกษาวิวัฒนาการของภาษาไทย โดยใช้วิธีการสืบสร้างภาษาไทยถิ่นต่างๆเพื่อเป็นแนวทางให้ทราบถึงลักษณะของภาษาไทยโบราณ (Ancient Thai) และทำให้ทราบว่าภาษาถิ่นแต่ละถิ่นมีความสัมพันธ์กันอย่างไร โดยดูจากลักษณะของภาษาถิ่นที่นำมาเปรียบเทียบทั้งหมด 60 ภาษา แล้วทำแผนผังแสดงวิวัฒนาการของภาษาถิ่นเหล่านี้ขึ้น ภาษาถิ่นที่บราวน์ศึกษาแบ่งออกเป็น 7 กลุ่ม ดังนี้คือ

1) ภาษาชาน (Shan)	5) ภาษาผู้ไทย (Phu Thai)
2) ภาษาไทยถิ่นเหนือ (Northern Thai)	6) ภาษาลาวหรือไทยอีสาน (Lao)
3) ภาษาพวน (Phuan)	7) ภาษาไทยถิ่นใต้ (Southern Thai)
4) ภาษาไทยกลาง (Central Thai)	

ในส่วนของกลุ่มภาษาไทยถิ่นใต้ บราวน์ได้แสดงวิวัฒนาการและความสัมพันธ์ของภาษาถิ่นย่อยต่างๆในกลุ่มภาษาไทยถิ่นใต้ไว้ดังนี้

ที่มา : ดัดแปลงจาก เจ มาร์วิน บราวน์ (Brown, 1985 : 145)

ภาพที่ 2.1 ความสัมพันธ์ของภาษาไทยถิ่นใต้

ภาพที่ 2.1 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มภาษาไทยถิ่นใต้มีวิวัฒนาการมาจากภาษาสุโขทัย (ประมาณ ค.ศ.1300) โดยแยกออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่คือ กลุ่มภาษานครศรีธรรมราช และ กลุ่มภาษาตากใบ

1) กลุ่มภาษานครศรีธรรมราช

บรรพชนได้แบ่งภาษาถิ่นนครศรีธรรมราชออกเป็น 2 สายคือ

1.1) สายไชยา แบ่งย่อยออกเป็น 3 กลุ่มคือ

1.1.1) ภาษาชุมพร

1.1.2) ภาษาไชยา แบ่งย่อยออกเป็น 2 กลุ่มคือ

- ภาษาระนอง ไชยา หลังสวน และสวี
- ภาษาตะกั่วป่า และภูเก็ต

1.1.3) ภาษาเกาะสมุย

1.2) สายนครศรีธรรมราช แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มย่อยคือ

1.2.1) ภาษานครศรีธรรมราช แบ่งย่อยออกเป็น 3 กลุ่มคือ

- ภาษากระบี่
- ภาษานครศรีธรรมราช พังงง ตรัง ควนขนุน
- ภาษาหัวไทร

1.2.2) ภาษาสงขลา แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มย่อยคือ

- ภาษาสงขลา และระโนด
- ภาษายะลา และสตูล

2) กลุ่มภาษาตากใบ²

กลุ่มตากใบเป็นกลุ่มภาษาที่วิวัฒนาการมาจากภาษาสุโขทัยโดยตรง (ประมาณ ค.ศ.1400) ภาษาไทยถิ่นนี้มีสำเนียงพูดและลักษณะทางภาษาแตกต่างจากภาษาไทยถิ่นอื่นๆ อย่างเห็นได้ชัด ภาษาไทยกลุ่มนี้ได้แก่ ภาษาที่พูดกันในท้องถิ่นต่างๆ ดังนี้

2.1) จังหวัดนราธิวาส พูดกันบางหมู่บ้านในอำเภอตากใบและบางตำบลในอำเภอเมือง สุไหงปาดี สุไหงโกลก และอำเภอแว้ง

2.2) จังหวัดปัตตานี พูดกันในพื้นที่บางตำบลในอำเภอสายบุรี ยะหริ่ง ปะนาละ และกิ่งอำเภอมายอ

2.3) รัฐกลันตัน

จากภาพที่ 2.1 แสดงให้เห็นวิวัฒนาการของภาษาไทยถิ่นใต้ ทำให้ทราบว่า ภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชเป็นภาษาที่อยู่ในสายนครศรีธรรมราชกลุ่มภาษานครศรีธรรมราช ซึ่งอยู่ในกลุ่มเดียวกันกับภาษาไทยถิ่น กระบี่ พังงง ตรัง ควนขนุน และหัวไทร เพราะฉะนั้นภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชจึงเป็นภาษาไทยถิ่นใต้ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับภาษาดังกล่าว

² ในปัจจุบันมีการศึกษาวิจัยภาษาตากใบมากขึ้น ทำให้ทราบว่าภาษาตากใบไม่ได้อยู่ในกลุ่มเดียวกับภาษาไทยถิ่นใต้ แม้จะพูดในภาคใต้ (ดู พุทธชาติ โปธิบาล และ ธนารักษ์ ตรี, 2541 เรื่อง สถานะของภาษาตากใบในภาษาไทยถิ่น)

นอกจากนี้ บรรวณยังใช้ลักษณะทางสัทศาสตร์ของเสียงสระแบ่งกลุ่มภาษาอีกด้วย ซึ่งในส่วน
ของภาษานครศรีธรรมราชนั้น พบว่าสระสูงยาว *i:, *i:, *u: ในภาษาไทยดั้งเดิม ได้มีการกลายเสียง
ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช ดังนี้

ตารางที่ 2.1 การกลายเสียง *i:, *i:, *u: ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช

A (ไม่มีรูป วรรณยุกต์)	B (รูปวรรณยุกต์เอก)	C (รูปวรรณยุกต์โท)	DL (คำตายสระเสียง ยาว)
i:	e:		
i: ³	ə:		
u:	o:		

ที่มา : ดัดแปลงจาก เจ มาร์วิน บรรวณ (Brown, 1985 : 191)

ตารางที่ 2.1 แสดงให้เห็นว่าสระสูงยาวในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชมีการกลายเสียง
ดังนี้คือ คำไทดั้งเดิมที่มีเสียง *i:, *i:, *u: จะออกเสียงเป็น [i:, i:, u:] ในพยางค์เป็น ไม่มีรูป
วรรณยุกต์กำกับ และจะออกเสียงเป็น [e:, ə:, o:] ในพยางค์เป็นมีรูปวรรณยุกต์เอกหรือโทกำกับและ
พยางค์ตายสระเสียงยาว

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของแอนโทนี ดิลเลอร์ (Diller, 1976) ที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาไทยถิ่น
ใต้ทุกจังหวัด โดยใช้การสัมภาษณ์แบบการพูดคุยเพื่อให้ได้ภาษาที่เป็นธรรมชาติมากที่สุด ดิลเลอร์
ศึกษาทั้งเรื่องเสียง คำศัพท์ การเรียงคำ รวมทั้งได้เปรียบเทียบระหว่างภาษาไทยถิ่นใต้กับภาษาไทย
กรุงเทพฯด้วย รวมทั้งได้ใช้ความแตกต่างทางด้านเสียงวรรณยุกต์เป็นเกณฑ์ในการแบ่งเขตภาษา และ
ได้เสนอผลการแบ่งเขตภาษาไทยถิ่นใต้ออกเป็น 6 กลุ่ม ดังนี้

- 1) กลุ่ม A ได้แก่ ภาษาชุมพร ระนอง และสุราษฎร์ธานี
- 2) กลุ่ม B ได้แก่ ภาษาเกาะสมุย
- 3) กลุ่ม C ได้แก่ ภาษาพังงา กระบี่ ภูเก็ต และตรังบางส่วน
- 4) กลุ่ม D ได้แก่ ภาษานครศรีธรรมราช
- 5) กลุ่ม E ได้แก่ ภาษาพัทลุง สงขลา ตรังบางส่วน และสตูลบางส่วน
- 6) กลุ่ม F ได้แก่ ภาษาสตูลบางส่วน ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส

นอกจากนี้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสระสูงยาว /i:, i:, u:/ ดิลเลอร์พบว่า เสียงสระดังกล่าวทั้งใน
ภาษาไทยถิ่นใต้และภาษาไทยกรุงเทพฯ มักมีการปรากฏกับคำที่มีลักษณะพยางค์ดังนี้คือ พยางค์ปิด ที่

³ บรรวณ (Brown, 1985) ใช้ /y:/ แทนเสียงสระสูง-กลาง ซึ่งหมายถึงเสียง /i:/ ในงานวิจัยนี้

มีเสียงกัก /-p/ และ /-t/ เป็นพยัญชนะท้ายเช่นในคำว่า ‘รีด พืช ลูบ’ เป็นต้น ในขณะที่พยางค์เป็นที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรสูง อักษรกลาง หรืออักษรต่ำ และมีรูปวรรณยุกต์โทกำกับ พยางค์เป็นที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรต่ำที่มีรูปวรรณยุกต์เอกกำกับ และพยางค์ตายที่มีพยัญชนะท้ายเป็นเสียงกัก /-k/ และ /-ʔ/ มักไม่มีการปรากฏของสระสูงยาว /i:, i:, u:/ กับลักษณะพยางค์ดังกล่าว แสดงให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้นดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 การปรากฏของสระสูง /i:, i:, u:/ ในพยางค์ลักษณะต่างๆ ของภาษาไทยถิ่นใต้และภาษาไทยกรุงเทพฯ

	A (ไม่มีรูปวรรณยุกต์)	B (รูปวรรณยุกต์เอก)	C (รูปวรรณยุกต์โท)	DL/-k,-ʔ/ (คำตายสระเสียงยาว)
สูง				
กลาง				
ต่ำ				

- ลักษณะพยางค์ที่สระสูงยาว /i:, i:, u:/ มักปรากฏ
- ลักษณะพยางค์ที่สระสูงยาว /i:, i:, u:/ มักไม่ปรากฏ

นอกจากนี้ผลการศึกษาของดิลเลอร์ ยังเป็นการยืนยันสิ่งที่บราวน์เสนอไว้ข้างต้น ในเรื่องการกลายเสียงของสระสูง นั่นคือ เสียง /i:, i:, u:/ มีการกลายเสียงเป็น [e:, ə:, o:] ตามลำดับ แต่มีข้อจำกัดคือ ผู้พูดภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชจะออกเสียง /i:, i:, u:/ เป็น [i:, i:, u:] ในพยางค์เป็นที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับเช่น คำว่า ‘มี, มีอ, ดู’ และจะออกเสียงเป็น [e:, ə:, o:] ในพยางค์เป็นมีรูปวรรณยุกต์เอกและโทกำกับ เช่นคำว่า ‘สี, ลีน, ลู’ และในพยางค์ตายสระเสียงยาวลงท้ายด้วยเสียงกัก [-k] และ /-ʔ/ เช่น คำว่า ‘ลูก’ อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาในครั้งนี้ ดิลเลอร์พบว่า สระสูงยาว /i:, i:, u:/ จะมีการกลายเสียงเป็น [e:, ə:, o:] เฉพาะภาษาไทยถิ่นใต้ กลุ่ม D (ภาษานครศรีธรรมราช) เท่านั้น

จากการศึกษาของดิลเลอร์ในเรื่องลักษณะการออกเสียงของสระสูงยาว /i:, i:, u:/ ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชดังกล่าว สามารถแสดงให้เห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้นดังตารางที่ 2.3

ตารางที่ 2.3 การเปลี่ยนแปลงเสียงสระสูง /i:, i:, u:/ เป็น [e:, ə:, o:] ตามลำดับ

A (ไม่มีรูป วรรณยุกต์)	B (รูปวรรณยุกต์เอก)	C (รูปวรรณยุกต์โท)	DL/-k,-ʔ/ (คำตายสระเสียง ยาว)
i:	e:		
i:	ə:		
u:	o:		

จากงานวิจัยของบราวน์และดิลเลอร์ดังกล่าวข้างต้นที่พบว่าสระสูงยาว /i:, i:, u:/ ออกเสียงเป็น [e:, ə:, o:] ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช โดยมีลักษณะพยางค์เป็นเกณฑ์ในการแปร แต่ต่อมาได้มีงานวิจัยของจริยา สมนึก (จริยา สมนึก, 2525) ที่ศึกษาเรื่องระบบเสียงภาษาถิ่นย่อยจังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบข้อมูลเสียงสระในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชบางเสียงที่แตกต่างไปจากเสียงสระในภาษาไทยมาตรฐาน โดยที่ยังตั้งเป็นกฎเกณฑ์ไม่ได้ นั่นคือเสียงสระสูงยาว /i:, i:, u:/ ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชออกเสียงเป็นสระกลาง [e:, ə:, o:] ซึ่งไม่สามารถอธิบายเงื่อนไขการปรากฏของเสียงสระดังกล่าวได้ และพบเฉพาะในบางอำเภอเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม นอกจากการค้นพบการออกเสียงสระสูงยาว /i:, i:, u:/ เป็นสระกลางยาว [e:, ə:, o:] ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชดังกล่าวข้างต้นแล้ว ได้มีการค้นพบการออกเสียงลักษณะนี้ในภาษาถิ่นสุราษฎร์ธานีเช่นกัน นั่นคืองานวิจัยของธีระพันธ์ ล.ทองคำ และคณะ (ธีระพันธ์ ล.ทองคำ, 2522) ศึกษาเกี่ยวกับเสียงและระบบเสียงในภาษาไทยถิ่นใต้ จังหวัดสุราษฎร์ธานี 16 อำเภอ โดยใช้ลักษณะทางสัทศาสตร์ของวรรณยุกต์ พยัญชนะ และสระ เป็นหลักในการแบ่งกลุ่มภาษาถิ่นย่อยจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในส่วนของสระสูงยาว /i:, i:, u:/ ซึ่งเกี่ยวข้องกับงานวิจัยชิ้นนี้ ธีระพันธ์และคณะพบว่า สระสูงเสียงยาว /i:/, /i:/ และ /u:/ ในภาษาถิ่นสุราษฎร์ธานีนั้นแตกต่างจากภาษาไทยกรุงเทพ กล่าวคือ หน่วยเสียง /i:/ ในภาษาไทยกรุงเทพ ออกเสียงเป็น [i:] ในภาษาสุราษฎร์ธานี ในคำเป็นไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ มีรูปวรรณยุกต์โทกำกับ และคำตายสระเสียงยาวที่มีเสียง /_t/ เป็นพยัญชนะท้าย เช่นคำว่า 'สี่ ผี ชี่ ชืด กรีด' และออกเสียงเป็น [e:] ในคำเป็นที่มีรูปวรรณยุกต์เอกกำกับ คำตายเสียงยาวที่มีเสียง /_p/, /_k/ เป็นพยัญชนะท้าย เช่น คำว่า 'สี่ ที่ พี่ ปีบ ปีก' อย่างไรก็ตามปรากฏการณ์ทางภาษาเช่นนี้จะเกิดขึ้นกับผู้ใช้ภาษาในบางอำเภอเท่านั้น ส่วนหน่วยเสียง /i:/ ในภาษาไทยกรุงเทพ ออกเสียงเป็น [i:] ในภาษาสุราษฎร์ธานีบางอำเภอ และออกเสียงเป็น [ə:] ในบางอำเภอโดยปรากฏในพยางค์ทุกรูปแบบ เช่น 'มือ อื่น คีบ มีด' และหน่วยเสียง /u:/ ในภาษาไทยกรุงเทพ ออกเสียงเป็น [u:] ในภาษาสุราษฎร์ธานี ในคำเป็นไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ เช่นคำว่า 'หมู ปู่ ดู' และ /u:/ ในภาษาไทยกรุงเทพ ออกเสียงเป็น [o:] ในภาษาสุราษฎร์ธานีบางอำเภอ โดยปรากฏในคำตายสระยาว เช่นคำว่า 'สุข ลูก'

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของ เจริญขวัญ ธรรมประดิษฐ์ (เจริญขวัญ ธรรมประดิษฐ์, 2524) ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ลักษณะสัทศาสตร์ของสระสูงในการแบ่งเขตภาษาถิ่นในจังหวัดตรัง กระบี่ พังงา และภูเก็ต ซึ่งงานของเจริญขวัญศึกษาเฉพาะสระสูง /i:/ และ /u:/ เท่านั้น ผลการวิจัยสรุปได้ว่าการแบ่งเขตภาษาย่อย ตรัง กระบี่ พังงา และภูเก็ต โดยใช้ลักษณะสัทศาสตร์ของสระสูง /i:/ และ /u:/ เป็นเกณฑ์ สามารถแบ่งภาษาได้เป็น 3 กลุ่ม นั่นคือ

ภาษากระบี่ (และภาษาถิ่นที่พูดในพื้นที่บางส่วนของทิศตะวันออกเฉียงใต้ของจังหวัดพังงา ซึ่งอยู่ติดกับจังหวัดกระบี่) ภาษาในกลุ่มนี้ออกเสียงสระสูง /i:/ เป็น [i:] และ /u:/ เป็น [u:] เสมอ

ภาษาภูเก็ตและพังงา (ยกเว้นภาษาถิ่นที่พูดในพื้นที่บางส่วนของทิศตะวันออกเฉียงใต้ของจังหวัดพังงา ซึ่งอยู่ติดกับจังหวัดกระบี่) ภาษาในกลุ่มนี้ออกเสียงสระสูง /i:/ เป็น [ei] และ /u:/ เป็น [ou]

และกลุ่มที่น่าสนใจคือกลุ่มภาษาตรัง ซึ่งมีการออกเสียงสระสูง /i:/ เป็น [e:] และ /u:/ เป็น [o:] เหมือนกับภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช แต่เกิดในบางคำอย่างไม่มีเกณฑ์ จากคำที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมด 60 คำ เจริญขวัญ พบว่ามีคำอยู่ 14 คำ ที่สระ /i:/ ออกเสียงเป็น [e:] และสระ /u:/ ออกเสียงเป็น [o:] เสมอ ได้แก่

se: ¹	‘สี่’	po: ²	‘ปู่’
khe: ¹	‘สี่’	kho: ⁴	‘คู’
de: ²	‘ปลากระตี่’	pho: ⁴	‘หอยแมลงภู’
khe: ⁴	‘สี่’	so: ⁵	‘สี่’
ne: ⁵	‘หนี้’	pho: ⁵	‘ผู้’
the:p ⁵	‘ถีบ’	cho: ⁶	‘ชู’
me:t ⁶	‘มีด’	ro: ⁶	‘รู’

เจริญขวัญ ธรรมประดิษฐ์ ให้ความเห็นว่า การที่ /i:/ ออกเสียงเป็น [e:] และ /u:/ ออกเสียงเป็น [o:] นั้น เป็นเพียงความแตกต่างของสำเนียงในแง่ความแตกต่างของการเลือกใช้หน่วยเสียงสระในคำบางคำ

นอกจากนี้เมื่อนำผลการวิจัยของบุคคลดังกล่าวมาเปรียบเทียบกัน จะเห็นว่าผลการวิจัยของดิลเลอร์ ที่พบว่าสระ /i:/, /i:/ และ /u:/ ออกเสียงเป็น [e:], [e:] และ [o:] เฉพาะภาษาไทยกลุ่ม D (ภาษานครศรีธรรมราช) นั้น คำนกับการวิจัยของ อีระพันธ์ ล.ทองคำ และเจริญขวัญ ธรรมประดิษฐ์ ซึ่งพบใน ภาษาสุราษฎร์ธานี และภาษาตรัง ตามลำดับ กล่าวโดยสรุปได้ว่าการออกเสียงของสระสูง /i:/ เป็น [e:], /i:/ เป็น [e:] และ /u:/ เป็น [o:] ปรากฏพบในภาษาไทยถิ่นใต้กลุ่ม A (ภาษาสุราษฎร์ธานี) กลุ่ม D (ภาษานครศรีธรรมราช) และกลุ่ม E (ภาษาสงขลาภาษาตรัง) นอกจากนี้ จากงานวิจัยข้างต้นผู้วิจัยยังพบข้อแตกต่างเกี่ยวกับเงื่อนไขในการกลายเสียงสระสูงของภาษาไทยถิ่นแต่ละถิ่นดังนี้

ตารางที่ 2.4 ข้อแตกต่างเกี่ยวกับเงื่อนไขในการกลายเสียงสระสูงในภาษาไทยถิ่นแต่ละถิ่น

ผู้วิจัย	ภาษาไทยถิ่น	เงื่อนไขการกลายเสียง
บราวน์, 2508	นครศรีฯ	*i:, *i:, *u: > [i:, i:, u:]/__ Tone A ⁴ *i:, *i:, *u: > [e:, ə:, o:]/__ Tone B, C, DL
ดิลเลอร์, 2519	นครศรีฯ	/i:, i:, u:/ > [i:, i:, u:]/__ Tone A /i:, i:, u:/ > [e:, ə:, o:]/__ Tone B, C, DL/ __k, __?/
ธีระพันธ์, 2522	สุราษฎร์ธานี	/i:/ > [i:]/__ Tone A, C, DL/ __t/ /i:/ > [e:]/__ Tone B, DL/ __k, __p/ (ปรากฏในบางอำเภอ) /i:/ > [i:]/__ Tone A, B, C, DL /i:/ > [ə:]/__ Tone A, B, C, DL (ปรากฏในบางอำเภออย่างไม่มีเกณฑ์) /u:/ > [u:]/__ Tone A /u:/ > [o:]/__ Tone DL (ปรากฏในบางอำเภอ)
เจริญขวัญ, 2524	ตรัง	/i:/ > [e:]/__ Tone A, B, C, DL (ปรากฏในคำบางคำอย่างไม่มีเกณฑ์) /u:/ > [o:]/__ Tone A, B, C, DL (ปรากฏในคำบางคำอย่างไม่มีเกณฑ์)
จริยา, 2525	นครศรีฯ	/i:, i:, u:/ > [e:, ə:, o:]/__ Tone A, B, C, DL (ปรากฏในบางอำเภออย่างไม่มีเกณฑ์)

จากตารางที่ 2.4 จะเห็นได้ว่าผลการวิจัยเรื่องหน่วยเสียงสระสูงในภาษาไทยถิ่นได้จากงานวิจัยทั้ง 4 นั้นพบข้อสรุปเดียวกันคือมีการออกเสียงของสระสูง /i:/, /i:/ และ /u:/ เป็นสระกลาง [e:], [ə:] และ [o:] ตามลำดับโดยมีเงื่อนไขที่แตกต่างกันตามถิ่นต่างๆ

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยถือว่าลักษณะการออกเสียงสระสูงยาว /i:, i:, u:/ เป็นสระกลางยาว [e:, ə:, o:] เป็นลักษณะการออกเสียงแบบภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชดั้งเดิม ส่วนการออกเสียงเป็นสระสูงยาว [i:, i:, u:] น่าจะเป็นลักษณะการออกเสียงตามแบบภาษาไทยมาตรฐาน เนื่องจาก บราวน์ ได้

⁴ Tone A หมายถึง วรรณยุกต์ที่ปรากฏในพยางค์เป็น ซึ่งในระบบการเขียนภาษาไทยมาตรฐาน ไม่มีวรรณยุกต์กำกับ
Tone B หมายถึง วรรณยุกต์ที่ปรากฏในพยางค์เป็น ซึ่งในระบบการเขียนภาษาไทยมาตรฐาน มีวรรณยุกต์เอกกำกับ
Tone C หมายถึง วรรณยุกต์ที่ปรากฏในพยางค์เป็น ซึ่งในระบบการเขียนภาษาไทยมาตรฐาน มีวรรณยุกต์โทกำกับ
Tone DL หมายถึง วรรณยุกต์ที่ปรากฏในพยางค์ตายสระเสียงยาว

กล่าวไว้ว่าลักษณะการกลายเสียงสระสูงยาว *i:, *i; *u: ในคำไทดั้งเดิม เป็นสระกลางยาว [e:, ə:, o:] โดยมีลักษณะพยางค์เป็นเงื่อนไขการกลายเสียงในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชดังกล่าวปรากฏมานานแล้วตั้งแต่ปี ค.ศ 1450

2.3 การศึกษาการแปรของภาษาตามตัวแปรสังคม

ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการแปรของภาษาที่สัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคมซึ่งได้แก่ตัวแปรอายุ เพศ และวจนลีลา โดยในครั้งแรกเป็นการศึกษาการแปรของภาษาตามตัวแปรอายุและเพศ (BeBee, 1974; Chuensuvimol, 1993; Labov, 1972, 2006; ญัฐวุฒิ พงศ์จันทร์เสถียร, 2539; ปาลีรัฐ ทรัพย์ปรุง, 2525; พิมพ์ระวี เรื่องวัณกี, 2551; เพ็ญพร ตัณวัฒน์นันท์, 2525; รตญา กอบศิริกาญจน์, 2535; รัชนิ เสนีย์ศรีสันต์, 2524; ศิริรัตน์ ชูพันธ์, 2547; ศุภฤกษ์ หอมแก้ว, 2540; อภิขญา แก้วอุทัย, 2551; อรุณี อรุณเรือง, 2533) และส่วนที่ 2 เป็นการศึกษาการแปรของภาษาตามตัวแปรวจนลีลา (Labov, 2006; พิมพ์ระวี เรื่องวัณกี, 2551; แสงจันทร์ ตรียกุล, 2529; อรุณี อรุณเรือง, 2533) ซึ่งงานวิจัยเหล่านี้ต่างมีข้อค้นพบที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างมาก

2.3.1 การแปรของภาษาตามอายุและเพศของผู้พูด

อายุและเพศของผู้พูดถือเป็นปัจจัยทางสังคมที่นักวิจัยหลายท่านให้ความสนใจและนำไปใช้ในการวิเคราะห์การแปรของภาษาอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะตัวแปรอายุ ซึ่งถือว่ามีสำคัญต่อการวิเคราะห์การแปรของภาษามาก อย่างที่ลาบอฟ (Labov, 1972) ได้พูดถึงการเปลี่ยนแปลงของภาษาที่กำลังดำเนินอยู่ (sound change in progress) ว่าเราสามารถเก็บข้อมูลการใช้ภาษาจากกลุ่มคนที่มียุคต่างๆกันในเวลาพร้อมกัน (apparent time) เพื่อนำผลที่ได้ไปอธิบายการเปลี่ยนแปลงของภาษาในระยะที่เกิดขึ้นจริงๆ และเพื่อดูกระบวนการเปลี่ยนแปลงของภาษาได้ชัดเจนขึ้น การศึกษาการแปรของภาษาทั้งในเรื่องของคำศัพท์ เสียงวรรณยุกต์ เสียงสระ และเสียงพยัญชนะตามตัวแปรอายุและเพศของผู้พูด มีทั้งงานวิจัยในต่างประเทศและงานวิจัยภายในประเทศ ที่น่าสนใจดังนี้

งานวิจัยที่ศึกษาการแปรของเสียงพยัญชนะกับตัวแปรสังคมที่ได้รับการกล่าวถึงมากที่สุดคืองานของลาบอฟ (Labov, 2006) ศึกษาเกี่ยวกับการออกเสียง (r) หลังสระ (post-vocalic r) ซึ่งเป็นเสียงที่เริ่มได้รับการยอมรับว่ามีศักดิ์ศรีในอเมริกา ผู้ที่ไม่ออกเสียง (r) จะถูกมองว่ามีศักดิ์ศรีน้อยกว่าผู้ที่ออกเสียง (r) ตัวแปรทางสังคมที่ยกมาเป็นตัวแปรสำคัญในงานวิจัยนี้ คือ ชนชั้นทางสังคมและอายุของผู้พูด ลาบอฟเก็บข้อมูลจากผู้พูดชาวนิวเจอร์คที่ทำงานในห้างสรรพสินค้า 3 ระดับในกรุงนิวเจอร์ค แบ่งตามระดับความแตกต่างของราคาสินค้าและการได้รับการยอมรับว่ามีศักดิ์ศรีแตกต่างกัน มากที่สุดคือ แซกส์ ฟิฟ แอเวนิว (Saks Fifth Avenue) เป็นตัวแทนของชนชั้นทางสังคมสูงสุด รองลงมาคือ เมซีส์ (Macy's) และ เอสไคลน์ (S. Klein) ตามลำดับ ลาบอฟใช้วิธีการถามคำถามว่าของที่ขายสิ่งใดสิ่งหนึ่งในชั้น 4 อยู่ที่ไหน เพื่อให้ได้คำตอบว่า “fourth floor” ส่วนอายุของผู้ถูกถามนั้น ลาบอฟได้ใช้วิธีการสังเกตอย่างรวดเร็ว คาดคะเน และจดบันทึกไว้ ผลการวิจัยพบว่า ตรงตามที่ลาบอฟได้ตั้งสมมติฐานไว้ คือ ในห้างแซกส์ พบว่า มีผู้ออกเสียง (r) สม่าเสมอมากที่สุด รองลงมาคือ เมซีส์ และ เอสไคลน์ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นการที่เสียง (r) ซึ่งเป็นเสียงที่มีศักดิ์ศรีในกลุ่มชาวนิวเจอร์ค มีการ

แปรไปตามชั้นทางสังคมที่แตกต่างกัน นอกจากนี้การแปรของเสียง (r) ยังมีความสัมพันธ์กับอายุของผู้พูดอีกด้วย กล่าวคือ คนที่มีอายุมากจะออกเสียง [r] น้อยกว่าคนที่มีอายุน้อย

นอกจากนี้ก็มีงานของบุญเรือง ชื่นสุวิมล (Chuensuvimol, 1993) ที่ศึกษาการแปรของ (r) ในภาษาไทยและ (r) ในภาษาอังกฤษ ตามตัวแปร เพศ ระดับตำแหน่งงาน และภูมิภาคทางภาษาอังกฤษของผู้พูดภาษาไทยกรุงเทพฯ ซึ่งปรากฏในปริบททางเสียงแตกต่างกันคือเมื่ออยู่ในตำแหน่งพยัญชนะต้นเดี่ยวหน้าสระ และเมื่ออยู่ในตำแหน่งหลังพยัญชนะในพยัญชนะควบกล้ำ โดยเก็บข้อมูลจากพนักงานโรงแรมชั้นหนึ่งในกรุงเทพมหานคร 3 แห่ง ได้แก่ โรงแรมดิเจนท์ ดุสิตธานี และแกรนด์ไฮแอทเอราวัณ รวมจำนวนผู้บอกภาษาทั้งสิ้น 58 คน ผลการวิเคราะห์พบว่า ในภาษาไทย รูปแปร [l] ที่อยู่ในตำแหน่งพยัญชนะเดี่ยวหน้าสระ และ [Ø] ที่อยู่ในตำแหน่งหลังพยัญชนะในพยัญชนะควบกล้ำปรากฏมากที่สุด ส่วนในภาษาอังกฤษ [r] ซึ่งเป็นรูปแปรมาตรฐาน ปรากฏมากที่สุดทั้งสองปริบท นอกจากนี้ยังพบว่าตัวแปรเพศมีความสัมพันธ์กับการแปรในครั้งนี้ โดยพบว่า เพศหญิงมีแนวโน้มที่จะใช้รูปแปร [r] และ [l] ซึ่งเป็นรูปแปรที่ยอมรับกันว่ามีความศักดิ์ศรีทั้งในภาษาไทยและภาษาอังกฤษมากกว่าเพศชาย

สำหรับการศึกษาการแปรของเสียงพยัญชนะอื่นๆ ได้แก่งานของปาลีรัฐ ทรัพย์ปรุง (ปาลีรัฐ ทรัพย์ปรุง, 2525) ศึกษาการแปรของเสียง (h) ในภาษาถิ่นสงขลา ตามปัจจัยอายุ การศึกษา เพศ แวดวงภาษา และทัศนคติต่อภาษาถิ่น ผลการวิเคราะห์พบว่าเสียง (h) มีรูปแปร 3 รูป คือ (h), (h) และ (ŋ) รูปแปรที่พบมากที่สุดคือ [ŋ] รองลงมาคือ [h] และรูปแปรที่ใช้น้อยที่สุดคือ [h] ซึ่งการแปรของเสียง (h) มีความสัมพันธ์กับตัวแปรทุกประการ โดยพบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับเสียง (h) มากที่สุดคือ อายุ โดยพบว่าผู้พูดที่มีอายุน้อยจะใช้เสียง [ŋ] ในอัตราที่สูงมาก ในทางกลับกันผู้พูดที่มีอายุมากจะใช้เสียง [h] มากที่สุด ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์น้อยที่สุดคือตัวแปรเพศ พบว่าเพศหญิงใช้รูปแปร [ŋ] ซึ่งเป็นรูปแปรที่มีศักดิ์ศรีมากกว่าเพศชาย ในทางกลับกัน เพศชายใช้รูปแปร [h] และ [h] ซึ่งเป็นรูปแปรดั้งเดิมมากกว่าเพศหญิง

งานของเพ็ญพร ตันวัฒนานันท์ (เพ็ญพร ตันวัฒนานันท์, 2525) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะต้นกักสิลิต /p, t, c, k/ ในภาษาไทยเชียงใหม่กับปัจจัยทางสังคมดังได้แก่ อายุ เพศ ถิ่นที่อยู่อาศัย และอิทธิพลภายนอก โดยศึกษาจากผู้บอกภาษาจังหวัดเชียงใหม่ จำนวนทั้งสิ้น 125 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่มอายุ คือ กลุ่มเด็ก อายุ 15-17 ปี และกลุ่มคนแก่ อายุ 45 ปี ขึ้นไป ผลการวิเคราะห์พบว่า เสียงพยัญชนะต้นกักสิลิต /p, t, c, k/ ที่พัฒนามาจากเสียงพยัญชนะโฆษะ *b, *d, *j, *g ในภาษาไทยดั้งเดิมกำลังมีการเปลี่ยนแปลง โดยมีการแปรไปเป็นเสียงกักธนิต [ph, th, ch, kh] เพิ่มขึ้นทุกหน่วยเสียง ในส่วนของตัวแปรอายุและเพศ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บอกภาษากลุ่มอายุ 15-17 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มเด็กมีการออกเสียงพยัญชนะต้นกักสิลิตเป็นกักธนิตมากกว่ากลุ่มอายุ 45 ปีขึ้นไปซึ่งเป็นกลุ่มผู้ใหญ่ ส่วนตัวแปรเพศกลับไม่มีความสัมพันธ์กับการแปรของเสียงดังกล่าว

งานของพิมพ์ระวี เรืองวุฒิ (พิมพ์ระวี เรืองวุฒิ, 2551) ศึกษาการแปรของพยัญชนะควบกล้ำ (kw) และ (khw) ในภาษาไทยถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา กับตัวแปรทางสังคม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาและวัจนลีลา ในส่วนของการวิเคราะห์ตัวแปรเพศและอายุ ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาจำนวน 60 คน แบ่งอายุออกเป็น 3 กลุ่มคือ อายุ 10-20 ปี

อายุ 30-40 ปี และอายุ 60 ปีขึ้นไป เพศหญิง 30 คนและ เพศชาย 30 คน ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าตัวแปร (kw) มี 4 รูปแปร คือ รูปแปรมาตรฐาน [kw] กับรูปแปรไม่มาตรฐาน [k], [f] และ [khw] ส่วนตัวแปร (khw) มี 3 รูปแปรคือ รูปแปรมาตรฐาน [khw] กับรูปแปรไม่มาตรฐาน [kw] และ [f] โดยรูปแปรมาตรฐานปรากฏมากกว่ารูปแปรไม่มาตรฐานทั้ง 2 ตัวแปร ในส่วนของตัวแปรอายุและเพศพบว่า เพศชายใช้รูปแปรมาตรฐานมากกว่าเพศหญิง และผู้พูดอายุน้อยใช้รูปแปรมาตรฐานมากกว่าผู้พูดอายุมาก

งานของรัชณี เสนีย์ศรีสันต์ (รัชณี เสนีย์ศรีสันต์, 2524) ศึกษาเปรียบเทียบการออกเสียงวรรณยุกต์ พยัญชนะ และสระ ของผู้พูดภาษาพวน 4 กลุ่มอายุ คือ กลุ่มอายุ 60-80 ปี กลุ่มอายุ 45-59 ปี กลุ่มอายุ 30-44 ปี และกลุ่มอายุ 15-29 ปี รวมทั้งสิ้น 32 คน การเก็บข้อมูลทำโดยการสัมภาษณ์ ผลการวิเคราะห์พบว่าระบบภาษาพวนที่พูดโดยคนต่างอายุกันมีระบบเสียงเหมือนกัน โดยมีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียง หน่วยเสียงพยัญชนะ 20 หน่วยเสียง และหน่วยเสียงสระ 18 หน่วยเสียง แต่มีสัทลักษณะของเสียงบางเสียงต่างกัน โดยความแตกต่างที่เห็นได้ชัดเจนคืออายุของผู้พูดมีความสัมพันธ์กับการออกเสียงพยัญชนะ 2 คู่คือ [ŋ] กับ [j] และ [s] กับ [ch] แนวโน้มที่สรุปได้คือผู้พูดที่มีอายุน้อยมักออกเสียง [j] และ [ch] มากกว่าผู้ที่มีอายุมาก ในทางตรงกันข้ามผู้พูดที่มีอายุมากมีแนวโน้มที่จะออกเสียง [ŋ] และ [s] มากกว่าผู้ที่มีอายุน้อย โดยเสียง [j] และ [ch] เป็นเสียงที่ยอมรับกันว่าเข้ามาในภาษาพวนเพราะอิทธิพลจากภาษาที่อยู่รอบข้างพวนคือภาษากรุงเทพฯ และภาษาเพชรบุรี ในขณะที่เสียง [ŋ] และ [s] เป็นการออกเสียงแบบพวนดั้งเดิม

นอกจากนี้ก็มีการศึกษาการแปรของพยัญชนะควบกล้ำ คืองานของอภิชนา แก้วอุทัย (อภิชนา แก้วอุทัย, 2551) ศึกษาการแปรของ (mr) และ (ml) ในภาษาไทยถิ่นสงขลาตามปัจจัย อายุ เพศ และถิ่นที่อยู่อาศัย แบ่งผู้บอกภาษาเป็น 3 กลุ่มอายุ ได้แก่ กลุ่มอายุ 15-25 ปี, กลุ่มอายุ 35-45 ปี และกลุ่มอายุ 55 ปีขึ้นไป ตัวอย่างคำที่ออกเสียง (mr) และ (ml) คือ

[mroʔ²] ‘ไม่สวย ไม่งาม’

[mre:¹] ‘สะเกิดแผล’

[mlə:⁶] ‘เชื่อ’

[mlak¹] ‘สลัก’

ผลการศึกษาพบว่า (mr) มีรูปแปรทั้งหมด 14 รูปแปร โดยรูปแปร [m] ปรากฏมากที่สุด ส่วน [ml] มีรูปแปรทั้งหมด 6 รูปแปร รูปแปรที่ปรากฏมากที่สุดคือ [ml] ส่วนปัจจัยอายุและเพศพบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับการแปรของเสียง (mr) และ (ml) คือ กลุ่มวัยชราจะออกเสียง (mr) และ (ml) ตามแบบสงขลาดั้งเดิม ในขณะที่วัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่จะออกเสียงแปรเป็นเสียงที่ไม่มีควบกล้ำมากขึ้น ส่วนเพศไม่มีความสัมพันธ์กับการแปรทางภาษา

งานของบีบี (BeBee, 1974) ศึกษาการแปรของเสียงพยัญชนะต้นควบกล้ำในภาษาไทยกรุงเทพฯ ได้แก่เสียง (ร), (ล) และ (ว) หรือ /r/ /l/ และ /w/ ตามตัวแปรทางสังคม 3 ประการได้แก่ อายุ การศึกษา ชั้นชั้นทางสังคม และบริบททางภาษา คือ การลงเสียงหนักเบา โดยเก็บข้อมูลผู้บอกภาษาจาก คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โรงแรมเอราวัณ และบริษัทน้ำมัน รวมจำนวน

ทั้งสิ้น 151 คน ผลการศึกษาพบว่า การออกเสียง /r/ /l/ และ /w/ ในพยางค์ที่ลงเสียงหนัก จะออกเสียงควบกล้ำแบบเต็มเสียงมากกว่าพยางค์ที่ไม่ลงเสียงหนัก และพบว่ากลุ่มคนอายุมากออกเสียง [r] [l] และ [w] แบบเต็มเสียงมากกว่ากลุ่มคนอายุน้อย

ในส่วนของการศึกษาการแปรของเสียงสระกับตัวแปรสังคม มีงานวิจัยที่สำคัญอีกชิ้นหนึ่งของลาบอฟ (Labov, 1972) คือการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของเสียงสระประสม /ay/ และ /aw/ ของภาษาที่ใช้พูดกันในชุมชนมาร์ธาไวเนียร์ด (Martha's Vineyard) ที่รัฐแมสซาชูเซต เพื่อศึกษาการกลายเป็นสระกลาง (vowel centralisation) ของสระประสม /ay/ และ /aw/ คือการออกเสียงสระท้ายไม่สูงเกินไป ลึนจะยกอยู่ในระดับกลางๆ ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะการกลายเป็นสระกลาง คือออกเสียงเป็น [əi] และ [əu] เช่นในคำว่า wide และ how พบมากในกลุ่มผู้พูดอายุ 30-45 ปี ในขณะที่ผู้พูดที่อายุต่ำกว่า 30 ปี และสูงกว่า 60 ปี มีลักษณะการกลายเป็นสระกลางน้อยลงเท่ากัน

งานของศุภฤกษ์ หอมแก้ว (ศุภฤกษ์ หอมแก้ว, 2540) ศึกษาการแปรของ (e) เช่นในคำว่า 'เส้น', 'เล่น' ในภาษาล้านนครศรีธรรมราชตามตัวแปรอายุและทัศนคติทางภาษา โดยเก็บข้อมูลจากผู้บอกจำนวน 100 คน แบ่งออกเป็น 4 กลุ่มอายุ ได้แก่ กลุ่มอายุ 11-20 ปี, กลุ่มอายุ 21-30 ปี, กลุ่มอายุ 31-40 ปี และกลุ่มอายุ 41 ปีขึ้นไป ผลการศึกษาพบว่า เสียง (e) มีรูปแปร 3 รูปคือ รูปแปรใหม่ [e], รูปแปรกึ่งกลาง [e[^]] และ รูปแปรดั้งเดิม [e] โดยพบว่า รูปแปรที่มีอัตราการปรากฏมากที่สุดคือ [e] รองลงมาคือ [e[^]] และน้อยที่สุดคือ [e] นอกจากนี้ ยังพบว่าเสียง (e) มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอายุ โดยกลุ่มอายุน้อย 11-20 ปี และ 21-30 ปี มีอัตราการออกเสียง [e[^]] มากกว่ากลุ่มอายุ 31-40 ปีและ 41 ปีขึ้นไป ในขณะที่กลุ่มอายุ 31-40 ปีและ 41 ปีขึ้นไป มีอัตราการออกเสียง [e] ซึ่งเป็นรูปดั้งเดิมมากกว่า

การศึกษาการแปรของเสียงสระที่ถือได้ว่าสอดคล้องกับงานของผู้วิจัยมากที่สุดคือ การศึกษาของณัฐฉิ พงศ์จันทร์เสถียร (ณัฐฉิ พงศ์จันทร์เสถียร, 2539) เกี่ยวกับการแปรของสระสูงในภาษาสงขลาตามตัวแปรอายุและถิ่นที่อยู่อาศัย โดยศึกษาตัวแปรอายุ 3 กลุ่มคือ กลุ่มเด็ก กลุ่มผู้ใหญ่ และกลุ่มคนชรา ผลการศึกษาพบว่า (i:) มีรูปแปรคือ [i:, e:] ส่วน (i:) มีรูปแปรคือ [i:, ə:] และ (u:) มีรูปแปรคือ [u:, o:] โดยพบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับการแปรของสระสูงในภาษาสงขลา กล่าวคือเด็กจะออกเสียงสระสูงเป็น [i:, i:, u:] ซึ่งเป็นรูปแปรแบบภาษาไทยกรุงเทพฯมากกว่าผู้ใหญ่และคนชราตามลำดับ ส่วนคนชราจะออกเสียงสระสูงเป็น [e:, ə:, o:] ซึ่งเป็นรูปแปรดั้งเดิมของภาษาสงขลามากที่สุด การศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นแนวโน้มว่าภาษาสงขลา กำลังมีการเปลี่ยนแปลง

นอกจากนี้ก็ยังมีการศึกษาการแปรของเสียงวรรณยุกต์ ได้แก่ งานของอรุณี อรุณเรือง (อรุณี อรุณเรือง, 2533) ศึกษาการแปรของวรรณยุกต์โทในภาษาไทยกรุงเทพฯตามระดับอายุของผู้พูดและวัจนลีลา โดยเก็บข้อมูลจากอาจารย์ในคณะครุศาสตร์ และ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระดับอายุ 35-40 ปี และ 55-60 ปี และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนศึกษานารี อายุ 15-20 ปี โดยการสัมภาษณ์พูดคุยและการอ่านบทความ ผลการวิจัยพบว่าวรรณยุกต์โทในภาษาไทยกรุงเทพฯมี 5 รูปแปร ได้แก่ รูปแปรวรรณยุกต์ กลาง-ตก, สูง-ตก, กลาง-ขึ้น-กลาง, กลาง-ขึ้น-ตก และกลางระดับ-ตกข้างท้าย การใช้รูปแปรทั้ง 5 รูปนี้ต่างกันตามอายุของผู้พูด โดยในกลุ่มอายุ 35-40 ปี และ 55-60 ปี ใช้รูปแปรวรรณยุกต์กลาง-ตกมากที่สุด ส่วนในกลุ่มอายุ 15-20 ปี

ใช้รูปแปรวรรณยุกต์ กลาง-ขึ้น-กลาง ซึ่งเป็นรูปแปรแบบใหม่มากที่สุด งานวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า กลุ่มเด็กรุ่นใหม่ใช้รูปแปรวรรณยุกต์โทแตกต่างไปจากกลุ่มผู้ใหญ่อย่างเห็นได้ชัด ซึ่งในอนาคตคาดว่าเสียงวรรณยุกต์แบบเด็กรุ่นใหม่อาจเป็นที่นิยมใช้มากขึ้นในภาษาไทยกรุงเทพฯ

งานของรตญา กอบศิริกาญจน์ (รตญา กอบศิริกาญจน์, 2535) ศึกษาการแปรของวรรณยุกต์สูง-ตก ในภาษาไทยถิ่นสุพรรณบุรีตามตัวแปรอายุ และถิ่นที่อยู่อาศัย กลุ่มอายุแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ 15-35 ปี และ 45-65 ปี ถิ่นที่อยู่อาศัย 2 ถิ่นคือ อำเภอเมืองและอำเภอศรีประจันต์ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ จำนวน 107 คน ผลการศึกษาพบว่าวรรณยุกต์สูง-ตกในภาษาไทยถิ่นสุพรรณบุรีมี 3 รูปแปรได้แก่ รูปแปรตก รูปแปรขึ้น และรูปแปรตก-ขึ้น ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มอายุมากที่มีถิ่นที่อยู่อาศัยในอำเภอศรีประจันต์ใช้ภาษาที่แสดงลักษณะ ‘เหนอแบบดั้งเดิม’ มากที่สุดเห็นได้จากการใช้รูปแปรตกมากที่สุด ในขณะที่กลุ่มอายุน้อยที่มีถิ่นที่อยู่อาศัยในอำเภอเมืองใช้ภาษา ‘ไม่เหนอ’ มากที่สุด เห็นได้จากการใช้รูปแปรขึ้นมากที่สุด กลุ่มตัวอย่างที่เหลืออีก 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มอายุมากที่มีถิ่นที่อยู่อาศัยในอำเภอเมืองและกลุ่มอายุน้อยที่มีถิ่นที่อยู่อาศัยในอำเภอศรีประจันต์ใช้ภาษาที่ไม่แตกต่างกัน เห็นได้จากการใช้รูปแปรทั้ง 3 รูป ในอัตราที่ใกล้เคียงกัน เมื่อพิจารณารูปแปรตก-ขึ้น ซึ่งมีลักษณะคาบเกี่ยวระหว่างรูปแปรตก และรูปแปรขึ้น พบว่ารูปแปรนี้ถูกใช้มากที่สุดโดยกลุ่มอายุน้อยที่มีถิ่นที่อยู่อาศัยในอำเภอเมือง และเมื่อพิจารณาเฉพาะตัวแปรอายุเพียงอย่างเดียวพบว่ากลุ่มอายุมากจะใช้รูปแปรตกมากกว่ากลุ่มอายุน้อย แสดงว่ากลุ่มอายุมากใช้ภาษาที่แสดงลักษณะดั้งเดิมของตนมากกว่ากลุ่มอายุน้อย

สุดท้ายคือการศึกษาการแปรของคำศัพท์กับตัวแปรสังคม นั่นคืองานของศิริรัตน์ ชูพันธ์ (ศิริรัตน์ ชูพันธ์, 2547) ศึกษาการแปรของคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเกาะสมุยตามถิ่นที่อยู่และอายุของผู้พูด เพื่อวิเคราะห์การแปรคำศัพท์ของภาษาไทยถิ่นเกาะสมุยตามถิ่นที่อยู่และรุ่นอายุของผู้พูด จำนวนผู้บอกภาษามีทั้งหมด 140 คน แบ่งออกเป็น 2 รุ่นอายุ คือ 10-20ปี และ 60-70ปี เก็บข้อมูลจากทุกตำบลในอำเภอเกาะสมุย ผู้วิจัยใช้หน่วยรรถทั้งสิ้น 200 หน่วยรรถ ผลการวิจัยพบว่าผู้พูดภาษาไทยถิ่นเกาะสมุยใช้ทั้งภาษาไทยถิ่นใต้ตะวันตก และภาษาไทยถิ่นใต้ตะวันออก นอกจากนี้ยังพบว่าผู้บอกภาษาใช้คำศัพท์หลายประเภทปะปนกัน เช่นหน่วยรรถ ‘ไข่เจียว’ ผู้พูดใช้คำว่า ‘ไข่ทอด’ ซึ่งเป็นภาษาไทยถิ่นใต้ตะวันตก ใช้คำว่า ‘ไข่เจี้ยน’ ซึ่งเป็นภาษาไทยถิ่นใต้ตะวันตก และใช้คำว่า ‘ไข่เจียว’ ซึ่งเป็นภาษาไทยมาตรฐาน เป็นต้น ผลการวิเคราะห์ยังแสดงให้เห็นว่าอายุมีความสัมพันธ์กับการแปรดังกล่าว โดยกลุ่มผู้พูดรุ่นอายุน้อยใช้คำศัพท์ภาษาไทยมาตรฐานมากกว่ากลุ่มผู้พูดรุ่นอายุมาก

จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาเกี่ยวกับการแปรและการเปลี่ยนแปลงของภาษาตามปัจจัยอายุและเพศของผู้พูด ทั้งงานวิจัยในต่างประเทศและงานวิจัยภายในประเทศ ทำให้ทราบว่าปัจจัยทางสังคมมีอิทธิพลและมีความสัมพันธ์ต่อการแปรของภาษาเป็นอย่างมาก ทั้งคำศัพท์ พยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ โดยพบว่า ผู้ที่มีอายุน้อยมักจะใช้รูปภาษาที่เป็นรูปมาตรฐานหรือรูปใหม่มากกว่าผู้พูดที่มีอายุมาก ส่วนเพศหญิงมักใช้รูปภาษาที่มีศักดิ์ศรีมากกว่าเพศชาย ยกเว้นงานของเพ็ญพร ตันวัฒนานันท์ และอภิชญา แก้วอุทัย ที่พบว่าตัวแปรเพศไม่มีความสัมพันธ์กับการแปรทางภาษา

2.3.2 การแปรของภาษาตามวจนลีลา

วจนลีลา เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อการแปรของภาษา อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2550) ให้คำจำกัดความว่า “วจนลีลา หมายถึง รูปแบบการใช้ภาษาแบบใดแบบหนึ่ง ซึ่งแตกต่างจากการใช้แบบอื่นโดยปริบทหรือสถานการณ์การใช้ภาษา”

ลาบอฟ (Labov, 2006) เสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรของภาษาในแง่วจนลีลา โดยลาบอฟพิจารณาวจนลีลาในลักษณะที่เป็นรูปแบบของการใช้ภาษาซึ่งเกี่ยวข้องกับการออกเสียง เขาศึกษาการแปรของตัวแปร (r), (eh), (oh), (th) และ (dh) ในเมืองนิวยอร์ก ในการพูด 4 ปริบทคือ ปริบท A,B,C และ D (รวม D') พบว่าในปริบทที่ต่างกันผู้พูดคนเดียว มีการออกเสียงต่างกันไป

ลาบอฟแบ่งวจนลีลาตามปริบทที่ศึกษาออกเป็น 4 ประเภทเรียงตามลำดับตั้งแต่สถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการไปจนถึงสถานการณ์ที่เป็นทางการมากที่สุด ดังนี้

วจนลีลาแบบเป็นกันเอง (Casual speech) พบในปริบท A เป็นการพูดในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ (Informal situation) การสนทนาระหว่างเพื่อนสนิท หรือคนในครอบครัวเดียวกัน ลักษณะการพูดที่จัดอยู่ในปริบทนี้ได้แก่ การพูดคุยก่อนที่จะเริ่มสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ การพูดกับบุคคลที่สามในขณะที่สัมภาษณ์ การพูดโทรศัพท์ การพูดออกนอกเรื่องที่กำลังสัมภาษณ์อยู่ เช่น ผู้ให้สัมภาษณ์อาจจะเล่าเรื่องที่ตนเองนึกขึ้นได้ในทันที ลักษณะเช่นนี้มักเกิดในการพูดของผู้สูงอายุ นอกจากนั้น ลักษณะการพูดท่องจำแบบเด็กๆ และการเล่าประสบการณ์ที่ตื่นเต้นของตนเอง ก็จัดอยู่ในการพูดปริบทนี้

วจนลีลาแบบระมัดระวัง (Careful speech) พบในปริบท B เป็นการพูดในสถานการณ์การสัมภาษณ์ (Interview situation) จึงเรียกอีกอย่างหนึ่งได้ว่าเป็นวจนลีลาแบบการสัมภาษณ์ ซึ่งมีลักษณะเป็นทางการกว่าการพูดสนทนากับเพื่อนหรือครอบครัว แต่ไม่เป็นทางการเท่ากับการพูดในที่ชุมชนหรือการสัมภาษณ์งาน ลักษณะการใช้ภาษาที่ค่อนข้างจะเป็นทางการมากกว่าการพูดกับเพื่อนหรือพ่อแม่ แต่ไม่เป็นทางการเท่ากับการพูดต่อหน้าสาธารณชน

วจนลีลาแบบการอ่านข้อความ (Reading style) พบในปริบท C เป็นการพูดในสถานการณ์ที่เป็นทางการ ซึ่งใช้การพูดแบบระวังตัวเช่นเดียวกับการสัมภาษณ์ โดยต้องระวังในการอ่าน

วจนลีลาแบบการอ่านรายการคำ (Word lists) และการอ่านคำคู่เทียบเสียง (Minimal pairs) การอ่านรายการคำพบในปริบท D เป็นสถานการณ์ที่เป็นทางการมากขึ้น ต้องใช้ความระมัดระวังในการอ่านเพิ่มมากขึ้น ส่วนการอ่านคำคู่เทียบเสียง พบในปริบท D' นี้ลาบอฟจัดเป็นวจนลีลาย่อยของวจนลีลาในปริบท D เนื่องจากพบเพียงการแปรในการออกเสียง (r) เท่านั้น

งานวิจัยภายในประเทศที่ศึกษาเกี่ยวกับการแปรของภาษาตามวจนลีลา ได้แก่งานของแสงจันทร์ ตรีภูล (แสงจันทร์ ตรีภูล, 2529) ศึกษาการแปรของ ร และ ล ในภาษาไทยกรุงเทพฯของผู้ประกาศข่าวประจำสถานีวิทยุกระจายเสียงภาค เอฟ เอ็ม ตามวจนลีลา 4 แบบ ได้แก่ การสัมภาษณ์ การอ่านข่าวออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียง การอ่านบทความ และการอ่านคำคู่เทียบเสียง เรียงลำดับจากวจนลีลาที่เป็นทางการน้อยที่สุดไปจนถึงเป็นทางการมากที่สุด ศึกษาการแปรในการออกเสียง ร และ ล ที่ปรากฏในปริบททางเสียง 2 ลักษณะคือ เมื่ออยู่หน้าสระและอยู่หลังพยัญชนะในพยัญชนะควบกล้ำ โดยเลือกผู้ประกาศข่าวประจำสถานีวิทยุกระจายเสียงเป็นกลุ่มตัวอย่างเนื่องจาก

บุคคลเหล่านี้ได้รับการคัดเลือกจากคณะกรรมการบริหารงานวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ก.บ.ว) ว่าออกเสียงภาษาไทยได้ถูกต้อง จำนวน 28 คน ผลการศึกษาวิจัยปรากฏว่า ร และ ล ยังมีอยู่ในระบบเสียงภาษาไทยและมีการแปรไปตามวัจนลีลา ดังนี้ ในวัจนลีลาที่เป็นทางการมากที่สุดคือการอ่านคำคู่เทียบเสียงพบว่า ร และ _ร ปรากฏเป็นรูปแปรมาตรฐาน [r] เป็นเปอร์เซ็นต์สูงสุดในวัจนลีลาที่เป็นทางการน้อยที่สุดคือการสัมภาษณ์พบว่า ร ปรากฏเป็น [l] และ _ร ปรากฏเป็น [0] เป็นเปอร์เซ็นต์สูงสุด หรือไม่ปรากฏ สำหรับในวัจนลีลาที่เป็นทางการปานกลาง คือ การอ่านข่าววิทยุและการอ่านบทความ ร และ _ร ปรากฏเป็น [r] เป็นเปอร์เซ็นต์สูงสุด ส่วนตัวแปรทางภาษา ล และ _ล ในพยัญชนะควบกล้ำปรากฏเป็น [l] เป็นเปอร์เซ็นต์สูงสุดในทุกวัจนลีลา สังเกตได้ว่า ล และ _ล มีการแปรตามวัจนลีลาน้อยกว่า ร และ _ร

งานของสุธิตา พูลทรัพย์ (สุธิตา พูลทรัพย์, 2537) ศึกษาการแปรตามวัจนลีลาของ (ร) และ (ล) ในพยัญชนะควบกล้ำในภาษาไทยกรุงเทพฯ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนศรีอยุธยา จำนวนทั้งสิ้น 30 คน ตัวแปรวัจนลีลาที่ศึกษาในครั้งนี้จำแนกเป็น 5 วัจนลีลา คือ วัจนลีลาแบบการสนทนา แบบการสัมภาษณ์ แบบการอ่านบทความ แบบการอ่านรายการคำ และแบบการอ่านคำคู่เทียบเสียง ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า (ร) และ (ล) ในพยัญชนะควบกล้ำในภาษาไทยกรุงเทพฯ ของผู้พูดวัยเด็กมีการแปรตามวัจนลีลาดังนี้ ในวัจนลีลาที่เป็นทางการน้อยที่สุดจนถึงวัจนลีลาที่เป็นทางการปานกลาง คือ การสนทนา การสัมภาษณ์และการอ่านบทความ (ร) และ (ล) ในพยัญชนะควบกล้ำปรากฏเป็น [0] เป็นเปอร์เซ็นต์สูงสุด หรือไม่ปรากฏ ส่วนในวัจนลีลาที่เป็นทางการมากและมากที่สุดคือ การอ่านรายการคำ และการอ่านคำคู่เทียบเสียง (ร) ในพยัญชนะควบกล้ำปรากฏเป็น [r] และ (ล) ในพยัญชนะควบกล้ำปรากฏเป็น [l] เป็นเปอร์เซ็นต์สูงสุด

นอกจากนี้ งานวิจัยของ อรุณี อรุณเรือง และงานของ พิมพะระวี เรื่องวัณกั ที่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น ผลการวิจัยของอรุณีในส่วนของวัจนลีลาพบว่า วัจนลีลาเป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อการใช้ภาษาเช่นกัน โดยอรุณีแบ่งวัจนลีลาออกเป็น 2 ประเภทนั่นคือ การสัมภาษณ์พูดคุยซึ่งจัดว่าเป็นวัจนลีลาที่ไม่เป็นทางการ และการอ่านบทความซึ่งจัดว่าเป็นวัจนลีลาที่เป็นทางการ ผู้พูดมีการใช้รูปแปร “กลาง-ตก” ซึ่งเป็นรูปแปรมาตรฐานเดิมที่ใช้อยู่ทั่วไปมากเมื่อเป็นวัจนลีลาที่เป็นทางการ และใช้รูปแปร “กลาง-ขึ้น-กลาง” ซึ่งเป็นรูปแปรแบบใหม่มากขึ้น เมื่อความเป็นทางการลดลง ส่วนงานของพิมพะระวี แบ่งวัจนลีลาออกเป็น 3 ระดับ คือ การสัมภาษณ์ การอ่านบทความ และการอ่านรายการคำ เรียงลำดับตามความเป็นทางการน้อยไปหามาก ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่ามีการใช้รูปแปรมาตรฐานเพิ่มมากขึ้นในวัจนลีลาที่เป็นทางการมาก

จากการทบทวนวรรณกรรมในเรื่องของการแปรทางภาษาตามวัจนลีลาพบว่า ผลการวิเคราะห์ของงานวิจัยเหล่านี้ต่างแสดงให้เห็นว่า ผู้พูดจะมีความระมัดระวังและตั้งใจในการใช้ภาษาเป็นอย่างมากเมื่ออยู่ในวัจนลีลาแบบเป็นทางการ แต่เมื่อความเป็นทางการลดลง ความระมัดระวังในการใช้ภาษาก็จะลดลง

2.4 การศึกษาระบบเสียงภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช

ผู้วิจัยทบทวนวรรณกรรมเรื่องระบบเสียงภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชจากงานของ จริยา สมนึก (2525) วิไลวรรณ ดำรักษ์ (2512) และ รอย แอนดรู มิลเลอร์ (Miller, 1965) โดยในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยยึดระบบเสียงภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชของ จริยา สมนึก เป็นหลักในการวิเคราะห์ข้อมูล

จริยา สมนึก (จริยา สมนึก, 2525) ศึกษาเรื่องระบบเสียงภาษาไทยถิ่นย่อยจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยเลือกศึกษาทั้ง 16 อำเภอ ในจังหวัดนครศรีธรรมราชและเลือกจุดเก็บข้อมูลเพียงจุดเดียวในแต่ละอำเภอ ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ระบบพยัญชนะ

พยัญชนะในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช มีทั้งหมด 21 หน่วยเสียง ดังตารางที่ 2.5

ตารางที่ 2.5 ระบบพยัญชนะภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช

ลักษณะของเสียง	ฐานกรณ์คุณสมบัติของเสียง	ริมฝีปาก	ริมฝีปาก-ฟัน	ปุ่มเหงือก	เพดานแข็ง	เพดานอ่อน	เส้นเสียง
กัก หรือ ระเบิด	ไม่ก้องไม่มีลม ไม่ก้อง มีลม ก้อง	P ph b		t th d		k kh	?
กึ่งเสียดแทรก	ไม่ก้องไม่มีลม ไม่ก้อง มีลม				c ch		
เสียดแทรก	ไม่ก้อง			s			h
นาสิก	ก้อง	m		n	ɲ	ŋ	
ข้างลิ้น	ก้อง			l			
ลิ้นงอ	ก้อง			r			
กึ่งสระ	ก้อง	w			j		

พยัญชนะเดี่ยว

หน่วยเสียงพยัญชนะเดี่ยวในภาษาถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราชมีจำนวนเท่ากันและเหมือนกันทั้ง 16 อำเภอ คือมีทั้งหมด 21 หน่วยเสียง ได้แก่ p, t, k, ?, ph, th, kh, b, d, c, ch, s, h, m, n, ŋ, l, r, w, ɲ และ j หน่วยเสียงเหล่านี้ปรากฏเป็นพยัญชนะต้นได้ 20 เสียง เพราะ ɲ เป็นพยัญชนะท้ายได้อย่างเดียว เสียงที่เป็นพยัญชนะท้ายได้มี 7 เสียงคือ -p, -t, -k, -?, -m, -n, และ -ŋ

พยัญชนะควบกล้ำ

พยัญชนะควบกล้ำในภาษาไทยถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราชแตกต่างกันเป็น 2 ระบบ จึงทำให้สามารถแบ่งเขตภาษาออกเป็น 2 กลุ่ม โดยใช้พยัญชนะควบกล้ำเป็นเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 มีพยัญชนะควบกล้ำ 13 เสียง คือ pr-, pl-, phr-, phl-, tr-, kr-, kl-, kw-, khr-, khl-, khw-, mr- และ ml- ได้แก่ภาษาถิ่นย่อยในอำเภอเมือง ท่าศาลา พรหมคีรี ปากพนัง เชียรใหญ่ หัวไทร ชะอวด ร่อนพิบูลย์ ลานสกา ทุ่งสง ทุ่งใหญ่ ฉวาง พิปูนและกิ่งอำเภอนาบอน

กลุ่มที่ 2 มีพยัญชนะควบกล้ำ 11 เสียง คือ pr-, pl-, phr-, phl-, tr-, kr-, kl-, kw-, khr-, khl-, khw- ได้แก่ภาษาถิ่นอำเภอขนอมและอำเภอลิขิต ซึ่งในภาษาถิ่นทั้ง 2 นี้ไม่มีเสียง mr- และ ml- แต่จะใช้ r- หรือ l- แทน

2. ระบบสระ

ภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช มีจำนวนหน่วยเสียงสระเท่ากันและเหมือนกันทั้ง 16 อำเภอ โดยแบ่งเป็นสระเดี่ยวและสระประสม ดังตารางที่ 2.6

ตารางที่ 2.6 ระบบสระภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช

ตำแหน่งของลิ้น		ลิ้นส่วนหน้า	ลิ้นส่วนกลาง	ลิ้นส่วนหลัง	
ลักษณะริมฝีปาก		ไม่ห่อริมฝีปาก	ไม่ห่อริมฝีปาก	ไม่ห่อริม ฝีปาก	ห่อริม ฝีปาก
ระดับลิ้น					
สระเดี่ยว	สูง	i i:		i i:	u u:
	กลาง	e e:		ə ə:	o o:
	ต่ำ	ɛ:	a a:		ɔ:
สระประสม 2 คุณสมบัติ	สูง	ia iu		ia	ui ua
	กลาง	eu yu		əi	oi ɔi
	ต่ำ		ai, a:u au, a:u		
สระประสม 3 คุณสมบัติ		iau		iai	uai

สระเดี่ยว

สระเดี่ยวในภาษานครศรีธรรมราชมี 16 หน่วยเสียง แบ่งเป็นสระสั้น 7 หน่วยเสียง สระยาว 9 หน่วยเสียง ดังนี้คือ i i:, e e:, ɛ:, a a:, i i:, ə ə:, u u:, o o:, และ ɔ: แต่เมื่อพิจารณาลักษณะทางสัทศาสตร์ของเสียงสระแล้วจะมีทั้งหมด 18 เสียง เนื่องจากจรรยาตีความให้เสียง [e^] และ [ɛ^] เป็น

เสียงย่อยของหน่วยเสียง /e/ ส่วน [o[^]] และ [ɔ[^]] เป็นเสียงย่อยของหน่วยเสียง /o/ ดังนั้นในงานวิจัย จึงไม่มีหน่วยเสียง /ɛ/ และ /ɔ/

สระประสม

สระประสมในภาษานครศรีธรรมราชมีทั้งสระประสมสองคุณสมบัติและสระประสมสามคุณสมบัติ ดังนี้ สระประสมสองคุณสมบัติ มี 14 หน่วยเสียง ได้แก่ ia, iu, ia, ui, ua, eu, eu, oi, oi, oi, ai, a:i, au, a:u สระประสมสามคุณสมบัติ มี 3 หน่วยเสียง คือ iau, iai และ uai

3. ระบบวรรณยุกต์

ระบบวรรณยุกต์ของภาษาถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้ง 16 อำเภอ มีลักษณะแตกต่างกัน เป็น 2 ระบบและสามารถใช้รูปแบบของระบบวรรณยุกต์แบ่งเขตภาษาของภาษานครศรีธรรมราชได้ เป็น 2 กลุ่มดังนี้

ตารางที่ 2.7 ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช

ว.1		ว.2			ว.1		ว.2		
ว.3		ว.4			ว.3		ว.4		
ว.5	ว.6	ว.7	ว.6	ว.7	ว.5	ว.6		ว.6	

แบบที่ 1

แบบที่ 2

1) ระบบวรรณยุกต์รูปแบบที่ 1 มี 7 หน่วยเสียง ดังนี้

/ว.1/ วรรณยุกต์ สูง-ขึ้น-ตก [452] เป็นเสียงที่เกิดในคำที่ใช้อักษรสูงเป็นพยัญชนะต้น คำเป็น ไม่มีรูปวรรณยุกต์ หรือมีรูปวรรณยุกต์เอก

/ว.2/ มี 2 หน่วยเสียงย่อย

วรรณยุกต์สูง-ระดับ [44] เป็นเสียงที่เกิดในคำที่ใช้อักษรสูงเป็นพยัญชนะต้น คำเป็น รูปวรรณยุกต์โท และคำตายเสียงยาว ไม่มีรูปวรรณยุกต์

วรรณยุกต์สูง-ขึ้น [45] เป็นเสียงที่เกิดในคำที่ใช้อักษรสูงเป็นพยัญชนะต้น คำตาย เสียงสั้น ไม่มีรูปวรรณยุกต์

/ว.3/ วรรณยุกต์กลาง-ขึ้น-ตก [342] เป็นเสียงที่เกิดในคำที่ใช้อักษรกลางเป็นพยัญชนะต้น คำเป็น ไม่มีรูปวรรณยุกต์ หรือมีรูปวรรณยุกต์เอก

/ว.4/ มี 2 หน่วยเสียงย่อย

วรรณยุกต์กลาง-ระดับ [33] เป็นเสียงที่เกิดในคำที่ใช้อักษรกลางเป็นพยัญชนะต้น คำเป็น มีรูปวรรณยุกต์โท และคำตายเสียงยาว ไม่มีรูปวรรณยุกต์

วรรณยุกต์กลาง-ขึ้น [34] เป็นเสียงที่เกิดในคำที่ใช้อักษรกลางเป็นพยัญชนะต้น คำตายเสียงสั้น ไม่มีรูปวรรณยุกต์

/ว.5/ วรรณยุกต์ต่ำ-ขึ้น-ตก [231] เป็นเสียงที่เกิดในคำที่ใช้อักษรต่ำเป็นพยัญชนะต้น คำเป็น ไม่มีรูปวรรณยุกต์

/ว.6/ วรรณยุกต์ต่ำ-ขึ้น [24] เป็นเสียงที่เกิดในคำที่ใช้อักษรต่ำเป็นพยัญชนะต้น คำเป็น รูปวรรณยุกต์เอก และคำตายเสียงยาว ไม่มีรูปวรรณยุกต์

/ว.7/ วรรณยุกต์ต่ำ-เลื่อนลง [21] เป็นเสียงที่เกิดในคำที่ใช้อักษรต่ำเป็นพยัญชนะต้น คำเป็น รูปวรรณยุกต์โท และคำตายเสียงสั้น ไม่มีรูปวรรณยุกต์

ภาษาที่มีระบบวรรณยุกต์ รูปแบบที่ 1 ได้แก่ภาษาที่พูดในอำเภอสิชล ท่าศาลา พรหมคีรี เมือง ปากพั่น เขียวใหญ่ หัวไทร ชะอวด ร่อนพิบูลย์ ลานสกา ทุ่งสง กิ่งอำเภอนาบอน ทุ่งใหญ่ ฉวาง และพิปูน

2) ระบบวรรณยุกต์รูปแบบที่ 2 มี 6 หน่วยเสียง ได้แก่ ภาษาที่พูดในอำเภอนอมดังนี้

/ว.1/ วรรณยุกต์สูง-ขึ้น-ตก [452] เป็นเสียงที่เกิดในคำที่ใช้อักษรสูงเป็นพยัญชนะต้น คำเป็น ไม่มีรูปวรรณยุกต์ หรือมีรูปวรรณยุกต์เอก

/ว.2/ มี 2 หน่วยเสียงย่อย

วรรณยุกต์สูง-ระดับ [44] เป็นเสียงที่เกิดในคำที่ใช้อักษรสูงเป็นพยัญชนะต้น คำเป็น รูปวรรณยุกต์โท และคำตายเสียงยาว ไม่มีรูปวรรณยุกต์

วรรณยุกต์สูง-ขึ้น [45] เป็นเสียงที่เกิดในคำที่ใช้อักษรสูงเป็นพยัญชนะต้น คำตายเสียงสั้น ไม่มีรูปวรรณยุกต์

/ว.3/ วรรณยุกต์กลาง-ขึ้น-ตก [342] เป็นเสียงที่เกิดในคำที่ใช้อักษรกลางเป็นพยัญชนะต้น คำเป็น ไม่มีรูปวรรณยุกต์ หรือมีรูปวรรณยุกต์เอก

/ว.4/ มี 2 หน่วยเสียงย่อย

วรรณยุกต์กลาง-ระดับ [33] เป็นเสียงที่เกิดในคำที่ใช้อักษรกลางเป็นพยัญชนะต้น คำเป็น มีรูปวรรณยุกต์โท และพยางค์ตายเสียงยาว

วรรณยุกต์กลาง-ขึ้น [34] เป็นเสียงที่เกิดในคำที่ใช้อักษรกลางเป็นพยัญชนะต้น คำตายเสียงสั้น ไม่มีรูปวรรณยุกต์

/ว.5/ วรรณยุกต์ต่ำ-ขึ้น-ตก [231] เป็นเสียงที่เกิดในคำที่ใช้อักษรต่ำเป็นพยัญชนะต้น คำเป็น ไม่มีรูปวรรณยุกต์

/ว.6/ วรรณยุกต์ต่ำ-เลื่อนลง [21] เป็นเสียงที่เกิดในคำที่ใช้อักษรต่ำเป็นพยัญชนะต้น คำเป็น รูปวรรณยุกต์โท และคำตายเสียงสั้น ไม่มีรูปวรรณยุกต์

นอกจากนี้ วิไลวรรณ คำรักษ์ (วิไลวรรณ คำรักษ์, 2512) ได้ศึกษา ระบบหน่วยเสียงในภาษากันนครศรีธรรมราช โดยเลือกอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นพื้นที่ในการศึกษา สรุปผลการศึกษาได้ ดังนี้

พยัญชนะเดี่ยวมี 22 หน่วยเสียงคือ p, ph, b, t, th, d, c, ch, k, kh, ʔ, m, n, ɲ, ŋ, l, r, f, s, h, w และ j หน่วยเสียงพยัญชนะทั้งหมดนี้เป็นพยัญชนะต้นได้ทุกเสียงแต่เป็นพยัญชนะท้ายได้เพียง 9 เสียงคือ -p, -t, -k, -ʔ, -m, -n, -ŋ, -w และ -j พยัญชนะควบกล้ำ มี 13 หน่วยเสียงคือ pl, pr, phl, phr, tr, kl, kr, kw, khl, khr, khw, ml และ mr สระเดี่ยว มี 18 หน่วยเสียงคือ i i:, e e:, ε ε:, a a:, i i:, o o:, u u:, o o:, o o: สระประสม มี 3 หน่วยเสียงคือ io, iə และ ua

วรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชมี 7 หน่วยเสียงคือ

/ว.1/ วรรณยุกต์สูง-ขึ้น-ตก [452]	/ว.5/ วรรณยุกต์ต่ำ-ตก [21]
/ว.2/ วรรณยุกต์สูง-ระดับ [44]	/ว.6/ วรรณยุกต์ต่ำ-ขึ้น [24]
/ว.3/ วรรณยุกต์กลาง-ขึ้น [34]	/ว.7/ วรรณยุกต์ต่ำ-ระดับ [22]
/ว.4/ วรรณยุกต์กลาง-ระดับ [33]	

รอย แอนดรู มิลเลอร์ (Miller, 1965 อ้างถึงใน จริยา สมนึก, 2525) ศึกษาเกี่ยวกับ ระบบเสียงของภาษาไทยถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้ผู้บอกภาษา 1 คน ซึ่งเคยอยู่ที่จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นเวลา 3 ปี สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

พยัญชนะเดี่ยวมี 22 หน่วยเสียง แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ พยัญชนะเดี่ยวที่เป็นได้เฉพาะพยัญชนะต้น มี 13 หน่วยเสียงคือ p, t, k, ph, th, kh, c, ch, f, h, s, r และ l พยัญชนะเดี่ยวที่เป็นได้เฉพาะพยัญชนะท้ายมี 1 หน่วยเสียงคือ g พยัญชนะเดี่ยวที่เป็นได้ทั้งพยัญชนะต้นและพยัญชนะท้ายมี 8 หน่วยเสียงคือ b, d, ʔ, m, n, ŋ, j และ w พยัญชนะควบกล้ำซึ่งเป็นได้เฉพาะพยัญชนะต้นเท่านั้น มี 10 หน่วยเสียงคือ pr, pl, kr, kl, kw, phr, phl, khr, khl และ khw สระเดี่ยว มี 18 หน่วยเสียง ได้แก่ i i:, e e:, ε ε:, y y:, o o:, a a:, u u:, o o:, o o: สระประสม มี 3 หน่วยเสียงคือ ia, ya, และ ua

มิลเลอร์พบว่า วรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช มี 7 หน่วยเสียง แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ วรรณยุกต์ระดับและวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ

วรรณยุกต์ระดับ มี 3 หน่วยเสียง แต่ละหน่วยเสียงมี 2 หน่วยเสียงย่อย คือ

/ว.1/ ประกอบด้วย 2 หน่วยเสียงย่อย คือ

- เสียงในระดับเสียงที่ 1 หรือระดับเสียงต่ำ
- เสียงในระดับเสียงที่ 1⁺ คือสูงกว่าระดับเสียงที่ 1 เล็กน้อย

/ว.2/ เป็นเสียงซึ่งอยู่ในระดับกลางๆ ประกอบด้วย 3 หน่วยเสียงย่อย คือ

- เสียงในระดับเสียงที่ 2 หรือระดับกลางค่อนข้างต่ำ
- เสียงในระดับเสียงที่ 2⁺ คือสูงกว่าระดับเสียงที่ 2 เล็กน้อย
- เสียงในระดับเสียงที่ 3 หรือระดับกลาง

/ว.3/ เป็นเสียงที่มีระดับเสียงสูงกว่าวรรณยุกต์อื่นๆ ประกอบด้วย 2 หน่วยเสียงย่อย

คือ

- เสียงในระดับเสียงที่ 4 หรือระดับกลางค่อนข้างสูง

- เสียงในระดับเสียงที่ 5 หรือระดับสูง

วรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ มี 4 หน่วยเสียง คือ

/ว.4/ เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นอยู่ที่ระดับเสียงที่ 2 หรือระดับกลางค่อนข้างต่ำ แล้วตกลงมายังระดับเสียงที่ 1 หรือระดับต่ำ

/ว.5/ เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นอยู่ที่ระดับเสียงที่ 2 หรือระดับกลางค่อนข้างต่ำ แล้วเลื่อนขึ้นไปจนถึงระดับเสียงที่ 3 หรือระดับกลาง และตกลงมายังระดับเสียงที่ 2 หรือระดับกลางค่อนข้างต่ำ

/ว.6/ เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นอยู่ที่ระดับเสียงที่ 5 หรือระดับสูง แล้วตกลงมายังระดับเสียงที่ 2 หรือระดับกลางค่อนข้างต่ำ

/ว.7/ เป็นเสียงที่มีจุดเริ่มต้นอยู่ที่ระดับเสียงที่ 2 หรือระดับกลางค่อนข้างต่ำ แล้วเลื่อนขึ้นสูงไปจนถึงระดับเสียงที่ 3 หรือระดับกลาง

2.4.1 เปรียบเทียบผลการวิจัยระบบหน่วยเสียงภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช

เมื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยของ จริยา สมนึก (2525) วิไลวรรณ ดำรักษ์ (2512) และ รอย แอนดรู มิลเลอร์ (Miller, 1965) พบความแตกต่าง ดังนี้

1) ระบบพยัญชนะ

จำนวนหน่วยเสียงพยัญชนะจากผลการวิจัยของจริยามี 21 หน่วยเสียงแต่ผลการวิจัยของวิไลวรรณ ดำรักษ์ และมิลเลอร์มี 22 หน่วยเสียง เนื่องจากวิไลวรรณและมิลเลอร์วิเคราะห์ให้ f- เป็นพยัญชนะต้นได้ แต่จริยวิเคราะห์ให้ f- ในคำที่ภาษาไทยมาตรฐานเขียนด้วยพยัญชนะ ฟ- หรือ ฟ- เป็นเสียงควบกล้ำ khw-

จำนวนหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายจากผลการวิจัยของวิไลวรรณและมิลเลอร์มี 9 หน่วยเสียง แต่ผลการวิจัยของจริยามีเพียง 7 หน่วยเสียง เนื่องจากวิไลวรรณและมิลเลอร์จัดให้พยัญชนะกึ่งสระ -w และ -j เป็นพยัญชนะท้ายได้ แต่จริยาไม่ได้วิเคราะห์ให้ 2 หน่วยเสียงนี้ปรากฏในตำแหน่งท้ายพยางค์ เนื่องจากจริยาตีความให้เป็นคุณสมบัติส่วนหนึ่งของสระประสม

จำนวนหน่วยเสียงพยัญชนะควบกล้ำจากการวิจัยของมิลเลอร์มีเพียง 10 หน่วยเสียงเท่านั้น คือไม่มี tr- mr- และ ml- ในขณะที่วิไลวรรณและจริยาพบว่ามี 13 หน่วยเสียงคือมี tr- mr- และ ml- ด้วย และในขณะเดียวกันจริยาพบว่าภาษาย่อยที่พูดในบางอำเภอไม่มีพยัญชนะควบกล้ำ mr- และ ml- แต่ออกเสียง r- และ l- แทน

2) ระบบสระ

วิไลวรรณและมิลเลอร์ พบว่า มีสระเดี่ยว 18 หน่วยเสียง แต่จริยาพบว่ามี 16 หน่วยเสียง โดยที่จริยวิเคราะห์ให้ ε และ ๑ เป็นเสียงย่อยของหน่วยเสียง /e/ และ /o/ ตามลำดับในขณะที่วิไลวรรณและมิลเลอร์วิเคราะห์ให้เป็นคนละหน่วยเสียง

3) ระบบวรรณยุกต์

ระบบหน่วยเสียงวรรณยุกต์ของผลการวิจัยของจรรยา มี 2 รูปแบบ คือ แบบที่ 1 มี 7 หน่วยเสียง และแบบที่ 2 มี 6 หน่วยเสียง แตกต่างตามถิ่นที่อยู่ของผู้บอกภาษา ในขณะที่ผลการวิจัยของวิไลวรรณและบรรณามีระบบวรรณยุกต์เพียงรูปแบบเดียว คือ 7 หน่วยเสียงซึ่งตรงกับแบบที่ 1 ของจรรยาแต่สัทลักษณะของเสียงแตกต่างกันเล็กน้อย เหตุผลสำคัญที่ทำให้ผลการวิจัยของจรรยาแตกต่างจากมิลเลอร์และวิไลวรรณ เนื่องจากจรรยาเก็บข้อมูลภาษาจากพื้นที่ทั้ง 16 อำเภอในจังหวัดนครศรีธรรมราช จึงทำให้ได้ระบบวรรณยุกต์ 2 รูปแบบที่สามารถนำมาแบ่งเขตภาษากลุ่มย่อยในจังหวัดนครศรีธรรมราชได้ ในขณะที่มิลเลอร์เก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษาเพียงคนเดียว ส่วนวิไลวรรณใช้ตัวเองเป็นผู้บอกภาษา

2.5 สรุป

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งหมดข้างต้น สรุปได้ว่าผลการศึกษาเรื่องระบบเสียงภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชจากงานวิจัยต่างกันได้ผลที่มีความคล้ายคลึงกันมาก โดยการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยยึดผลการวิจัยระบบเสียงภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชของจรรยา สมนึก เป็นหลักเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์รูปแปรของสระสูงยาวตามสิ่งแวดล้อมทางเสียง ส่วนการศึกษาเรื่อง สระสูงยาว /i:/, /i:/ และ /u:/ พบว่าในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช สระดังกล่าวจะออกเสียงเป็น สระกลางยาว [e:], [o:] และ [o:] ตามลำดับในบางเงื่อนไข และพบว่าลักษณะดังกล่าวไม่ได้มีเฉพาะในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชเพียงถิ่นเดียว แต่รวมถึงภาษาไทยถิ่นสุราษฎร์ธานีและตรังด้วย อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาดังกล่าวเป็นเพียงการค้นพบการปรากฏของรูปแปรสระสูงยาว (i:, i:, u:) ที่มีเงื่อนไขการแปรตามลักษณะพยางค์เท่านั้น แต่ยังไม่เคยมีการนำสิ่งแวดล้อมทางเสียงอื่นๆ เช่น วรรณยุกต์พยัญชนะต้นหรือพยัญชนะท้ายมาวิเคราะห์การแปรของสระสูงดังกล่าวเลย นอกจากนี้ก็ยังไม่เคยมีการนำปัจจัยทางสังคมเข้ามาศึกษาการแปรของสระสูงยาว (i:, i:, u:) ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชมาก่อน เนื่องจากปัจจุบันการแปรของสระสูงดังกล่าวเกิดขึ้นอย่างไม่มีเงื่อนไข สังเกตได้จากงานวิจัยล่าสุดของเจริญขวัญ ธรรมประดิษฐ์ (2524) ที่พบว่าสระสูง (i:) และ (u:) ออกเสียงเป็น [e:] และ [o:] แต่เป็นการแปรที่เกิดขึ้นกับคำบางคำอย่างไม่มีเกณฑ์ และงานของ จรรยา สมนึก (2525) ที่พบว่าสระสูง (i:), (i:) และ (u:) ออกเสียงเป็น [e:], [o:] และ [o:] แต่เป็นการแปรที่เกิดขึ้นกับบางอำเภออย่างไม่มีเกณฑ์เช่นกัน จึงไม่สามารถอธิบายการแปรนั้นได้ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการแปรของสระสูงยาว (i:, i:, u:) ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชกับตัวแปรทางสังคม 3 ตัวแปรคือ อายุ เพศ และวัจนลีลา เพราะปัจจัยเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการใช้ภาษาของคนในสังคม ผลการวิจัยที่ทบทวนต่างแสดงให้เห็นว่า ตัวแปรทางสังคมต่างๆ ได้แก่ เพศ อายุ และวัจนลีลา ต่างก็มีอิทธิพลต่อการใช้รูปภาษาของผู้พูดเป็นอย่างมาก กล่าวคือผู้พูดที่เป็นเพศหญิงหรือผู้พูดที่มีอายุน้อยมักจะใช้รูปภาษาที่เป็นรูปแปรมาตรฐานหรือรูปแปรใหม่ซึ่งมีรูปที่มีศักดิ์ศรีมากกว่า ในขณะที่ผู้พูดที่เป็นเพศชายหรือผู้พูดที่มีอายุมากมักจะใช้รูปภาษาที่เป็นรูปแปรท้องถิ่นดั้งเดิมมากกว่าเพศหญิง ส่วนเรื่องปัจจัยวัจนลีลาพบว่างานวิจัยแต่ละเรื่องมีการแบ่งประเภทของวัจนลีลาที่แตกต่างกัน แต่สามารถสรุปได้เป็น 2 ประเภทหลักๆ คือ วัจนลีลาเป็นทางการและวัจนลีลาไม่เป็นทางการ กล่าวคือ ลักษณะการใช้ภาษาของผู้พูดจะขึ้นอยู่กับความเป็นทางการมากน้อยของวัจนลีลา เมื่อความเป็นทางการมาก

ขึ้นผู้พูดจะใช้รูปภาษาที่เป็นมาตรฐานมากขึ้น แต่หากความเป็นทางการน้อยลงหรือไม่เป็นทางการผู้พูดจะใช้รูปภาษาที่เป็นท้องถิ่นมากขึ้น ผู้วิจัยอาศัยแนวการวิเคราะห์การแปรของภาษาตามปัจจัยทางสังคมที่ได้บทพจนดั่งกล่าวนี้เป็นหลักในการวิเคราะห์ในขั้นนี้ ซึ่งผู้วิจัยคาดหวังว่างานวิจัยนี้จะสะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงที่กำลังดำเนินอยู่ของเสียงสระดังกล่าว รวมทั้งแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงของภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชในอนาคต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

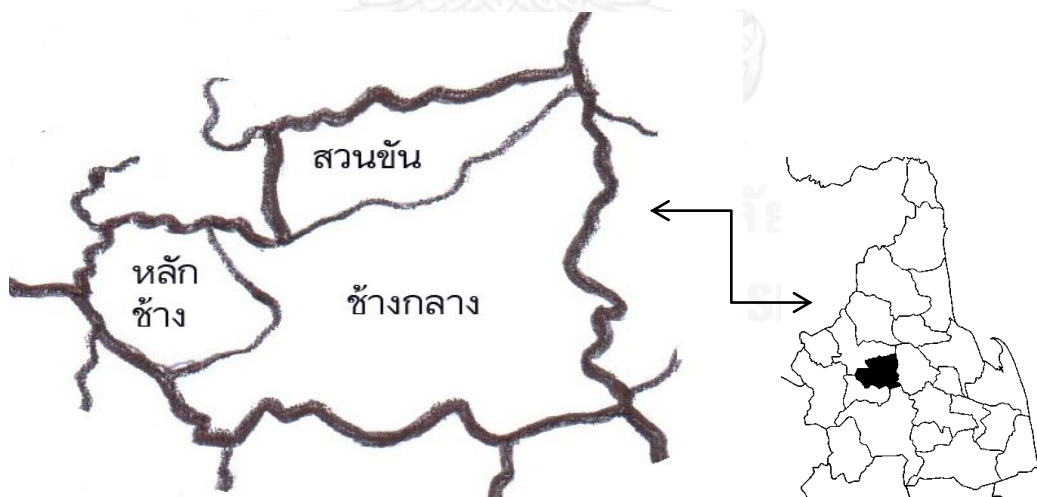
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

ในบทนี้ผู้วิจัยเสนอวิธีดำเนินการวิจัยโดยเริ่มต้นจากการคัดเลือกจุดเก็บข้อมูล การคัดเลือกผู้บอกภาษา การจัดเตรียมเครื่องมือสำหรับการวิจัย การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์และเสนอผลการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 การคัดเลือกจุดเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยคัดเลือกพื้นที่ที่เป็นลักษณะของชุมชนชนบท เนื่องจากพื้นที่ในลักษณะนี้มีการใช้ภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชจริงในชีวิตประจำวัน รวมทั้งคนในชุมชนชนบทส่วนใหญ่เป็นคนพื้นที่เดิมตั้งแต่กำเนิด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกจุดเก็บข้อมูลที่ ตำบลสวนขัน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพราะประชากรในพื้นที่นี้ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และเป็นพื้นที่ที่ไม่ใช่เขตสถานที่ท่องเที่ยว ความพลุกพล่านและความหลากหลายจากผู้คนต่างถิ่นจึงมีน้อย และที่สำคัญคือ ประชาชนส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่เดิมโดยกำเนิดและใช้ภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชเป็นภาษาที่หนึ่งในชีวิตประจำวัน ตำบลสวนขันแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 8 หมู่บ้าน ผู้วิจัยสุ่มจับฉลากเพียง 4 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านสวนขัน หมู่ 2 บ้านเทพรัตนา หมู่ 5 บ้านไทรงาม และหมู่ 6 บ้านคลองปึกเหนือ

ข้อมูลเกี่ยวกับตำบลสวนขัน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช⁵

ภาพที่ 3.1 แผนที่อำเภอช้างกลางโดยสังเขป

⁵ ที่มา เว็บไซต์เทศบาลตำบลสวนขัน www.suankan.go.th

อำเภอช้างกลาง ตั้งอยู่ตอนกลางก่อนไปทางทิศตะวันตกของจังหวัดนครศรีธรรมราช ห่างจากจังหวัด 53 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 236.33 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อดังนี้ ทิศเหนือจดอำเภอฉวาง ทิศตะวันออก จดอำเภอลานสกา ทิศใต้ จดอำเภอทุ่งสง, อำเภอนาบอน และทิศตะวันตก จดอำเภอนาบอน, อำเภอฉวาง อำเภอช้างกลางแบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็น 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลช้างกลาง ตำบลหลักช้าง และตำบลสวนขัน (ดูภาพที่ 3.1)

ตำบลสวนขัน เป็นตำบลหนึ่งในเขตการปกครองของอำเภอช้างกลาง มีเนื้อที่ทั้งสิ้น 62.39 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 38,993 ไร่ ประกอบด้วย 9 หมู่บ้าน คือ บ้านสวนขัน บ้านเทพรัตน บ้านยางในลุ่ม บ้านน้ำน้อย บ้านไทรงาม บ้านคลองปึกเหนือ บ้านนายน บ้านหนองเหือง และบ้านจอมทอง

เดิมตำบลสวนขันเป็นชื่อหมู่บ้านหนึ่งในเขตการปกครองของตำบลละอาย อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช และทางกระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาให้แยกเขตการปกครองออกมาจากตำบลละอายมาตั้งเป็นตำบลสวนขันและเมื่ออำเภอฉวางเดิม เป็นอำเภอที่มีอาณาเขตกว้างขวางมาก และมี ประชากรจำนวนมาก การคมนาคมติดต่อระหว่างที่อยู่ของราษฎรกับอำเภออยู่ห่างไกลกันมาก ทำให้ยากแก่การให้บริการแก่ประชาชนอย่างทั่วถึงและรวดเร็ว ดังนั้น เพื่อประโยชน์ในการปกครอง และการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนกระทรวงมหาดไทยจึงได้แบ่งท้องที่อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ออกเป็น 3 ตำบล คือ ตำบลช้างกลาง ตำบลสวนขัน และตำบลหลักช้าง มาตั้งเป็นอำเภอช้างกลาง เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2539 (เทศบาลตำบลสวนขัน, 2501)

3.2 การคัดเลือกผู้บอกภาษา

ในการคัดเลือกผู้บอกภาษา ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างผู้บอกภาษาจำนวน 80 คน แบ่งเป็นหมู่บ้านละ 20 คน เพศชาย 10 คน และเพศหญิง 10 คน อายุระหว่าง 12 - 80ปี และมีระดับการศึกษาไม่เกินชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดคุณสมบัติของผู้บอกภาษา โดยพยายามให้ผู้บอกภาษามีความคล้ายคลึงกันในภูมิหลังด้านอื่นๆมากที่สุด ได้แก่

- 1) มีสัญชาติไทย เชื้อชาติไทย นับถือศาสนาพุทธ
- 2) มีภูมิลำเนาและสถานที่เกิดในจังหวัดนครศรีธรรมราช
- 3) ภาษาแรกที่พูดคือภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช รวมทั้งบิดามารดาพูดภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช มีเชื้อชาติไทยและสัญชาติไทย
- 4) ไม่เคยอพยพโยกย้ายไปอยู่ถิ่นอื่น
- 5) คุณสมบัติอื่นๆได้แก่ มีอวัยวะในการออกเสียงครบถ้วนสมบูรณ์ คุณภาพเสียงชัดเจน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เนื่องจากงานวิจัยนี้ มีปัจจัยทางด้านวจนลีลาที่เกี่ยวข้องด้วย ซึ่งผู้วิจัยแบ่งเป็นวจนลีลาแบบเป็นทางการและแบบไม่เป็นทางการ ดังนั้นผู้วิจัยจึงแบ่งเครื่องมือในการเก็บข้อมูลออกเป็น 2 ประเภท คือ รายการคำ จำนวน 36 คำ เพื่อทดสอบวจนลีลาแบบเป็นทางการ และ หัวข้อสนทนา เพื่อทดสอบวจนลีลาแบบไม่เป็นทางการ

1) รายการคำ (ใช้เพื่อทดสอบวจนลีลาแบบเป็นทางการ)

ในส่วนของการคำที่นำมาใช้ทดสอบการแปรของสระสูงนั้น ผู้วิจัยได้คัดเลือกคำศัพท์ที่ใช้สระสูงจากงานวิจัยเรื่องเสียงและระบบเสียงในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช ของ จริยา สมนึก (2525) และ วิไลวรรณ ดำรักษ์ (2512) รวมทั้งงานวิจัยของดิลเลอร์ (Diller, 1976) โดยคำที่คัดเลือกจะต้องเป็นคำร่วมเชื้อสาย (cognates) ไม่เป็นคำยืม และเป็นคำสามัญที่คนนครศรีธรรมราชใช้ในชีวิตประจำวัน รวมทั้งวิเคราะห์การแปรของเสียงสระตามสิ่งแวดล้อมทางเสียงด้วย ได้แก่ เสียงวรรณยุกต์ พยัญชนะต้น และพยัญชนะท้าย ดังนั้นรายการคำที่นำมาทดสอบจึงประกอบด้วย

1. วรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช 7 หน่วยเสียง
2. พยัญชนะต้นประเภทเสียงกัก เสียงกึ่งเสียดแทรก เสียงเสียดแทรก เสียงนาสิก เสียงรัว เสียงข้างลิ้น เสียงกึ่งสระ และเสียงควบกล้ำ
3. พยัญชนะท้ายประเภทเสียงกัก เสียงนาสิก และไม่มีพยัญชนะท้าย

รวมรายการคำทั้งสิ้น 36 คำ โดยแยกเป็นคำที่ใช้ทดสอบการแปรของสระ (i:, i:, u:) อย่างละ 12 คำ โดยผู้วิจัยจะแสดงให้เห็นตามตารางที่ 3.1 รายการคำแบ่งตามประเภทของเสียงสระ ตารางที่ 3.2 รายการคำแบ่งตามเสียงวรรณยุกต์ ตารางที่ 3.2 รายการคำแบ่งตามเสียงพยัญชนะ ดังนี้

ตารางที่ 3.1 รายการคำเดี่ยวที่ใช้ทดสอบการแปรของสระ (i:, i:, u:) แบ่งตามเสียงสระ

สระสูงยาว	รายการคำ
i:	ดี, ผี, ชี, ชี่, คี, ที่, ลี, หนี, ชี, หลีก, มีด, ชิก
i:	ป็น, ถือ, ตื่น, ลิ่น, ช้อ, คลิ่น, หมิ่น, ตื่น, รือ, ช้อ, สืบ, มีด
u:	รุ, ปูน, คู่, ปู่, ผู้, กู้, ตู้, ผูก, ผูก, ปลุก, ลุก, รูป

ตารางที่ 3.2 รายการคำเดี่ยวที่ใช้ทดสอบการแปรของสระ (i:, i:, u:) แบ่งตามเสียงวรรณยุกต์

	A	B	C	DL
1	(1) ผี ชี ลี ถือ หมิ่น		(2) หนี หลีก สืบ ผู้ ผูก ผูก	
2	(3) ดี ป็น ปูน ตื่น ปู่		(4) กู้ ตู้ ตื่น ปลุก	
3	(5) รุ	(6) คี ที่ ลิ่น ช้อ คลิ่น คู่ ชี่	(7) ชี รือ ช้อ	(6) มีด ชิก มีด ลุก รูป

ตารางที่ 3.3 รายการคำเดี่ยวที่ใช้ทดสอบการแปรของสระ (i:, i:, u:) แบ่งตามเสียงพยัญชนะ

สระสูง ยาว	พยัญชนะต้น										พยัญชนะท้าย	
	กัก	กึ่งเสียด แทรก	เสียดแทรก	นาสิก	รื้อ	ข้างลิ้น	กึ่งสระ	ควบกล้ำ	เสียดกัก	เสียงนาสิก		
/i:/	ดี (d-) ผี (ph-) คี, ชี (kh-) ที (th-)	ชี (ch-)	ชี, ชิก, สี (s-)	หนึ่ (n-) มีด (m-)		หลิัก (l-)		คลิ่น (khl-)	หลิัก, ชิก (-k) มีด (-d)			
/i:/	ปิ่น (p-) ถื่อ (th-) ติ่น, ต่น (t-)	ชื่อ (ch-)	ชื่อ, สีบ (s-)	หมิ่น มีด (m-)	รื่อ (r-)	ลิ่น (l-)			สีบ (-b) มีด (-d)	ปิ่น ติ่น คลิ่น ติ่น ลิ่น หมิ่น (-n)		
/u:/	ปุ่น, ปู่ (p-) คู้ (kh-) กู้ (k-) ผู้, ผูก (ph-) ตู้ (t-) ถูก (th-)				รู่, รูป (r-)	ถูก (l-)		ปลุก (pl-)	รูป (-b) ถูก, ผูก, ถูก, ปลุก (-k)	ปุ่น (-n)		

ส่วนรายการคำเดี่ยวผู้วิจัยใช้วิธีการถามคำถามรวมทั้งใช้รูปภาพหรือการแสดงท่าทางประกอบเพื่อให้ผู้บอกภาษาตอบคำถามได้ง่ายที่สุด นอกจากนี้จะมีแบบฟอร์มสำหรับบันทึกข้อมูลประวัติส่วนตัวของผู้บอกภาษา และแบบฟอร์มบันทึกข้อมูลรายการคำเดี่ยว (ตารางที่ 3.4) โดยผู้วิจัยใช้เครื่องบันทึกเสียงในการบันทึกข้อมูลของผู้บอกภาษาด้วย

ตารางที่ 3.4 ตัวอย่างแบบฟอร์มบันทึกข้อมูลรายการคำเดี่ยว

คำ	คำถาม	คำตอบ						หมายเหตุ
		/i:/		/i:/		/u:/		
		[i:]	[e:]	[i:]	[e:]	[u:]	[o:]	
1. คู่ 2. มัด 3. คี	รองเท้า 2 ข้างเรียกว่ารองเท้า 1 ..... เราใช้วิธีอะไรส่วนไหนในการหยิบจับของ 2, 4, 6 คือเลขคู่ ถ้า 1, 3, 5 เรียกว่าเลข อะไร							

2) หัวข้อสนทนา (ใช้เพื่อทดสอบวัจนลีลาแบบไม่เป็นทางการ)

ผู้วิจัยต้องการให้ผู้บอกภาษาพูดเป็นคำพูดต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ภาษาที่เป็นธรรมชาติมากที่สุด แสดงให้เห็นถึงการใช้ภาษาในวัจนลีลาแบบไม่เป็นทางการ โดยหัวข้อสนทนาเป็นการสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว ความสนใจและความคิดเห็นต่างๆไป เช่น งานประจำ งานอดิเรก การใช้เวลาว่าง สถานที่ท่องเที่ยว วัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นต้น โดยไม่ให้ผู้บอกภาษารู้ตัวว่ากำลังสอบถามการใช้ภาษาอยู่ ผู้วิจัยกำหนดหัวข้อในการสนทนาที่สำคัญ 4 หัวข้อ

1. เรื่องราวส่วนตัวของผู้บอกภาษา เช่น อาชีพการงาน ครอบครัว สุขภาพร่างกาย เป็นต้น
2. ประเพณีพื้นบ้านต่างๆ
3. สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราช
4. นิทาน เรื่องเล่าต่างๆ

3.4 การเก็บข้อมูล

ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยใช้ภาษาไทยถิ่นใต้ เพื่อสร้างความเป็นกันเองและไม่ให้ผู้บอกภาษาเกิดความวิตกกังวล ผู้วิจัยแบ่งการเก็บข้อมูลออกเป็น 2 ช่วง ในช่วงแรกผู้วิจัยเก็บวัจนลีลาแบบไม่เป็นทางการก่อน โดยผู้วิจัยเริ่มเก็บข้อมูลในส่วนนี้ตั้งแต่การเริ่มบทสนทนา คือตั้งแต่การทักทายและแนะนำตัวเอง โดยบอกกับผู้บอกภาษาว่าผู้วิจัยมีความสนใจเกี่ยวกับภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช เพราะเป็นชาวนครศรีธรรมราชโดยกำเนิด จึงอยากที่จะศึกษาภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชให้มากขึ้น และขอความร่วมมือจากผู้บอกภาษาเพื่อขอสัมภาษณ์และบันทึกเสียง ผู้วิจัยจะใช้เครื่องบันทึกเสียงในการบันทึกข้อมูล ตั้งแต่เริ่มการสนทนาจนจบ

หลังจากเก็บข้อมูลบทสนทนา จึงเริ่มเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์แบบรายการคำเดี่ยว ซึ่งจะซักถามโดยใช้คำถาม ถ้าคำถามใดยากเกินไปก็อาจใช้รูปภาพและการแสดงท่าทางประกอบ เนื่องจากการใช้รูปภาพหรือของจริงมาแสดงนั้นเป็นสิ่งที่ชัดเจน อีกทั้งยังช่วยให้การเก็บข้อมูลเป็นไปอย่างรวดเร็ว เมื่อได้คำตอบแล้วผู้วิจัยจะบันทึกข้อมูลลงในแบบฟอร์มที่เตรียมไว้เพื่อให้ดูเป็นทางการกว่าในช่วงแรก

ในการเก็บข้อมูลภาคสนามได้ดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยให้ผู้ช่วยทำหน้าที่โดยตรงในการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษา เนื่องจากมีความคุ้นเคยกับสถานที่ รวมทั้งรู้จักและคุ้นเคยกับผู้คนที่ตำบลสวนขันค่อนข้างดี การเก็บข้อมูลก็จะเป็นไปได้ง่ายขึ้น โดยเฉพาะการเก็บข้อมูลแบบบทสนทนา ซึ่งจะทำให้ผู้บอกภาษาไม่รู้สึกอึดอัดและรู้สึกเป็นกันเองมากกว่า เพราะผู้วิจัยเองไม่ค่อยรู้จักและสนิทสนมกับผู้คนมากนักซึ่งอาจจะเป็นอุปสรรคต่อการพูดคุยได้ ดังนั้นหน้าที่ของผู้วิจัยคือการบันทึกข้อมูลที่เป็นการออกเสียงของผู้บอกภาษาและบันทึกลงแบบฟอร์มการใช้ภาษาเพียงอย่างเดียว

2. แนะนำตัวเอง พูดคุยกับกลุ่มตัวอย่าง ที่คิดว่าน่าจะเป็นผู้บอกภาษาได้ พร้อมทั้งตรวจสอบคุณสมบัติต่างๆ ว่าครบถ้วนตามคุณสมบัติผู้บอกภาษาที่ต้องการหรือไม่ โดยใช้การสังเกต การถามคำถามและการพูดคุย

3. เมื่อตรวจสอบแล้วว่ามีความสัมพันธ์ที่จะเป็นผู้บอกภาษาได้ก็ชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ในการขอสัมภาษณ์ว่าเป็นการเก็บข้อมูลภาคสนามเพื่อทำวิทยานิพนธ์ส่งอาจารย์ ผู้วิจัยสนใจภาษานครศรีธรรมราชเพราะเป็นชาวนครศรีธรรมราชโดยกำเนิด อยากจะศึกษาภาษานครศรีธรรมราชให้มากขึ้น แล้วขอความร่วมมือโดยขอสัมภาษณ์และบันทึกเสียง ในกรณีที่ตรวจสอบแล้วพบว่ากลุ่มตัวอย่างนั้นไม่มีคุณสมบัติที่จะเป็นผู้บอกภาษาได้ ผู้วิจัยจะไม่เก็บข้อมูลคนๆนั้น แต่จะพูดคุยกันอีกเล็กน้อยแล้วขอตัวเพื่อหากกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติครบถ้วนต่อไป

4. เมื่อผู้บอกภาษายินดีให้ความร่วมมือแล้ว จึงถามข้อมูลส่วนตัวโดยละเอียดของผู้บอกภาษา อาจมีการพูดคุยกันนอกเรื่องบ้าง โดยเฉพาะเรื่องที่คุณบอกภาษามีความสนใจเป็นพิเศษ เช่นการเมื่อเศรษฐกิจ เป็นต้น ผู้วิจัยได้บันทึกเสียงในส่วนนี้ด้วย

5. เมื่อสอบถามข้อมูลส่วนตัวแล้ว ผู้วิจัยเริ่มการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาตามหัวข้อบทสนทนาเพื่อทดสอบวัจนลีลาแบบไม่เป็นทางการก่อน เริ่มด้วยถามเกี่ยวกับเรื่องราวส่วนตัวของผู้บอกภาษา เช่น อาชีพการงาน ครอบครัว สุขภาพร่างกาย เป็นต้น และตามด้วย ประเพณีพื้นบ้าน สถานที่ท่องเที่ยว และเรื่องเล่าต่างๆ ตามลำดับ และต่อด้วยคำถามเกี่ยวกับคำศัพท์ต่างๆ เพื่อทดสอบวัจนลีลาแบบเป็นทางการ ซึ่งสัมภาษณ์โดยใช้คำถาม เช่น ‘เราเรียกพ่อของพ่อว่าอะไร’ รวมทั้งใช้อุปกรณ์ต่างๆและการแสดงท่าทางประกอบ

6. ในระหว่างการสัมภาษณ์ผู้วิจัยบันทึกเสียงไว้ด้วย เพื่อเป็นหลักฐานในการอ้างอิง

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมี 2 ขั้นตอน คือ การวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อศึกษาการปรากฏของรูปแบบต่างๆ แล้วนำผลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบภาษา กับตัวแปรอายุ เพศ และวัจนลีลา การนำเสนอผลจะแสดงเป็นตารางและกราฟประกอบคำบรรยาย

การวิเคราะห์การปรากฏของรูปแปรในบทสนทนา มีขั้นตอนดังนี้

1. ถอดความการสนทนาของผู้บอกภาษาแต่ละคนจากเครื่องบันทึกเสียง เป็นตัวอักษรไทย
2. ชีตเส้นใต้เฉพาะคำที่ประสมด้วยหน่วยเสียงสระสูงยาว
3. นับจำนวนการปรากฏของรูปแปรแต่ละครั้ง (token) แล้วบันทึกเป็นสัทอักษร
4. วิเคราะห์สิ่งแวดล้อมทางเสียงที่มีอิทธิพลต่อการแปรของเสียงสระสูง ซึ่งได้แก่เสียงวรรณยุกต์ พยัญชนะต้น พยัญชนะท้าย

การวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

1. การคำนวณหาค่าร้อยละการปรากฏของรูปแปรแต่ละรูป โดยไม่คำนึงถึงปัจจัยทางสังคม เพื่อดูความถี่ของการปรากฏของรูปแปรทั้งหมด
2. การคำนวณหาค่าความถดถอยเชิงพหุ (multiple regression analysis) โดยใช้โปรแกรม SPSS เพื่อที่จะนำมาทดสอบว่าปัจจัยทางสังคมทั้ง 3 นั้นมีความสัมพันธ์กับการใช้รูปแปรของเสียงดังกล่าวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ โดยกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ อาศัยความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเป็นหลัก คือ เพื่อที่จะตอบคำถามว่า ตัวแปรอิสระแต่ละตัวแปรนั้นมีความสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด มีตัวแปรใดบ้างที่สามารถพยากรณ์ตัวแปรตามที่เราสนใจศึกษา และตัวแปรใดพยากรณ์ได้มากน้อยกว่ากัน รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตามเป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือตรงกันข้าม (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2555)

บทที่ 4

รูปแปร และความถี่ในการใช้รูปแปรของสระสูงยาว (i:, i:, u:) ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช

ในการศึกษาการแปรของเสียงสระสูงยาว (i:, i:, u:) ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยใช้คำทดสอบทั้งสิ้น 36 คำ และกำหนดหัวข้อสนทนา 4 หัวข้อ เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษาทั้ง 80 คน ในบทนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงการแปรของเสียงสระสูงยาว (i:, i:, u:) ว่ามีรูปแปรใดบ้าง โดยไม่ได้นำปัจจัยทางสังคม ได้แก่ อายุ เพศ และวัจนลีลา เข้ามาเกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยนับความถี่การออกเสียงคำที่สะกดด้วยรูปสระ <อิ>, <อี> และ <อุ> ในแต่ละครั้ง จากนั้นผู้วิจัยจึงนำเสนอการปรากฏของรูปแปรแต่ละรูปว่ามีการปรากฏมากน้อยเพียงใดเป็นอัตราร้อยละ และแสดงการปรากฏในรูปของตารางและกราฟ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 รูปแปรของสระสูงยาว (i:)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการออกเสียงสระสูงยาว (i:) ทั้งหมดที่ปรากฏ พบรูปแปรทั้งสิ้น 2 รูปแปรคือ [i:] และ [e:] โดย [i:] เป็นรูปแปรมาตรฐาน ส่วน [e:] เป็นรูปแปรท้องถิ่น

4.1.1 รูปแปร [i:] เป็นเสียงสระหน้าสูงเสียงยาว ตัวอย่างคำที่ผู้บอกภาษาออกเสียงโดยใช้รูปแปรนี้ เช่น

[ti:³] ‘ตี’

[mi:⁵] ‘มี’

[khri:m⁵] ‘ครีม’

4.1.2 รูปแปร [e:] เป็นเสียงสระหน้ากลางเสียงยาว ตัวอย่างคำที่ผู้บอกภาษาออกเสียงโดยใช้รูปแปรนี้ เช่น

[ne:²] ‘หนี’

[khe:¹] ‘จู่’

[le:k²] ‘หลีก’

4.2 รูปแปรของสระสูงยาว (i:)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการออกเสียงสระสูงยาว (i:) ทั้งหมดที่ปรากฏ พบรูปแปรทั้งสิ้น 2 รูปแปรคือ [i:] และ [ə:] โดย [i:] เป็นรูปแปรมาตรฐาน ส่วน [ə:] เป็นรูปแปรท้องถิ่น

4.2.1 รูปแปร [i:] เป็นเสียงสระกลางสูงเสียงยาว ตัวอย่างคำที่ผู้บอกภาษาออกเสียงโดยใช้รูปแปรนี้ เช่น

[mi:⁵] ‘มี’

[li:m⁵] ‘ลิ้ม’

[thi:¹] ‘ถื’

4.2.2 รูปแปร [ə:] เป็นเสียงสระกลางกลางเสียงยาว ตัวอย่างคำที่ผู้บอกภาษาออกเสียงโดยใช้รูปแปรนี้ เช่น

[tə:n³] ‘ตีน’

[sə:⁷] ‘ซื่อ’

[chə:⁶] ‘ชื้อ’

4.3 รูปแปรของสระสูงยาว (u:)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการออกเสียงสระสูงยาว (u:) ทั้งหมดที่ปรากฏ พบรูปแปรทั้งสิ้น 2 รูปแปรคือ [u:] และ [o:] โดย [u:] เป็นรูปแปรมาตรฐาน ส่วน [o:] เป็นรูปแปรรูปแปรท้องถิ่น

4.2.1 รูปแปร [u:] เป็นเสียงสระหลังสูงเสียงยาว ตัวอย่างคำที่ผู้บอกภาษาออกเสียงโดยใช้รูปแปรนี้ เช่น

[ru:⁵] ‘รู’

[su:ŋ¹] ‘สูง’

[ŋu:⁵] ‘งู’

4.2.2 รูปแปร [o:] เป็นเสียงสระหลังกลางเสียงยาว ตัวอย่างคำที่ผู้บอกภาษาออกเสียงโดยใช้รูปแปรนี้ เช่น

[plo:k⁴] ‘ปลุก’

[so:²] ‘สู’

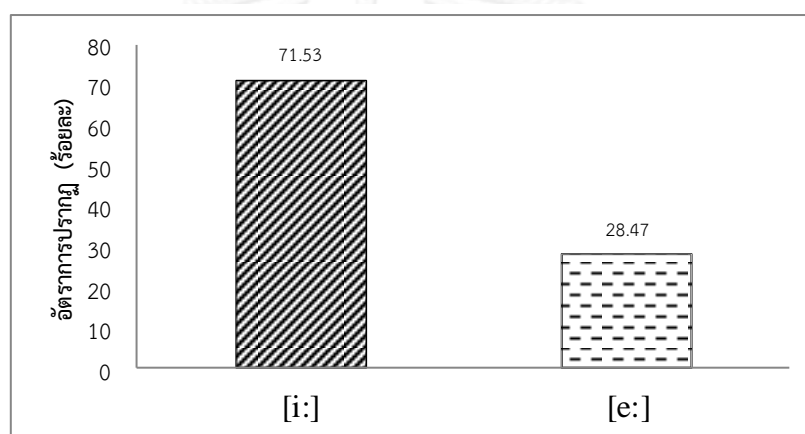
[lo:k⁶] ‘ลูก’

4.4 ความถี่ในการปรากฏของรูปแปรของสระสูงยาว (i:)

จากการวิเคราะห์การปรากฏของสระสูงยาว (i:) พบว่ามีการปรากฏโดยรวมทั้งหมด 2,009 ครั้ง และแต่ละรูปแปรมีการปรากฏดังในตารางที่ 4.1 และ ภาพที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ความถี่ในการปรากฏของรูปแปรของสระสูงยาว (i:) ในการออกเสียงของผู้พูดทั้งหมด

รูปแปรของสระสูงยาว (i:)	จำนวนครั้งในการปรากฏ	ร้อยละ
[i:]	1,437	71.53
[e:]	572	28.47
รวม	2,009	100

ภาพที่ 4.1 อัตราร้อยละของการปรากฏของรูปแปรสระสูงยาว (i:) ในการออกเสียงของผู้พูดทั้งหมด

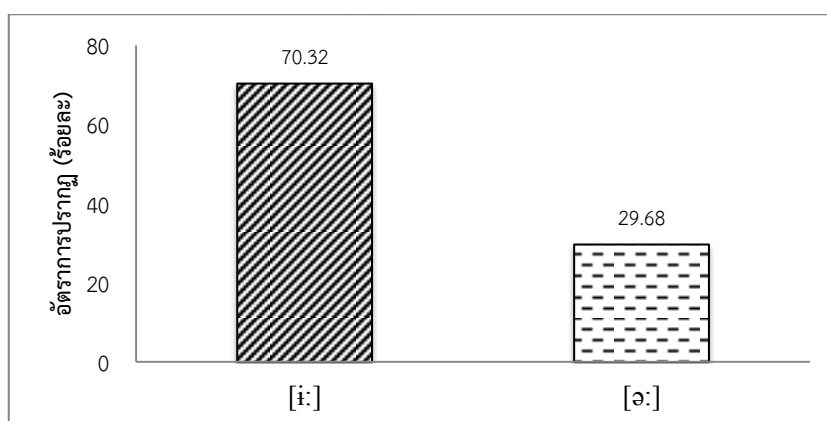
จากตารางที่ 4.1 และภาพที่ 4.1 จะเห็นได้ว่าสระสูงยาว (i:) มีรูปแปรทั้งหมด 2 รูปแปร ได้แก่รูปแปร [i:] และ [e:] โดยพบว่าผู้พูดภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชใช้รูปแปร [i:] ซึ่งเป็นรูปแปรมาตรฐาน ประมาณร้อยละ 72 ส่วนรูปแปร [e:] ซึ่งเป็นรูปแปรท้องถิ่น มีอัตราการปรากฏเพียงร้อยละ 28 จึงสรุปได้ว่าผู้พูดภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชใช้รูปแปร [i:] มากกว่ารูปแปร [e:] ซึ่งผลที่ได้เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

4.5 ความถี่ในการปรากฏของรูปแปรของสระสูงยาว (i:)

จากการวิเคราะห์การปรากฏของสระสูงยาว (i:) พบว่ามีการปรากฏโดยรวมทั้งหมด 1,769 ครั้ง และแต่ละรูปแปรมีการปรากฏดังในตารางที่ 4.2 และ ภาพที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ความถี่ในการปรากฏของรูปแปรของสระสูงยาว (i:) ในการออกเสียงของผู้พูดทั้งหมด

รูปแปรของสระสูงยาว (i:)	จำนวนครั้งในการปรากฏ	ร้อยละ
[i:]	1,244	70.32
[e:]	525	29.68
รวม	1,769	100

ภาพที่ 4.2 อัตราร้อยละของการปรากฏของรูปแปรสระสูงยาว (i:) ในการออกเสียงของผู้พูดทั้งหมด

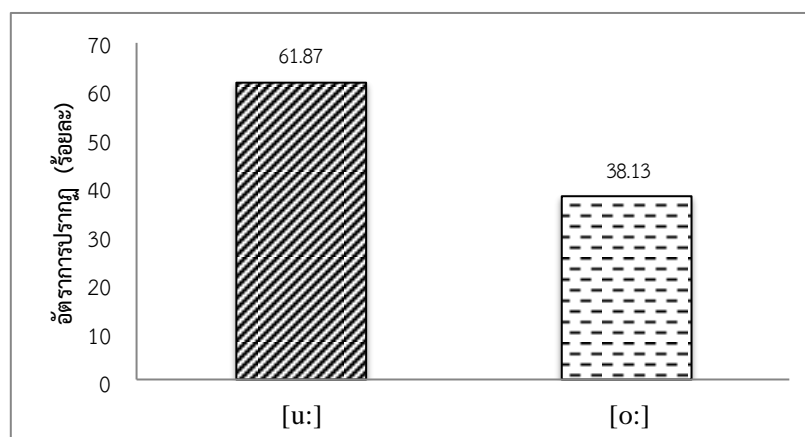
จากตารางที่ 4.2 และภาพที่ 4.2 จะเห็นได้ว่าสระสูงยาว (i:) มีรูปแปรทั้งหมด 2 รูปแปร ได้แก่รูปแปร [i:] และ [e:] โดยพบว่าผู้พูดภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชใช้รูปแปร [i:] ซึ่งเป็นรูปแปรมาตรฐาน ประมาณร้อยละ 70 ส่วนรูปแปร [e:] ซึ่งเป็นรูปแปรท้องถิ่น มีอัตราการปรากฏเพียงร้อยละ 30 จึงสรุปได้ว่าผู้พูดภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชใช้รูปแปร [i:] มากกว่ารูปแปร [e:] ซึ่งผลที่ได้เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

4.6 ความถี่ในการปรากฏของรูปแปรของสระสูงยาว (u:)

จากการวิเคราะห์การปรากฏของสระสูงยาว (u:) พบว่ามีการปรากฏโดยรวมทั้งหมด 2,701 ครั้ง และแต่ละรูปแปรมีการปรากฏดังในตารางที่ 4.3 และ ภาพที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ความถี่ในการปรากฏของรูปแปรของสระสูงยาว (u:) ในการออกเสียงของผู้พูดทั้งหมด

รูปแปรของสระสูงยาว (i:)	จำนวนครั้งในการปรากฏ	ร้อยละ
[u:]	1,671	61.87
[o:]	1,030	38.13
รวม	2,701	100

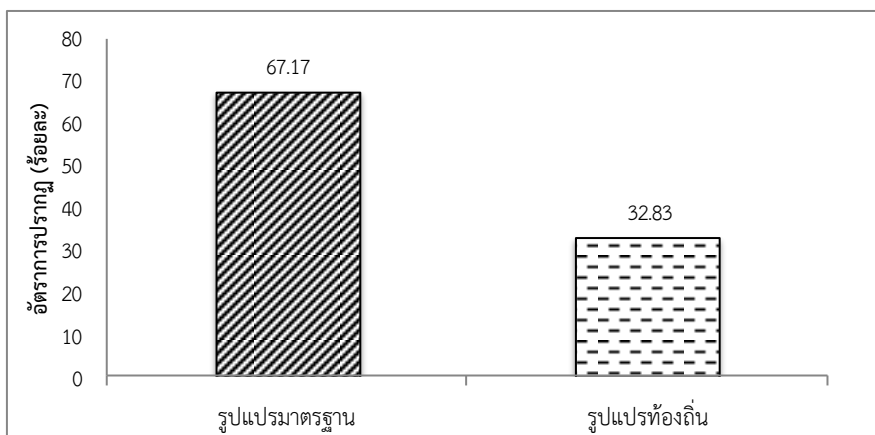
ภาพที่ 4.3 อัตราร้อยละของการปรากฏของรูปแปรสระสูงยาว (u:) ในการออกเสียงของผู้พูดทั้งหมด

จากตารางที่ 4.3 และภาพที่ 4.3 จะเห็นได้ว่าสระสูงยาว (u:) มีรูปแปรทั้งหมด 2 รูปแปร ได้แก่รูปแปร [u:] และ [o:] โดยพบว่าผู้พูดภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชใช้รูปแปร [u:] ซึ่งเป็นรูปแปรมาตรฐาน ประมาณร้อยละ 62 ส่วนรูปแปร [o:] ซึ่งเป็นรูปแปรท้องถิ่น มีอัตราการปรากฏเพียงร้อยละ 38 จึงสรุปได้ว่าผู้พูดภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชใช้รูปแปร [u:] มากกว่ารูปแปร [o:] ซึ่งผลที่ได้เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

จะเห็นได้ว่า รูปแปรสระสูงยาว (i:, i:, u:) ที่ผู้พูดภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชเลือกใช้มากที่สุดคือรูปแปรมาตรฐาน [i:, i:, u:] โดยเลือกใช้มากถึงร้อยละ 67 ในขณะที่รูปแปรท้องถิ่น [e:, ə:, o:] มีเพียงร้อยละ 33 ดังในตารางที่ 4.4 และ ภาพที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ความถี่ในการปรากฏของรูปแปรมาตรฐานและรูปแปรท้องถิ่นของสระสูงยาว (i:, i:, u:) ในการออกเสียงของผู้พูดทั้งหมด

รูปแปรของสระสูงยาว	(i:)	(i:)	(u:)	รวม	ร้อยละ
รูปแปรมาตรฐาน [i:, i:, u:]	1,437	1,244	1,671	4,352	67.17
รูปแปรท้องถิ่น [e:, ə:, o:]	572	525	1,030	2,127	32.83
รวม	2,009	1,769	2,701	6,479	100

ภาพที่ 4.4 อัตราร้อยละของการปรากฏของรูปแปรมาตรฐานและรูปแปรท้องถิ่น ของสระสูงยาว (i:, u:, u:) ในการออกเสียงของผู้พูดทั้งหมด

ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่ามีการเลือกใช้เสียงสระสูงยาวเหมือนในภาษาไทยกรุงเทพฯ มากกว่าที่จะเลือกใช้เสียงสระแบบภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชดั้งเดิม ซึ่งเป็นหลักฐานแสดงว่าภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชกำลังมีการเปลี่ยนแปลง

บทที่ 5

การปรากฏของรูปแปรสระสูงยาว (i:, i:, u:) ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช ตามสิ่งแวดล้อมทางเสียง

จากผลการวิเคราะห์ในบทที่ 4 แสดงให้เห็นว่าสระสูงยาว (i:, i:, u:) มีการแปรไปในทิศทางเดียวกัน คือแปรไปเป็นเสียงสระกลางยาว [e:, e:, o:] โดยที่เสียงสระแต่ละเสียงมีรูปแปร 2 รูป นั่นคือรูปแปรมาตรฐาน [i:, i:, u:] และรูปแปรท้องถิ่น [e:, e:, o:] ในบทนี้ผู้วิจัยแสดงผลการวิเคราะห์การปรากฏของรูปแปรสระสูงยาว (i:, i:, u:) ตามสิ่งแวดล้อมทางเสียง ได้แก่ วรรณยุกต์ พยัญชนะต้น และพยัญชนะท้าย เพื่อวิเคราะห์ว่าการแปรของสระสูงยาว (i:, i:, u:) นั้นมีเงื่อนไขการปรากฏตามสิ่งแวดล้อมทางเสียงเหล่านี้หรือไม่

5.1 ผลการวิเคราะห์การแปรของสระสูงยาว (i:) ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชตามสิ่งแวดล้อมทางเสียง

จากการเก็บข้อมูลรายการคำและบทสนทนา ได้จำนวนคำที่สะกดด้วยสระ <อี> 41 คำ โดยมีจำนวนครั้งในการปรากฏของคำรวมทั้งสิ้น 2,681 ครั้ง ผลการวิเคราะห์แสดงว่าคำเหล่านั้นออกเสียงเป็น [i:] 1,437 ครั้ง และออกเสียงเป็น [e:] 1,244 ครั้ง ดังแสดงในตารางที่ 5.1

ตารางที่ 5.1 ลักษณะการออกเสียงคำที่สะกดด้วยรูปสระ <อี>

รูปแปร คำ	[i:]			[e:]		
	การออกเสียง	ความถี่	ร้อยละ	การออกเสียง	ความถี่	ร้อยละ
1. ชี	/khi: ¹ /	33	25	/khe: ¹ /	99	75
2. ที	/thi: ⁶ /	86	55.13	/the: ⁶ /	70	44.87
3. สี่	/si: ¹ /	103	88.03	/se: ¹ /	14	11.97
4. มีด	/mi:t ⁶ /	77	67.54	/me:t ⁶ /	37	32.46
5. หนี	/ni: ² /	62	55.36	/ne: ² /	50	44.64
6. ชี	/si: ² /	53	44.92	/se: ² /	65	55.08
7. หลีก	/li:k ² /	45	64	/le:k ² /	80	36
8. คี	/khi: ⁶ /	70	64.22	/khe: ⁶ /	39	35.78
9. ชีก	/si:k ⁶ /	25	20.66	/se:k ⁶ /	96	79.34
10. คลี	/khli: ⁶ /	6	21.43	/khle: ⁶ /	22	78.57
11. ฟี	/phi: ⁶ /	124	100	-	0	0
12. ฉีด	/chi:t ² /	15	100	-	0	0
13. มี	/mi: ⁵ /	117	100	-	0	0

14. ครีม	/kri:m ⁵ /	22	100	-	0	0
15. ชื้	/chi: ⁷ /	99	100	-	0	0
16. ดี	/di: ³ /	159	100	-	0	0
17. ตี	/ti: ³ /	28	100	-	0	0
18. ผี	/phi: ¹ /	92	100	-	0	0
19. สี่	/si: ¹ /	19	100	-	0	0
20. ปีบ	/bi:p ⁴ /	11	100	-	0	0
21. ปีก	/pi:k ⁴ /	5	100	-	0	0
22. คีม	/ki:m ⁵ /	3	100	-	0	0
23. ตีบ	/ti:p ⁴ /	3	100	-	0	0
24. ปีน	/pi:n ³ /	8	100	-	0	0
25. รีด	/ri:t ⁶ /	15	100	-	0	0
26. ปลีก	/pli:k ⁴ /	11	100	-	0	0
27. ถีบ	/thi:p ² /	5	100	-	0	0
28. ฉีก	/chi:k ² /	17	100	-	0	0
29. ตีน	/ti:n ³ /	11	100	-	0	0
30. คีบ	/khi:p ⁶ /	7	100	-	0	0
31. หนีบ	/ni:p ² /	4	100	-	0	0
32. จีบ	/ci:p ⁴ /	6	100	-	0	0
33. กรีด	/kri:t ⁴ /	13	100	-	0	0
34. จื้	/ci: ⁴ /	7	100	-	0	0
35. ปี่	/pi: ³ /	3	100	-	0	0
36. หนี	/ni: ¹ /	16	100	-	0	0
37. หรีด	/ri:t ² /	2	100	-	0	0
38. ครีบ	/kri:p ⁶ /	3	100	-	0	0
39. ซีด	/khi:t ² /	6	100	-	0	0
40. ดีด	/di:t ⁴ /	4	100	-	0	0
41. ปี่	/pi: ³ /	41	100	-	0	0

จากผลการวิเคราะห์ที่แสดงในตารางที่ 5.1 ผู้วิจัยนำอัตราการปรากฏของรูปแปร [i:] และ [e:] มาวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางเสียง ได้แก่ วรรณยุกต์ พยัญชนะต้น และพยัญชนะท้าย ตามลำดับ ดังนี้

5.1.1 การแปรของสระสูงยาว (i:) ตามวรรณยุกต์

ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแปร [i:] และ [e:] กับวรรณยุกต์ ผู้วิจัยกำหนดวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชมีทั้งหมด 7 หน่วยเสียง ตามการวิเคราะห์ของ จริญญา สมนึก (2525) ดังนี้

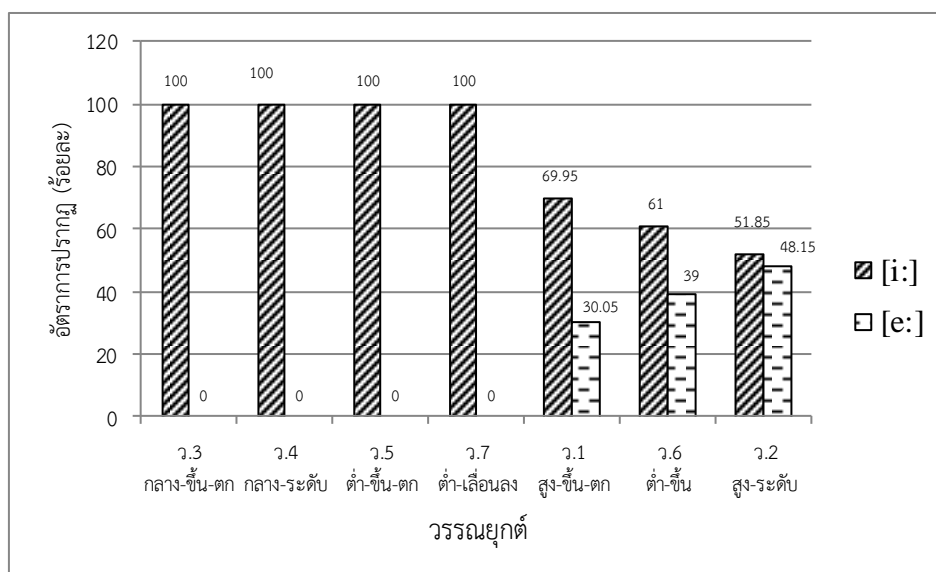
- /ว.1/ วรรณยุกต์สูง-ขึ้น-ตก [452]
- /ว.2/ วรรณยุกต์สูง-ระดับ [44]
- /ว.3/ วรรณยุกต์กลาง-ขึ้น-ตก [342]
- /ว.4/ วรรณยุกต์กลาง-ระดับ [33]
- /ว.5/ วรรณยุกต์ต่ำ-ขึ้น-ตก [231]
- /ว.6/ วรรณยุกต์ต่ำ-ขึ้น [24]
- /ว.7/ วรรณยุกต์ต่ำ-เลื่อนลง [21]

ผู้วิจัยนับความถี่การปรากฏและหาค่าร้อยละของรูปแปร [i:] และ [e:] ที่ปรากฏกับแต่ละวรรณยุกต์ พร้อมทั้งหาค่าไคสแควร์ ดังแสดงในตารางที่ 5.2 และ ภาพที่ 5.1

ตารางที่ 5.2 อัตราการปรากฏของรูปแปร [i:] และ [e:] กับวรรณยุกต์ (เรียงลำดับตามความถี่ที่ปรากฏกับ [i:] จากมากไปหาน้อย)

รูปแปร วรรณยุกต์	ตัวอย่าง คำ	[i:]		[e:]		รวม	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
ว.3 (กลาง-ขึ้น-ตก)	ดี	250	100	-	0	250	100
ว.4 (กลาง-ระดับ)	ปีก	60	100	-	0	60	100
ว.5 (ต่ำ-ขึ้น-ตก)	ครีม	142	100	-	0	142	100
ว.7 (ต่ำ-เลื่อนลง)	ชี้	99	100	-	0	99	100
ว.1 (สูง-ขึ้น-ตก)	ผี ชี้	263	69.95	113	30.05	376	100
ว.6 (ต่ำ-ขึ้น)	มีด	413	61.00	264	39.00	677	100
ว.2 (สูง-ระดับ)	หนี	210	51.85	195	48.15	405	100

$$X^2 = 333.60, df = 6, p < 0.01$$

ภาพที่ 5.1 อัตราการปรากฏของรูปแปร [i:] และ [e:] กับวรรณยุกต์

จากตารางที่ 5.2 และภาพที่ 5.1 เห็นได้ว่ารูปแปร [i:] และ [e:] มีการแปรตามวรรณยุกต์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือ รูปแปร [i:] เป็นรูปแปรเดียวที่ปรากฏ 100% กับวรรณยุกต์ 4 หน่วยเสียง ได้แก่ วรรณยุกต์ กลาง-ขึ้น-ตก กลาง-ระดับ ต่ำ-ขึ้น-ตก และ ต่ำ-เลื่อนลง และพบว่ามีวรรณยุกต์ 3 หน่วยเสียงที่ปรากฏกับทั้ง [i:] และ [e:] ซึ่ง [i:] ก็ยังปรากฏมากกว่า [e:] ได้แก่ วรรณยุกต์ สูง-ขึ้น-ตก ต่ำ-ขึ้น และ สูง-ระดับ จึงสรุปได้ว่าในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช รูปแปร [e:] ไม่ปรากฏกับวรรณยุกต์ กลาง-ขึ้น-ตก กลาง-ระดับ ต่ำ-ขึ้น-ตก และ ต่ำ-เลื่อนลง ในขณะที่รูปแปร [i:] ปรากฏกับวรรณยุกต์ทุกหน่วยเสียงและปรากฏมากกว่ารูปแปร [e:] ในวรรณยุกต์ทุกหน่วยเสียงเช่นกัน

ผลการวิจัยในครั้งนี้ขัดแย้งกับงานของบราวน์ (Brown, 1985) และดิลเลอร์ (Diller, 1976) ที่ว่า [e:] จะปรากฏในคำที่ไม่มีวรรณยุกต์เอกและโทกำกับและในคำตายสระเสียงยาว ซึ่งในที่นี้คือ วรรณยุกต์ กลาง-ระดับ ต่ำ-เลื่อนลง ต่ำ-ขึ้น และสูง-ระดับ โดยผลการวิจัยครั้งนี้กลับพบว่าวรรณยุกต์ดังกล่าวปรากฏกับทั้งรูปแปร [i:] และ [e:] และยังพบว่า [i:] ปรากฏมากกว่า [e:] ในทุกกรณี ซึ่งปรากฏการณ์เช่นนี้แสดงว่าระบบเสียงในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชกำลังมีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเกี่ยวข้องกับปัจจัยทางสังคมและจะแสดงผลในบทที่ 6

นอกจากนี้ การที่วรรณยุกต์ สูง-ขึ้น-ตก ปรากฏกับทั้ง [i:] และ [e:] ก็ถือว่าเป็นเรื่องไม่ปกติ เพราะวรรณยุกต์ดังกล่าวปรากฏในคำที่ไม่มีวรรณยุกต์กำกับ เช่นคำว่า ‘ผี’ ‘สี’ และคำเป็นมีวรรณยุกต์เอกกำกับ เช่นคำว่า ‘ชี’ ‘สี’ ซึ่งบราวน์และดิลเลอร์ กล่าวว่า [i:] จะเกิดในคำแบบแรกเท่านั้น ส่วน [e:] จะเกิดในคำแบบที่ 2 เท่านั้น ในงานวิจัยนี้พบว่าเงื่อนไขดังกล่าวไม่เป็นจริงเพราะพบทั้ง [i:] กับ [e:] ในคำที่มีวรรณยุกต์ทั้งสองหน่วยเสียง

อย่างไรก็ตาม ข้อค้นพบบางส่วนของงานวิจัยครั้งนี้ก็สอดคล้องกับข้อค้นพบของบราวน์และดิลเลอร์ ซึ่งกล่าวว่า [i:] จะปรากฏในคำที่ไม่มีวรรณยุกต์กำกับ ซึ่งในที่นี้คือ วรรณยุกต์

ต่ำ-ขึ้น-ตก ที่พบว่าไม่มีการปรากฏของรูปแปร [e:] เลย แต่ปรากฏเป็นรูปแปร [i:] ทั้งหมด เช่นคำว่า 'มี' 'ครีม' 'คิม' เป็นต้น

5.1.2 การแปรของสระสูงยาว (i:) ตามพยัญชนะต้น

ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแปร [i:] และ [e:] กับพยัญชนะต้น ผู้วิจัยกำหนดเสียงพยัญชนะต้นโดยพิจารณาจากลักษณะของการเปล่งเสียง (Manner of articulation) ซึ่งในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชสามารถแบ่งลักษณะการเปล่งเสียงออกเป็น 7 ประเภท และพยัญชนะต้นที่เป็นเสียงควบกล้ำด้วย ตามจรรยา สมนึก (2525) ดังนี้

เสียงกัก ได้แก่ หน่วยเสียง /p-/ ป, /t-/ ต, /k-/ ก, /b-/ บ, /d-/ ด, /kh/ ค ข, /ʔ-/ อ, /th/ ท, /ph/ พ

เสียงกักเสียงแทรก ได้แก่ หน่วยเสียง /c-/ จ, /ch/ ช

เสียงเสียดแทรก ได้แก่ หน่วยเสียง /s-/ ส ซ, /h-/ ฮ

เสียงนาสิก ได้แก่ หน่วยเสียง /m-/ ม, /n-/ น

เสียงข้างลิ้น ได้แก่ หน่วยเสียง /l-/ ล

เสียงร้ว ได้แก่ หน่วยเสียง /r-/ ร

เสียงกึ่งสระ ได้แก่ หน่วยเสียง /w-/ ว, /j-/ ย

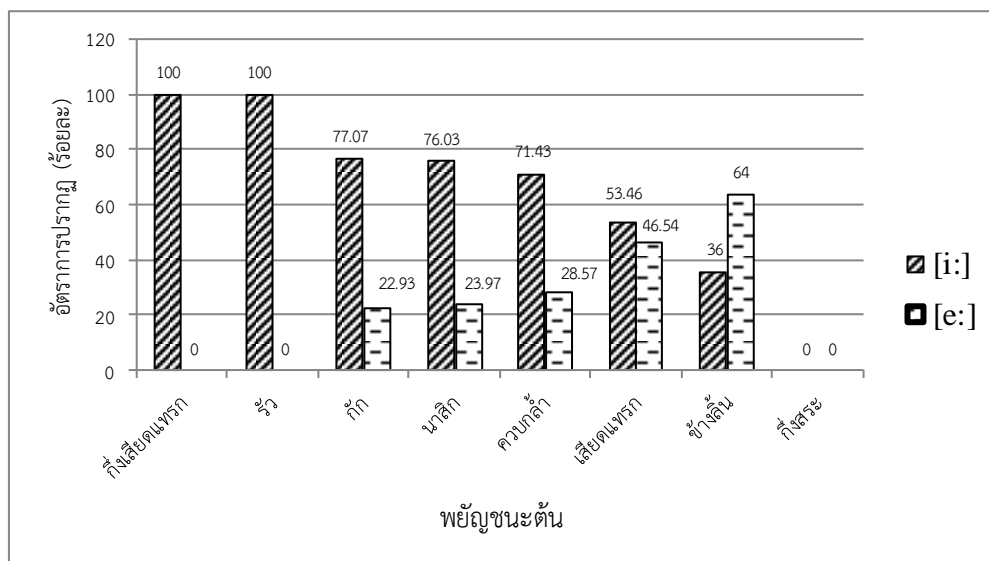
เสียงควบกล้ำ ได้แก่ หน่วยเสียง /pr-/ พร-, /pl-/ ปล-, /phr-/ พร-, /phl-/ พล-, /tr-/ ตร-, /kr-/ กร-, /kl-/ กล-, /kw-/ กว-, /khr-/ คร- ขร-, /khl-/ คล- ชล-, /khw-/ คว- ขว-

ผู้วิจัยนับความถี่การปรากฏและหาค่าร้อยละของพยัญชนะต้นที่ปรากฏกับรูปแปร [i:] และ [e:] พร้อมทั้งหาค่าไคสแควร์ ดังตารางที่ 5.3 และภาพที่ 5.2

ตารางที่ 5.3 อัตราการปรากฏของรูปแปร [i:] และ [e:] กับพยัญชนะต้น (เรียงลำดับตามความถี่ที่ปรากฏกับ [i:] จากมากไปหาน้อย)

รูปแปร \ พยัญชนะต้น	ตัวอย่างคำ	[i:]		[e:]		รวม	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
เสียงกึ่งเสียดแทรก	ฉืด	144	100	0	0	144	100
เสียงร้ว	รืด	17	100	0	0	17	100
เสียงกัก	بيب	699	77.07	208	22.93	907	100
เสียงนาสิก	มี	276	76.03	87	23.97	363	100
เสียงควบกล้ำ	ปลีก	55	71.43	22	28.57	77	100
เสียงเสียดแทรก	ชี	201	53.46	175	46.54	376	100
เสียงข้างลิ้น	หลีก	45	36	80	64	125	100
เสียงกึ่งสระ	-	0	0	0	0	0	0

$$X^2 = 219.13, df = 6, p < 0.01$$

ภาพที่ 5.2 อัตราการปรากฏของรูปแปร [i:] และ [e:] กับพยัญชนะต้น

จากตารางที่ 5.3 และภาพที่ 5.2 เห็นได้ว่ารูปแปร [i:] และ [e:] มีอัตราการปรากฏกับพยัญชนะต้นแต่ละหน่วยเสียงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือ รูปแปร [i:] เป็นรูปแปรเดียวที่ปรากฏ 100% กับพยัญชนะต้นประเภทเสียงกึ่งเสียดแทรกและเสียงร่ว ส่วนพยัญชนะต้น 5 ประเภทที่ปรากฏกับทั้ง [i:] และ [e:] ได้แก่ พยัญชนะต้นประเภทเสียงกัก เสียงนาลิก เสียงควบ กล้า เสียดเสียดแทรก และเสียงข้างลิ้น โดยพบว่า [i:] ปรากฏกับพยัญชนะต้นดังกล่าวมากกว่า [e:] เสมอ ประมาณร้อยละ 77, 76, 71 และ 53 ตามลำดับ ยกเว้นเสียงข้างลิ้นเพียงเสียงเดียวที่พบว่าการปรากฏของรูปแปร [e:] มากกว่า [i:] ประมาณร้อยละ 64 ส่วนพยัญชนะต้นประเภทเสียงกึ่งสระ ไม่มีการปรากฏของรูปแปรทั้ง 2 รูปเลย จึงสรุปได้ว่าในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช รูปแปร [e:] ไม่ปรากฏกับพยัญชนะต้นประเภทเสียงกึ่งเสียดแทรกและเสียงร่ว ในขณะที่รูปแปร [i:] ปรากฏกับพยัญชนะต้นทุกประเภทและปรากฏมากกว่ารูปแปร [e:]

5.1.3 การแปรของสระสูงยาว (i:) ตามพยัญชนะท้าย

ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแปร [i:] และ [e:] กับพยัญชนะท้าย ผู้วิจัยกำหนดพยัญชนะท้ายในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชเป็น 3 ประเภท ดังนี้

เสียงกัก ได้แก่ หน่วยเสียง /-p/ ป บ พ ฟ, /-k/ ก ค ข, /-t/ ท ต ช ด ส จ, /ʔ/

เสียงนาลิก ได้แก่ หน่วยเสียง /-m/ ม, /-n/ น ล ร ณ, /-ŋ/ ง

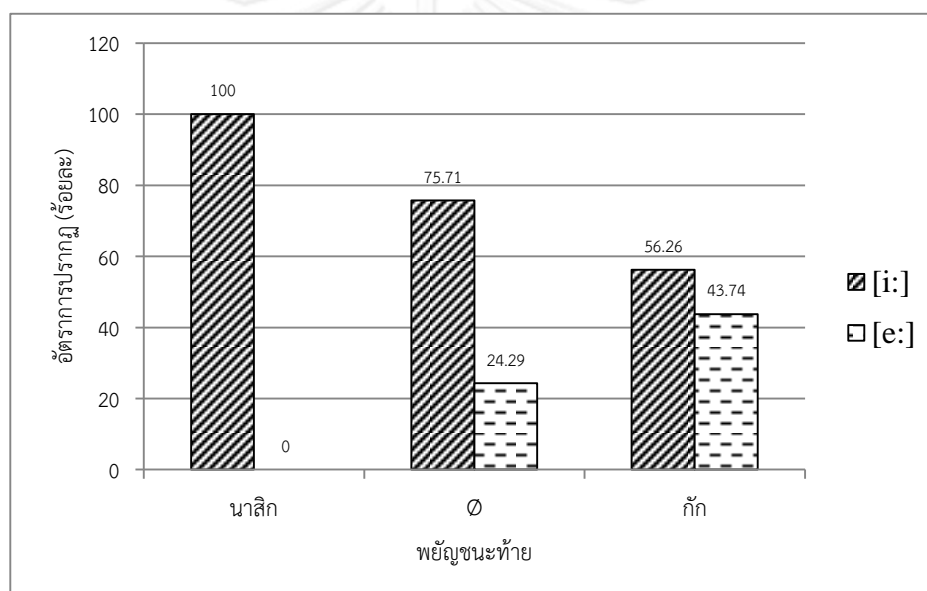
ไม่มีพยัญชนะท้าย

ผู้วิจัยนับความถี่การปรากฏและหาค่าร้อยละของรูปแปร [i:] และ [e:] ที่ปรากฏกับพยัญชนะท้ายแต่ละประเภท พร้อมทั้งหาค่าไคสแควร์ ดังแสดงในตารางที่ 5.4 และ ภาพที่ 5.3

ตารางที่ 5.4 อัตราการปรากฏของรูปแปร [i:] และ [e:] กับพยัญชนะท้าย (เรียงลำดับตามความถี่ที่ปรากฏกับ [i:] จากมากไปหาน้อย)

รูปแปร \ พยัญชนะท้าย	ตัวอย่างคำ	[i:]		[e:]		รวม	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
เสียงนาสิก	ป็น	44	100	0	0	44	100
ไม่มีพยัญชนะท้าย	พี	1,119	75.71	359	24.29	1,478	100
เสียงกัก	ชีก	274	56.26	213	43.74	487	100

$$X^2 = 85.93, df = 2, p < 0.01$$

ภาพที่ 5.3 อัตราการปรากฏของรูปแปร [i:] และ [e:] กับพยัญชนะท้าย

จากตารางที่ 5.4 และภาพที่ 5.3 เห็นได้ว่ารูปแปร [i:] และ [e:] มีอัตราการปรากฏกับพยัญชนะท้ายแต่ละประเภทอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือ รูปแปร [i:] เป็นรูปแปรเดียวที่ปรากฏ 100% กับพยัญชนะท้ายประเภทเสียงนาสิก และพบว่าไม่มีพยัญชนะท้าย 2 ประเภทที่ปรากฏกับทั้ง [i:] และ [e:] ได้แก่ คำที่ไม่มีเสียงพยัญชนะท้าย และคำที่มีพยัญชนะท้ายประเภทเสียงกัก และพบว่า [i:] ปรากฏกับพยัญชนะท้ายดังกล่าวมากกว่า [e:] เสมอ ประมาณร้อยละ 76, และ 56 ตามลำดับ จึงสรุปได้ว่าในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช รูปแปร [e:] ไม่ปรากฏกับพยัญชนะท้ายประเภทเสียงนาสิกเลย ในขณะที่รูปแปร [i:] ปรากฏกับพยัญชนะต้นทุกประเภทและปรากฏมากกว่ารูปแปร [e:]

ผลการวิจัยบางส่วนสอดคล้องกับข้อค้นพบของบราวน์ (Brown, 1985) และดิลเลอร์ (Diller, 1976) ที่ว่า [i:] ปรากฏในคำเป็นเท่านั้น ซึ่งในที่นี้คือคำที่มีพยัญชนะท้ายประเภทเสียงนาสิก

และคำที่ไม่มีพยัญชนะท้าย โดยผลการวิจัยนี้พบว่าพยัญชนะท้ายประเภทเสียงนาสิกปรากฏเฉพาะกับรูปแปร [i:] เท่านั้นเช่น คำว่า ‘คิม’ ‘ปิ่น’ ‘ติ่น’ และ ‘คริม’ อย่างไรก็ตาม สำหรับคำที่ไม่มีเสียงพยัญชนะท้ายนั้น ผลการวิจัยพบว่ามีปรากฏกับทั้งรูปแปร [i:] และ [e:] ถึงแม้ว่าตามเงื่อนไขพยัญชนะท้าย [e:] จะสามารถปรากฏในคำที่ไม่มีเสียงพยัญชนะท้ายได้ แต่เมื่อพิจารณาร่วมกับเงื่อนไขอื่น ได้แก่ คำที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์ คำที่มีวรรณยุกต์เอก และคำที่มีวรรณยุกต์โทกำกับ ปรากฏว่าไม่เป็นไปตามที่บราวน์และดิลเลอร์กล่าวไว้ ที่ว่า [i:] ปรากฏในคำที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับเท่านั้น และ [e:] ปรากฏในคำที่มีรูปวรรณยุกต์เอกและโทกำกับเท่านั้น เพราะผลการวิจัยครั้งนี้กลับพบว่า บางครั้ง [i:] ก็สามารถปรากฏในคำที่ [e:] ควรปรากฏได้ ส่วน [e:] ก็สามารถปรากฏในคำที่ [i:] ควรปรากฏได้ ผลการวิเคราะห์ในส่วนนี้จึงขัดแย้งกับงานของบราวน์และดิลเลอร์

นอกจากนี้ บราวน์และดิลเลอร์ยังกล่าวว่าสระ [e:] ปรากฏในคำตายซึ่งในที่นี้คือคำที่มีพยัญชนะท้ายประเภทเสียงกัก โดยการวิจัยนี้พบว่าพยัญชนะท้ายประเภทเสียงกักมีการปรากฏกับทั้ง [i:] และ [e:] และยิ่งพบว่า [i:] ปรากฏมากกว่า [e:] ด้วย ข้อค้นพบจึงขัดแย้งกับข้อสรุปในอดีตของบราวน์และดิลเลอร์

5.2 ผลการวิเคราะห์การแปรของสระสูงยาว (i:) ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชตามสิ่งแวดล้อมทางเสียง

จากการเก็บข้อมูลรายการคำและบทสนทนา ได้จำนวนคำที่สะกดด้วยรูปสระ <อือ> 33 คำ โดยมีจำนวนครั้งในการปรากฏของคำรวมทั้งสิ้น 2,243 ครั้ง ผลการวิเคราะห์ที่แสดงว่าคำเหล่านั้นออกเสียงเป็น [i:] 1,671 ครั้ง และออกเสียงเป็น [e:] 572 ครั้ง ดังแสดงในตารางที่ 5.6

ตารางที่ 5.5 ลักษณะการออกเสียงคำที่สะกดด้วยรูปสระ <อือ>

รูปแปร คำ	[i:]			[e:]		
	การออกเสียง	ความถี่	ร้อยละ	การออกเสียง	ความถี่	ร้อยละ
1. ชื้อ	/si: ⁷ /	66	41.77	/se: ⁷ /	92	58.23
2. ยื่น	/ji:n ⁶ /	9	50	/je:n ⁶ /	9	50
3. มีด	/mi:t ⁶ /	91	71.65	/me:t ⁶ /	36	28.35
4. รื้อ	/ri: ⁷ /	38	29.69	/re: ⁷ /	90	70.31
5. ติ่น	/ti:n ⁴ /	70	72.16	/te:n ⁴ /	27	27.84
6. อื่น	/ʔi:n ³ /	5	21.74	/ʔe:n ³ /	18	78.26
7. ถิ่น	/li:n ⁶ /	56	55.45	/le:n ⁶ /	45	44.55
8. หมิ่น	/mi:n ¹ /	72	74.23	/me:n ¹ /	25	25.77
9. ฟิ้น	/khwi:n ⁷ /	6	54.55	/khwə:n ⁷ /	5	45.45
10. ชื้อ	/chi: ⁶ /	72	61.54	/chə: ⁶ /	54	38.46
11. ติ่น	/ti:n ³ /	82	82	/te:n ³ /	18	18

12. ชื่น	/chi:n ⁷ /	12	44.44	/chə:n ⁷ /	15	55.56
13. สืบ	/si:p ² /	80	83.33	/sə:p ² /	16	16.67
14. มือ	/mi: ⁷ /	22	42.31	/mə: ⁷ /	30	57.69
15. พัน	/phi:n ⁷ /	12	37.5	/phə:n ⁷ /	20	62.5
16. คลื่น	/khli:n ⁶ /	70	73.68	/khlə:n ⁶ /	25	26.32
17. คีน	/khi:n ⁵ /	34	100	-	0	0
18. มือ	/mi: ⁵ /	36	100	-	0	0
19. จืด	/ci:t ⁴ /	13	100	-	0	0
20. กลิ่น	/kli:n ³ /	19	100	-	0	0
21. ลืม	/li:m ⁵ /	32	100	-	0	0
22. พัน	/khi:n ⁵ /	20	100	-	0	0
23. ปีน	/pi:n ³ /	88	100	-	0	0
24. (หนังสือ)	/si: ¹ /	18	100	-	0	0
25. ลือ	/li: ⁵ /	12	100	-	0	0
26. ถือ	/thi: ¹ /	115	100	-	0	0
27. คืบ	/khi:p ⁶ /	17	100	-	0	0
28. พืช	/phi:t ⁶ /	5	100	-	0	0
29. ยืม	/ji:m ⁵ /	23	100	-	0	0
30. ยืน	/ji:n ⁵ /	23	100	-	0	0
31. ยืด	/ji:t ⁶ /	13	100	-	0	0
32. ผื่น	/khwi:n ¹ /	4	100	-	0	0
33. ผื่น	/phi:n ¹ /	8	100	-	0	0

จากตารางที่ 5.5 ผู้วิจัยวิเคราะห์อัตราการปรากฏของรูปแปร [i:] และ [o:] แบ่งตามประเภทของสิ่งแวดล้อมทางเสียง ได้แก่ วรรณยุกต์ พยัญชนะต้น และพยัญชนะท้าย ตามลำดับ ดังนี้

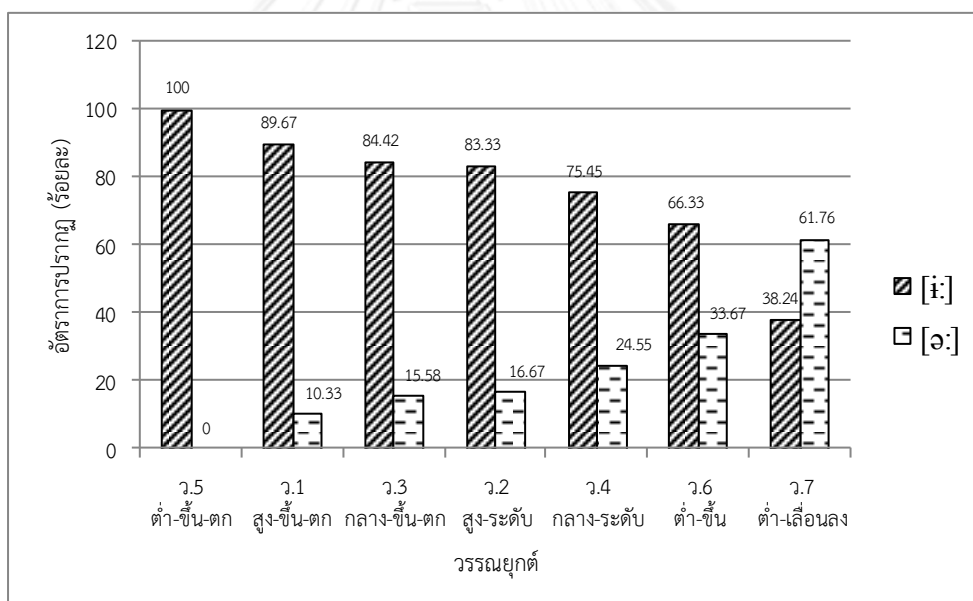
5.2.1 การแปรของสระสูงยาว (i:) ตามวรรณยุกต์

ผู้วิจัยกำหนดหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในการวิเคราะห์ตามหัวข้อที่ 5.1.1 ผู้วิจัยนับความถี่การปรากฏและหาค่าร้อยละของรูปแปร [i:] และ [o:] ที่ปรากฏกับวรรณยุกต์แต่ละหน่วยเสียง พร้อมทั้งหาค่าไคสแควร์ ดังแสดงในตารางที่ 5.7 และภาพที่ 5.4

ตารางที่ 5.6 อัตราการปรากฏของรูปแปร [ɨ:] และ [ɔ:] กับวรรณยุกต์ (เรียงลำดับตามความถี่ที่ปรากฏกับ [ɨ:] จากมากไปหาน้อย)

วรรณยุกต์ \ รูปแปร	ตัวอย่าง คำ	[ɨ:]		[ɔ:]		รวม	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
ว.5 (ต่ำ-ขึ้น-ตก)	มือ	180	100	0	0	180	100
ว.1 (สูง-ขึ้น-ตก)	ถือ	217	89.67	25	10.33	242	100
ว.3 (กลาง-ขึ้น-ตก)	ตื่น	195	84.42	36	15.58	231	100
ว.2 (สูง-ระดับ)	สืบ	80	83.33	16	16.67	96	100
ว.4 (กลาง-ระดับ)	จัด	83	75.45	27	24.55	110	100
ว.6 (ต่ำ-ขึ้น)	ลิน	333	66.33	169	33.67	502	100
ว.7 (ต่ำ-เลื่อนลง)	พิน	156	38.24	252	61.76	408	100

$$X^2 = 355.63, df = 6, p < 0.01$$

ภาพที่ 5.4 อัตราการปรากฏของรูปแปร [ɨ:] และ [ɔ:] กับวรรณยุกต์

จากตารางที่ 5.6 และภาพที่ 5.4 เห็นได้ว่ารูปแปร [ɨ:] และ [ɔ:] มีการแปรตามวรรณยุกต์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือ รูปแปร [ɨ:] เป็นรูปแปรเดียวที่ปรากฏ 100% กับวรรณยุกต์ ต่ำ-ขึ้น-ตก และพบว่า มีวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียงที่ปรากฏกับทั้ง [ɨ:] และ [ɔ:] ได้แก่ วรรณยุกต์ สูง-ขึ้น-ตก กลาง-ขึ้น-ตก สูง-ระดับ กลาง-ระดับ ต่ำ-ขึ้น และ ต่ำ-เลื่อนลง โดยพบว่า [ɨ:] ปรากฏกับวรรณยุกต์ดังกล่าวมากกว่า [ɔ:] เสมอ ยกเว้นวรรณยุกต์ ต่ำ-เลื่อนลง ที่พบว่ารูปแปร [ɔ:] ปรากฏมากกว่า [ɨ:] จึงสรุปได้ว่าในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช รูปแปร [ɔ:] ไม่ปรากฏกับวรรณยุกต์ ต่ำ-ขึ้น-ตก แต่ปรากฏกับวรรณยุกต์ ต่ำ-เลื่อนลงมากกว่ารูปแปร [ɨ:]

ผลการวิจัยในครั้งนี้ขัดแย้งกับข้อค้นพบของบราวน์ (Brown, 1985) และดิลเลอร์ (Diller, 1976) ที่ว่า [ə:] จะปรากฏในคำเป็นที่มีรูปวรรณยุกต์เอกและโทกำกับและคำตายสระเสียงยาว ซึ่งในที่นี้คือ วรรณยุกต์ สูง-ระดับ กลาง-ระดับ ต่ำ-ขึ้น และต่ำ-เลื่อนลง โดยการวิจัยครั้งนี้กลับพบว่า วรรณยุกต์ดังกล่าวมีการปรากฏกับทั้งรูปแปร [i:] และ [ə:] และยังพบว่ารูปแปร [i:] ปรากฏมากกว่ารูปแปร [ə:] ในทุกกรณี ยกเว้นวรรณยุกต์ ต่ำ-เลื่อนลง

นอกจากนี้ยังพบการปรากฏของทั้งรูปแปร [i:] และ [ə:] กับวรรณยุกต์ สูง-ขึ้น-ตก และ กลาง-ขึ้น-ตก ซึ่งขัดแย้งกับบราวน์และดิลเลอร์ เพราะวรรณยุกต์ดังกล่าว ปรากฏในคำที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ เช่นคำว่า 'ถือ' 'ฝัน' 'กลิ่น' 'ปิ่น' และคำเป็นที่มีรูปวรรณยุกต์เอกกำกับ เช่นคำว่า 'หมื่น' 'ฝัน' 'อิน' 'ตื่น' ซึ่งบราวน์และดิลเลอร์ กล่าวว่า [i:] จะเกิดในคำแบบแรกเท่านั้น ส่วน [ə:] จะเกิดในคำแบบที่สอง ในงานวิจัยนี้พบว่าเงื่อนไขดังกล่าวไม่เป็นจริง เพราะพบทั้ง [i:] และ [ə:] ในคำที่มีวรรณยุกต์ทั้งสองหน่วยเสียง

อย่างไรก็ตาม ข้อค้นพบบางส่วนของวิจัยครั้งนี้ก็สอดคล้องกับข้อค้นพบของบราวน์และดิลเลอร์ ซึ่งกล่าวว่า [i:] จะปรากฏในคำเป็นที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ ซึ่งในที่นี้คือวรรณยุกต์ ต่ำ-ขึ้น-ตก ที่พบว่าไม่มีการปรากฏรวมกับรูปแปร [ə:] เลย แต่เป็นรูปแปร [i:] ทั้งหมด เช่นคำว่า 'คืน' 'มือ' 'ลิ้ม' เป็นต้น

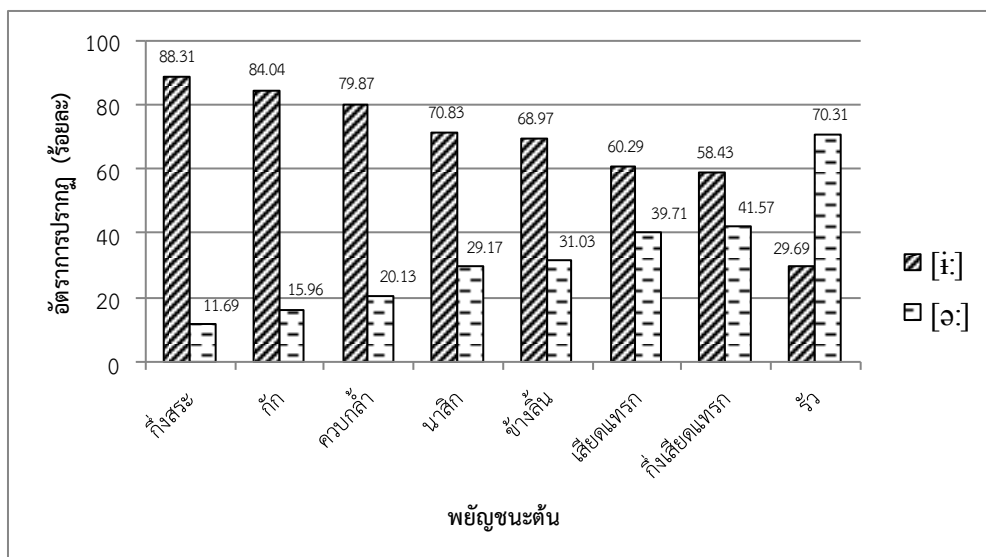
5.2.2 การแปรของสระสูงยาว (i:) ตามพยัญชนะต้น

ผู้วิจัยนับความถี่การปรากฏและหาค่าร้อยละของวรรณยุกต์ที่ปรากฏกับรูปแปร [i:] และ [ə:] พร้อมทั้งหาค่าไคสแควร์ ดังตารางที่ 5.8

ตารางที่ 5.7 อัตราการปรากฏของรูปแปร [i:] และ [ə:] กับพยัญชนะต้น (เรียงลำดับตามความถี่ที่ปรากฏกับ [i:] จากมากไปหาน้อย)

รูปแปร \ พยัญชนะต้น	ตัวอย่าง คำ	[i:]		[ə:]		รวม	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
เสียงกึ่งสระ	ยีน	68	88.31	9	11.69	77	100
เสียงกัก	ตื่น	437	84.04	83	15.96	520	100
เสียงควบกล้ำ	กลิ่น	119	79.87	30	20.13	149	100
เสียงนาสิก	มือ	221	70.83	91	29.17	312	100
เสียงข้างลิ้น	ลิ้น	100	68.97	45	31.03	145	100
เสียงเสียดแทรก	ชื่อ	164	60.29	108	39.71	272	100
เสียงกึ่งเสียดแทรก	ชื่อ	97	58.43	69	41.57	166	100
เสียงรวิ	รือ	38	29.69	90	70.31	128	100

$$X^2 = 191.10, df = 7, p < 0.01$$

ภาพที่ 5.5 อัตราการปรากฏของรูปแปร [i:] และ [e:] กับพยัญชนะต้น

จากตารางที่ 5.8 และภาพที่ 5.5 เห็นได้ว่ารูปแปร [i:] และ [e:] มีอัตราการปรากฏกับพยัญชนะต้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือ พยัญชนะต้นทั้ง 8 ประเภท ปรากฏกับทั้งรูปแปร [i:] และ [e:] ได้แก่ พยัญชนะต้นประเภทเสียงกิ่งสระ เสียงกัก เสียงควบกล้ำ เสียงนาลิก เสียงช้างลิ้น เสียดเสียดแทรก เสียงกิ่งเสียดแทรกและเสียงรั้ว โดยพบว่า [i:] ปรากฏกับพยัญชนะต้นดังกล่าวมากกว่า [e:] เสมอ ประมาณร้อยละ 88, 84, 80, 71, 70, 60 และ 58 ตามลำดับ ยกเว้นเสียงรั้วเพียงเสียงเดียวที่พบว่าการปรากฏของรูปแปร [e:] มากกว่า [i:] ประมาณร้อยละ 70 จึงสรุปได้ว่าในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช มีการปรากฏของรูปแปร [i:] และ [e:] กับพยัญชนะต้นทุกประเภท โดย [i:] ปรากฏมากกว่า [e:] ยกเว้นเสียงรั้วที่มีการปรากฏกับรูปแปร [e:] มากกว่า [i:]

5.2.3 การแปรของสระสูงยาว (i:) ตามพยัญชนะท้าย

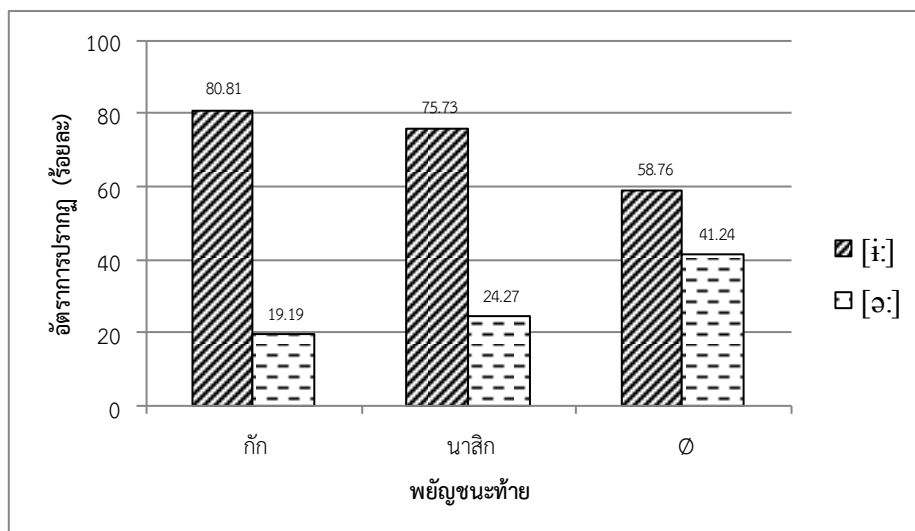
ผู้วิจัยกำหนดพยัญชนะท้ายในการวิเคราะห์ตามหัวข้อที่ 5.1.2 ผู้วิจัยนับความถี่การปรากฏและหาค่าร้อยละของวรรณยุกต์ที่ปรากฏกับรูปแปร [i:] และ [e:] พร้อมทั้งหาค่าไคสแควร์ ดังตารางที่ 5.9 และ ภาพที่ 5.6

ตารางที่ 5.8 อัตราการปรากฏของรูปแปร [i:] และ [e:] กับพยัญชนะท้าย (เรียงลำดับตามความถี่ที่ปรากฏกับ [i:] จากมากไปหาน้อย)

รูปแปร	ตัวอย่างคำ	[i:]		[e:]		รวม	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
พยัญชนะท้าย							
เสียงกัก	คืบ	219	80.81	52	19.19	271	100
เสียงนาลิก	ขึ้น	646	75.73	207	24.27	853	100

ไม่มีพยัญชนะ ท้าย	มือ	379	58.76	266	41.24	645	100
----------------------	-----	-----	-------	-----	-------	-----	-----

$$X^2 = 67.57, df = 2, p < 0.01$$

ภาพที่ 5.6 อัตราการปรากฏของรูปแปร [i:] และ [e:] กับพยัญชนะท้าย

จากตารางที่ 5.8 และภาพที่ 5.6 เห็นได้ว่ารูปแปร [i:] และ [e:] มีอัตราการปรากฏกับพยัญชนะท้ายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือ พยัญชนะท้ายทั้ง 3 ประเภทมีการปรากฏกับทั้งรูปแปร [i:] และ [e:] ได้แก่ พยัญชนะท้ายประเภท เสียงกัก เสียงนาสิก และไม่มีพยัญชนะท้าย โดยพบว่า [i:] ปรากฏกับพยัญชนะท้ายดังกล่าวมากกว่า [e:] เสมอ ประมวลร้อยละ 81, 76 และ 59 ตามลำดับ จึงสรุปได้ว่าในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช มีการปรากฏของรูปแปร [i:] และ [e:] กับพยัญชนะท้ายทุกประเภท โดยรูปแปร [i:] ปรากฏมากกว่า [e:] ในทุกกรณี

ผลการวิจัยบางส่วนขัดแย้งกับข้อค้นพบของบราวน์ (Brown, 1985) และดิลเลอร์ (Diller, 1976) ที่ว่า [i:] และ [e:] ปรากฏในคำเป็นได้ ซึ่งในที่นี้คือคำที่มีพยัญชนะท้ายประเภทเสียงนาสิกและคำที่ไม่มีพยัญชนะท้าย โดยงานวิจัยนี้พบว่าพยัญชนะท้ายประเภทเสียงนาสิกและคำที่ไม่มีเสียงพยัญชนะท้ายนั้น มีการปรากฏกับทั้งรูปแปร [i:] และ [e:] และถึงแม้ว่าตามเงื่อนไขพยัญชนะท้าย [i:] และ [e:] จะสามารถปรากฏกับพยัญชนะท้ายประเภทเสียงนาสิกและคำที่ไม่มีเสียงพยัญชนะท้ายได้ แต่เมื่อพิจารณาร่วมกับเงื่อนไขอื่น ได้แก่ คำที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์ คำที่มีรูปวรรณยุกต์เอก และคำที่มีรูปวรรณยุกต์โทกำกับ ปรากฏว่าไม่เป็นไปตามที่บราวน์และดิลเลอร์กล่าวไว้ ที่ว่า [i:] ปรากฏในคำที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับเท่านั้น และ [e:] ปรากฏในคำที่มีรูปวรรณยุกต์เอกและโทกำกับเท่านั้น เพราะผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าในบางครั้ง [i:] ก็สามารถปรากฏในคำแบบที่ [e:] ควรปรากฏ ส่วน [e:] ก็สามารถปรากฏในคำแบบที่ [i:] ควรปรากฏ ผลการวิเคราะห์ในส่วนนี้จึงขัดแย้งกับข้อค้นพบของบราวน์และดิลเลอร์

นอกจากนี้ บราวน์และดิลเลอร์ยังกล่าวไว้ว่า [o:] ปรากฏในคำตาย ซึ่งในที่นี้คือคำที่มีพยัญชนะท้ายประเภทเสียงกัก โดยงานวิจัยนี้พบว่าพยัญชนะท้ายประเภทเสียงกักมีการปรากฏกับทั้งรูปแปร [i:] และ [o:] และยังพบว่า [i:] ปรากฏมากกว่า [o:] ด้วย ข้อค้นพบนี้จึงขัดแย้งกับข้อสรุปของบราวน์และดิลเลอร์

5.3 ผลการวิเคราะห์การแปรของสระสูงยาว (u:) ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชตามสิ่งแวดล้อมทางเสียง

จากการเก็บข้อมูลรายการคำและบทสนทนา ได้จำนวนคำที่เป็นเสียง (u:) 54 คำ โดยมีจำนวนครั้งในการปรากฏของคำรวมทั้งสิ้น 1,555 ครั้ง ผลการวิเคราะห์แสดงว่าคำเหล่านั้นออกเสียงเป็น [u:] 525 ครั้ง และรูปแปร [o:] 1,030 ครั้ง ดังแสดงในตารางที่ 5.9

ตารางที่ 5.9 ลักษณะการออกเสียงคำที่สะกดด้วยรูปสระ <อ>

รูปแปร คำ	[u:]			[o:]		
	การออกเสียง	ความถี่	ร้อยละ	การออกเสียง	ความถี่	ร้อยละ
1. หมู	/mu: ¹ /	19	37.25	/mo: ¹ /	32	62.75
2. สู้	/su: ² /	13	32.5	/so: ² /	27	67.5
3. ถุก	/thu:k ² /	94	49.21	/tho:k ² /	97	50.79
4. ลูก	/lu:k ⁶ /	109	55.90	/lo:k ⁶ /	86	44.10
5. รู้	/ru: ⁷ /	41	31.53	/ro: ⁷ /	89	68.46
6. ปลุก	/plu:k ⁴ /	77	48.73	/plo:k ⁴ /	81	51.27
7. อยู่	/ju: ³ /	33	40.24	/jo: ³ /	49	59.76
8. กู้	/ku: ⁴ /	83	64.34	/ko: ⁴ /	46	35.66
9. ชู	/khu: ¹ /	8	38.10	/kho: ¹ /	13	61.90
10. คู่	/khu: ⁶ /	44	32.84	/kho: ⁶ /	90	67.16
11. ผู้	/phu: ² /	52	39.10	/pho: ² /	81	60.90
12. ตู	/tu: ⁴ /	81	56.64	/to: ⁴ /	62	43.36
13. ปู	/pu: ³ /	3	2.70	/po: ³ /	108	97.30
14. ชู้	/chu: ⁷ /	2	25	/cho: ⁷ /	6	75
15.(กระ)ตุก	/du:k ⁴ /	15	36.59	/do:k ⁴ /	26	63.41
16. รูป	/tu:p ⁶ /	14	35	/tho:p ⁶ /	26	65
17. รูป	/ru:p ⁶ /	89	74.79	/ro:p ⁶ /	30	25.21
18. (ชม)พู	/phu: ⁶ /	14	34.15	/pho: ⁶ /	27	65.85
19. ผูก	/phu:k ² /	82	60.29	/pho:k ² /	54	39.71
20. สูง	/su:ŋ ¹ /	37	100	-	0	0
21. หมู	/mu: ¹ /	41	100	-	0	0

22. ดู	/du: ³ /	4	100	-	0	0
23. ู	/ru: ⁵ /	18	100	-	0	0
24. (ประ)ตุ	/tu: ³ /	26	100	-	0	0
25. ศูนย์	/su:n ¹ /	10	100	-	0	0
26. ปูน	/pu:n ³ /	130	100	-	0	0
27. ฟุง	/khwu:ŋ ¹ /	8	100	-	0	0
28. จุง	/cu:ŋ ³ /	9	100	-	0	0
29. งู	/hu: ⁵ /	24	100	-	0	0
30. พุด	/phu:t ⁶ /	59	100	-	0	0
31. ปู	/pu: ³ /	16	100	-	0	0
32. หนู	/nu: ¹ /	16	100	-	0	0
33. ู	/thu: ¹ /	23	100	-	0	0
34. ชู	/chu: ⁵ /	9	100	-	0	0
35. คู	/khu: ⁵ /	16	100	-	0	0
36. หู	/hu: ¹ /	106	100	-	0	0
37. ครู	/khru: ⁵ /	39	100	-	0	0
38. ชูด	/khu:t ² /	26	100	-	0	0
39. (ชม)พู	/phu: ⁵ /	21	100	-	0	0
40. สูด	/su:t ² /	6	100	-	0	0
41. รูด	/ru:t ⁶ /	14	100	-	0	0
42. สูบ	/su:p ² /	26	100	-	0	0
43. ตูด	/tu:t ⁴ /	6	100	-	0	0
44. ูต	/chu:t ² /	14	100	-	0	0
45. บูด	/bu:t ⁴ /	13	100	-	0	0
46. ูน	/nu:n ⁵ /	8	100	-	0	0
47. ปูด	/pu:t ⁴ /	6	100	-	0	0
48. ครูด	/khru:t ⁶ /	5	100	-	0	0
49. หูด	/hu:t ² /	9	100	-	0	0
50. (ผัก)กูด	/ku:t ⁴ /	12	100	-	0	0
51. ูณ	/khu:n ⁵ /	7	100	-	0	0
52. พูน	/phu:n ⁵ /	16	100	-	0	0
53. ูบ	/cu:p ⁴ /	7	100	-	0	0
54. ฟู	/khwu: ⁵ /	12	100	-	0	0

จากตารางที่ 5.9 ผู้วิจัยวิเคราะห์อัตราการปรากฏของรูปแปร [u:] และ [o:] แบ่งตามประเภทของสิ่งแวดล้อมทางเสียง ได้แก่ วรรณยุกต์ พยัญชนะต้น และพยัญชนะท้าย ตามลำดับ ดังนี้

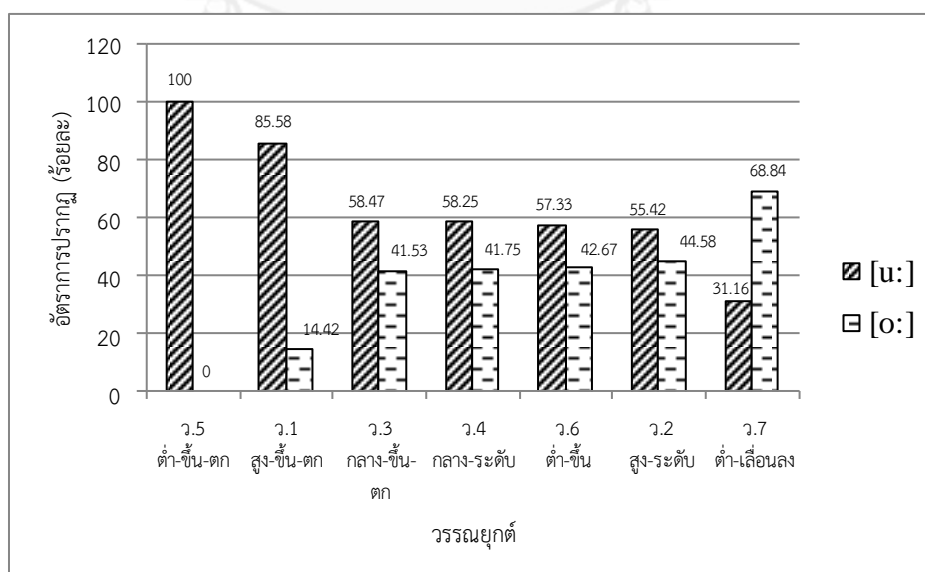
5.3.1 การแปรของสระสูงยาว (u:) ตามวรรณยุกต์

ผู้วิจัยกำหนดวรรณยุกต์ในการวิเคราะห์ตามหัวข้อที่ 5.1.1 ผู้วิจัยนับความถี่การปรากฏและหาค่าร้อยละของเสียงวรรณยุกต์ที่ปรากฏกับรูปแปร [u:] และ [o:] พร้อมทั้งหาค่าไคสแควร์ ดังตารางที่ 5.10 และภาพที่ 5.7

ตารางที่ 5.10 อัตราการปรากฏของรูปแปร [u:] และ [o:] กับวรรณยุกต์ (เรียงลำดับตามความถี่ที่ปรากฏกับ [u:] จากมากไปหาน้อย)

วรรณยุกต์ / รูปแปร	ตัวอย่างคำ	[u:]		[o:]		รวม	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
ว.5 (ต่ำ-ขึ้น-ตก)	ชู	170	100	-	0	170	100
ว.1 (สูง-ขึ้น-ตก)	หู	267	85.58	45	14.42	312	100
ว.3 (กลาง-ขึ้น-ตก)	ปุน	221	58.47	157	41.53	378	100
ว.4 (กลาง-ระดับ)	ตุ้	300	58.25	215	41.75	515	100
ว.6 (ต่ำ-ขึ้น)	คู่	348	57.33	259	42.67	607	100
ว.2 (สูง-ระดับ)	ถูก	322	55.42	259	44.58	581	100
ว.7 (ต่ำ-เลื่อนลง)	ชู้	43	31.16	95	68.84	138	100

$$X^2 = 254.51, df = 6, p < 0.01$$

ภาพที่ 5.7 อัตราการปรากฏของรูปแปร [u:] และ [o:] กับวรรณยุกต์

จากตารางที่ 5.10 และภาพที่ 5.7 เห็นได้ว่ารูปแปร [u:] และ [o:] มีการแปรตามวรรณยุกต์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือ รูปแปร [u:] เป็นรูปแปรเดียวที่ปรากฏ 100% กับวรรณยุกต์ ต่ำ-ขึ้น-ตก และพบว่า มีวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียงที่เป็นเงื่อนไขทำให้ [u:] และ [o:] มีการแปรกัน ได้แก่ วรรณยุกต์ สูง-ขึ้น-ตก กลาง-ขึ้น-ตก กลาง-ระดับ ต่ำ-ขึ้น สูง-ระดับ และ ต่ำ-เลื่อนลง และเด่นชัดว่า [u:] ปรากฏกับวรรณยุกต์ดังกล่าวมากกว่า [o:] เสมอ ยกเว้นวรรณยุกต์ ต่ำ-เลื่อนลง ที่พบว่ารูปแปร [u:] ปรากฏมากกว่า [o:] จึงสรุปได้ว่าในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช รูปแปร [o:] ไม่ปรากฏกับวรรณยุกต์ ต่ำ-ขึ้น-ตก แต่ปรากฏกับวรรณยุกต์ ต่ำ-เลื่อนลง มากกว่ารูปแปร [u:]

ข้อค้นพบในการวิจัยครั้งนี้ขัดแย้งกับข้อค้นพบของบราวน์ (Brown, 1985) และดิลเลอร์ (Diller, 1976) ที่ว่า [o:] จะปรากฏในคำที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์เอกและโทกำกับและคำตายสระเสียงยาว ซึ่งในที่นี้คือ วรรณยุกต์ สูง-ระดับ กลาง-ระดับ ต่ำ-ขึ้น และต่ำ-เลื่อนลง โดยผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าวรรณยุกต์ดังกล่าวมีการปรากฏกับทั้งรูปแปร [u:] และ [o:] และยังพบว่ารูปแปร [u:] ปรากฏมากกว่ารูปแปร [o:] ในทุกกรณี ยกเว้นกับวรรณยุกต์ ต่ำ-เลื่อนลง

นอกจากนี้ยังพบการปรากฏของทั้งรูปแปร [u:] และ [o:] กับวรรณยุกต์ สูง-ขึ้น-ตก และ กลาง-ขึ้น-ตก ซึ่งขัดแย้งกับข้อค้นพบของบราวน์และดิลเลอร์ เพราะวรรณยุกต์ดังกล่าว ปรากฏในคำที่เป็นที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ เช่นคำว่า ‘สูง’ ‘หมู’ ‘ดู’ ‘ปูน’ และคำที่เป็นที่มีรูปวรรณยุกต์เอกกำกับ เช่นคำว่า ‘หมู’ ‘ซู’ ‘อยู่’ ‘ปู’ ซึ่งบราวน์และดิลเลอร์ กล่าวว่า [u:] จะเกิดในคำแบบแรกเท่านั้น ส่วน [o:] จะเกิดในคำแบบที่สองเท่านั้น ในงานวิจัยนี้พบว่าเงื่อนไขดังกล่าวไม่เป็นจริง เพราะพบทั้งรูปแปร [u:] และ [o:] กับวรรณยุกต์ทั้งสองหน่วยเสียง

อย่างไรก็ตาม บางส่วนของข้อค้นพบในการวิจัยครั้งนี้ก็สอดคล้องกับข้อค้นพบของบราวน์และดิลเลอร์ ซึ่งกล่าวว่า [u:] จะปรากฏในคำที่เป็นที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ ซึ่งในที่นี้คือวรรณยุกต์ ต่ำ-ขึ้น-ตก ที่พบว่าไม่มีการปรากฏของรูปแปร [o:] เลย แต่ปรากฏเป็นรูปแปร [u:] ทั้งหมด เช่นคำว่า ‘รู’ ‘งู’ ‘ครู’ เป็นต้น

5.3.2 การแปรของสระสูงยาว (u:) ตามพยัญชนะต้น

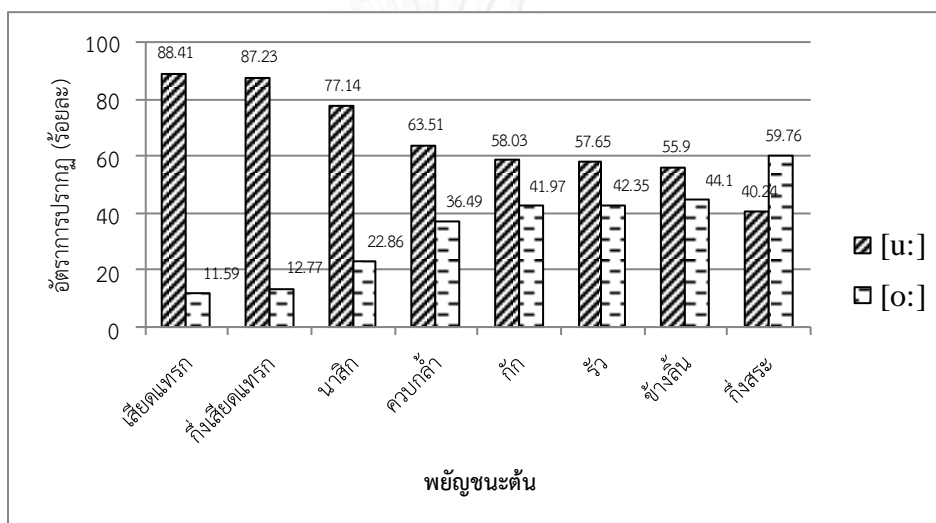
ผู้วิจัยกำหนดพยัญชนะต้นในการวิเคราะห์ตามหัวข้อที่ 5.1.2 ผู้วิจัยนับความถี่การปรากฏและหาร้อยละของวรรณยุกต์ที่ปรากฏกับรูปแปร [u:] และ [o:] พร้อมทั้งหาค่าไคสแควร์ ดังตารางที่ 5.11 และภาพที่ 5.8

ตารางที่ 5.11 อัตราการปรากฏของรูปแปร [u:] และ [o:] กับพยัญชนะต้น (เรียงลำดับตามความถี่ที่ปรากฏกับ [u:] จากมากไปหาน้อย)

รูปแปร \ พยัญชนะต้น	ตัวอย่าง คำ	[u:]		[o:]		รวม	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
เสียงเสียดแทรก	สู้	206	88.41	27	11.59	233	100
เสียงกึ่งเสียดแทรก	จุง	41	87.23	6	12.77	47	100

เสียงนาสิก	หมู	108	77.14	32	22.86	140	100
เสียงควบกล้ำ	ครู	141	63.51	81	36.49	222	100
เสียงกัก	ผูก	871	58.03	630	41.97	1,501	100
เสียงร้ว	รู้	162	57.65	119	42.35	281	100
เสียงข้างลิ้น	ลูก	109	55.90	86	44.10	195	100
เสียงกึ่งสระ	อยู่	33	40.24	49	59.76	82	100

$$X^2 = 127.20, df = 7, p < 0.01$$

ภาพที่ 5.8 อัตราการปรากฏของรูปแปร [u:] และ [o:] กับพยัญชนะต้น

จากตารางที่ 5.11 และภาพที่ 5.8 เห็นได้ว่ารูปแปร [u:] และ [o:] มีอัตราการปรากฏกับพยัญชนะต้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือ พยัญชนะต้นทั้ง 8 ประเภทปรากฏกับทั้งรูปแปร [u:] และ [o:] ได้แก่พยัญชนะต้นประเภทเสียงเสียดแทรก เสียงกึ่งเสียดแทรก เสียงนาสิก เสียงควบกล้ำ เสียงกัก เสียงร้ว เสียงข้างลิ้น และเสียงกึ่งสระ โดยพบว่ารูปแปร [u:] ปรากฏกับพยัญชนะต้นดังกล่าวมากกว่ารูปแปร [o:] ประมาณร้อยละ 88, 87, 77, 64, 58, 57 และ 56 ตามลำดับ ยกเว้นเสียงกึ่งสระเท่านั้นที่พบว่าการปรากฏของรูปแปร [o:] มากกว่า [u:] ประมาณร้อยละ 60 จึงสรุปได้ว่าในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช มีการปรากฏของรูปแปร [u:] และ [o:] กับพยัญชนะต้นทุกประเภท โดย [u:] ปรากฏมากกว่า [o:] ยกเว้นเสียงข้างลิ้นที่มีการปรากฏของรูปแปร [o:] มากกว่า [u:]

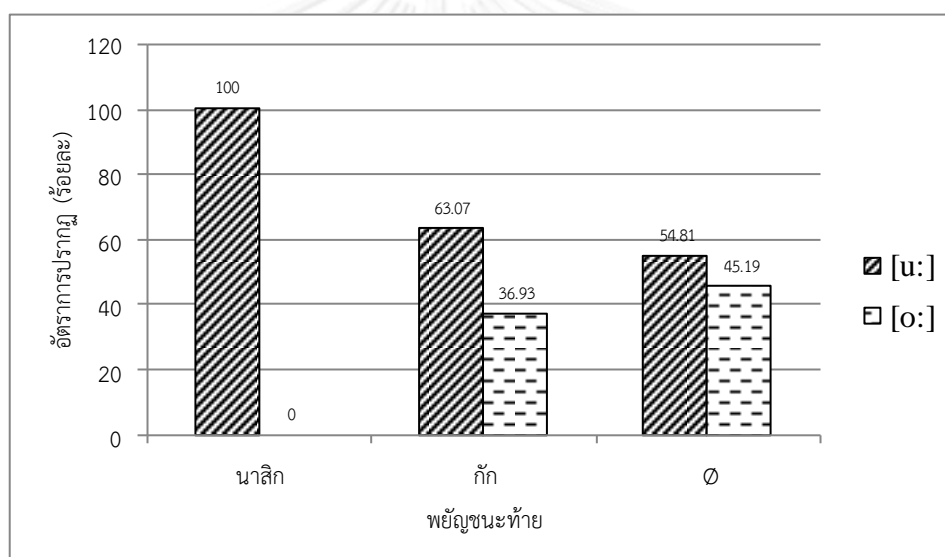
5.3.3 การแปรของสระสูงยาว (u:) ตามพยัญชนะท้าย

ผู้วิจัยกำหนดพยัญชนะท้ายในการวิเคราะห์ตามหัวข้อที่ 5.1.3 ผู้วิจัยนับความถี่การปรากฏและหาค่าร้อยละของพยัญชนะท้ายที่ปรากฏกับรูปแปร [u:] และ [o:] พร้อมทั้งหาค่าไคสแควร์ ดังตารางที่ 5.12 และภาพที่ 5.9

ตารางที่ 5.12 อัตราการปรากฏของรูปแปร [u:] และ [o:] กับพยัญชนะท้าย (เรียงลำดับตามความถี่ที่ปรากฏกับ [u:] จากมากไปหาน้อย)

รูปแปร \ พยัญชนะท้าย	ตัวอย่างคำ	[u:]		[o:]		รวม	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
เสียงนาสิก	สูง	224	100	0	0	224	100
เสียงกัก	รูป	683	63.07	400	36.93	1,083	100
ไม่มีพยัญชนะท้าย	กู่	764	54.81	630	45.19	1,394	100

$$X^2 = 168.18, df = 2, p < 0.01$$

ภาพที่ 5.9 อัตราการปรากฏของรูปแปร [u:] และ [o:] กับพยัญชนะท้าย

จากตารางที่ 5.12 และภาพที่ 5.9 เห็นได้ว่ารูปแปร [u:] และ [o:] มีอัตราการปรากฏกับพยัญชนะท้ายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือ รูปแปร [u:] เป็นรูปแปรเดียวที่ปรากฏ 100% กับพยัญชนะท้ายประเภทเสียงนาสิก และพบว่ามีพยัญชนะท้าย 2 ประเภทที่ปรากฏกับทั้งรูปแปร [u:] และ [o:] ได้แก่ พยัญชนะท้ายประเภทเสียงกัก และ คำที่ไม่มีพยัญชนะท้าย โดยพบว่า [u:] ปรากฏกับพยัญชนะท้ายดังกล่าวมากกว่า [o:] เสมอ ประมาณร้อยละ 63 และ 55 ตามลำดับ จึงสรุปได้ว่าในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช รูปแปร [o:] ไม่ปรากฏกับพยัญชนะท้ายประเภทเสียงนาสิก ในขณะที่รูปแปร [u:] ปรากฏกับพยัญชนะท้ายทุกประเภทและปรากฏมากกว่ารูปแปร [o:]

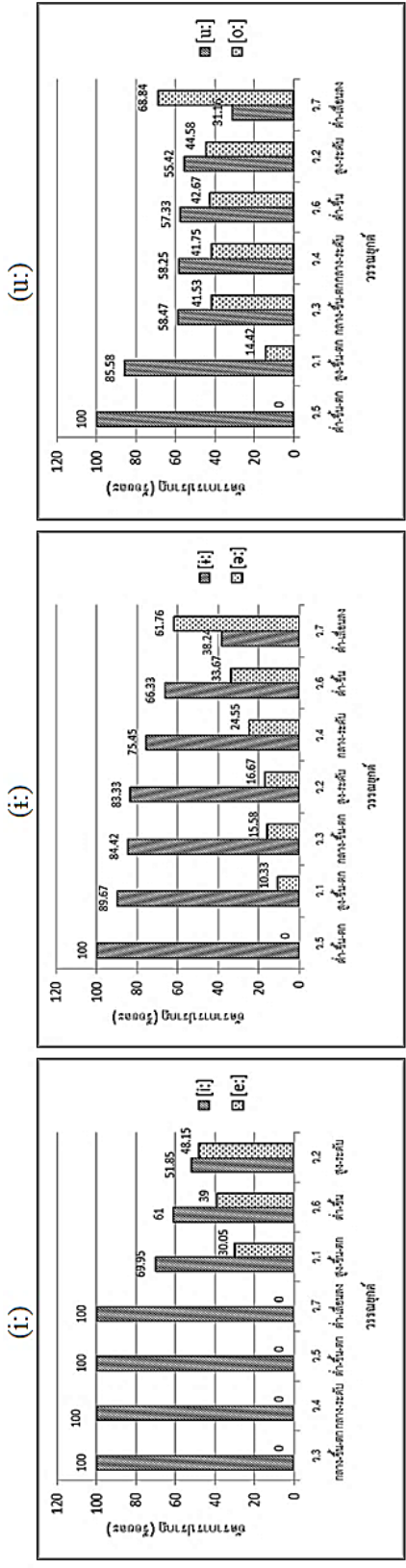
ผลการวิจัยบางส่วนสอดคล้องกับข้อค้นพบของบราวน์ (Brown, 1985) และดิลเลอร์ (Diller, 1976) ที่ว่า [i:] ปรากฏในคำเป็นเท่านั้น ซึ่งในที่นี้คือคำที่มีพยัญชนะท้ายประเภทเสียงนาสิก และคำที่ไม่มีพยัญชนะท้าย โดยงานวิจัยนี้พบว่าพยัญชนะท้ายประเภทเสียงนาสิกปรากฏเฉพาะกับรูป

แปร [u:] เท่านั้น เช่นคำว่า ‘ปูน’ ‘จุง’ ‘คูณ’ และ ‘นูน’ อย่างไรก็ตาม สำหรับคำที่ไม่มีเสียงพยัญชนะท้ายนั้น ผลการวิจัยพบว่าการปรากฏกับทั้งรูปแปร [u:] และ [o:] และถึงแม้ว่าตามเงื่อนไขพยัญชนะท้ายแล้ว [o:] จะสามารถปรากฏกับคำที่ไม่มีเสียงพยัญชนะท้ายได้ แต่เมื่อพิจารณาพร้อมกับเงื่อนไขอื่น ได้แก่ คำที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์ คำที่มีวรรณยุกต์เอก และคำที่มีวรรณยุกต์โทกำกับ ปรากฏว่าไม่เป็นไปตามที่บราวน์และดิลเลอร์กล่าวไว้ ที่ว่า [u:] ปรากฏในคำที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับเท่านั้น และ [o:] ปรากฏในคำที่มีรูปวรรณยุกต์เอกและโทกำกับเท่านั้น เพราะผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าบางครั้ง [u:] ก็สามารถปรากฏในคำแบบที่ [o:] ควรปรากฏ ส่วน [o:] ก็สามารถปรากฏในคำแบบที่ [u:] ควรปรากฏ ผลการวิเคราะห์ในส่วนนี้จึงขัดแย้งกับข้อค้นพบ ของบราวน์และดิลเลอร์

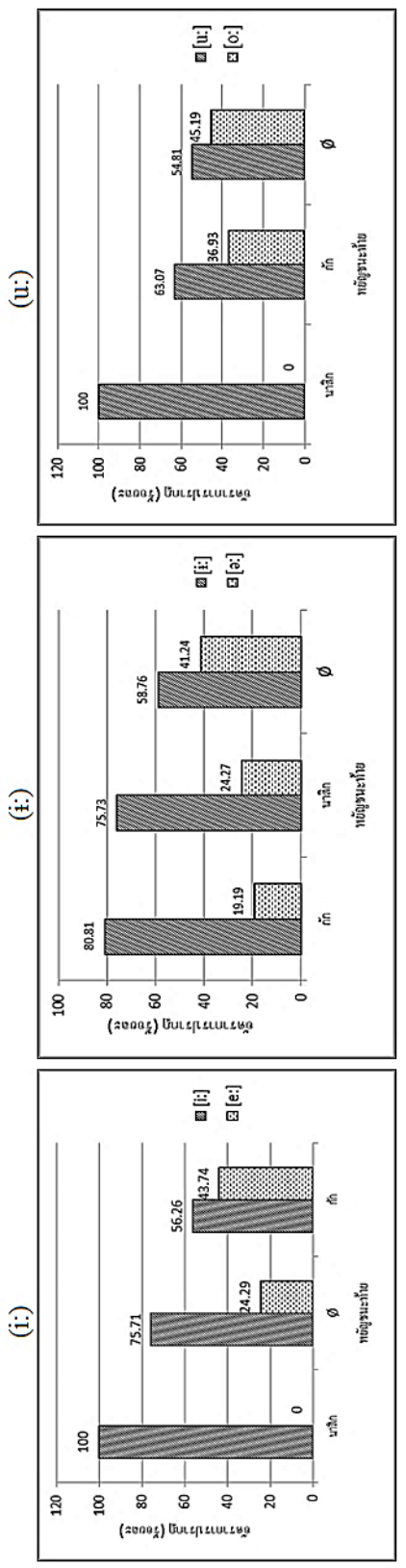
นอกจากนี้ บราวน์และดิลเลอร์ยังกล่าวไว้ว่า [o:] ปรากฏในคำตายเท่านั้น ซึ่งในที่นี้คือคำที่มีพยัญชนะท้ายประเภทเสียงกัก ผู้วิจัยกลับพบว่าพยัญชนะท้ายประเภทเสียงกักมีการปรากฏกับทั้งรูปแปร [u:] และ [o:] และยังพบว่า [u:] ปรากฏมากกว่า [o:] ด้วย ข้อค้นพบของผู้วิจัยจึงขัดแย้งกับข้อสรุปของบราวน์และดิลเลอร์

ข้อสังเกตที่น่าสนใจ

เมื่อนำภาพการปรากฏของรูปแปรสระสูงยาว (i:, i:, u:) กับสิ่งแวดล้อมทางเสียงมาเปรียบเทียบกัน ทำให้เห็นพฤติกรรมที่เหมือนกันของการปรากฏของรูปแปรสระสูงยาว (i:) และ (u:) กับวรรณยุกต์ และการปรากฏของรูปแปรสระสูงยาว (i:) และ (u:) กับพยัญชนะท้าย ซึ่งในที่นี้ผู้วิจัยจะนำเสนอเฉพาะภาพเปรียบเทียบของรูปแปรสระสูงยาวที่ปรากฏกับวรรณยุกต์และพยัญชนะท้าย ดังภาพที่ 5.10 – 5.11

ภาพที่ 5.11 เปรียบเทียบการปรากฏของรูปแปรสระสูงยาว (i:, i:, u:) กับวรรณยุกต์

ภาพที่ 5.10 เปรียบเทียบการปรากฏของรูปแปรสระสูงยาว (i:, i:, u:) กับพยัญชนะท้าย

จากภาพที่ 5.10 จะเห็นได้ว่า การปรากฏของรูปแปรสระสูงยาว (i:) และ (u:) กับวรรณยุกต์ ทั้ง 7 หน่วยเสียง มีพฤติกรรมการปรากฏที่คล้ายคลึงกันมาก กล่าวคือ รูปแปร [i:] และ [u:] ปรากฏ 100% กับวรรณยุกต์ ต่ำ-ขึ้น-ตก และปรากฏมากกว่ารูปแปร [e:] และ [o:] เกือบทุกกรณี ในขณะที่ รูปแปร [e:] และ [o:] ปรากฏกับวรรณยุกต์ ต่ำ-เลื่อนลง มากกว่ารูปแปร [i:] และ [u:]

นอกจากนี้ ภาพที่ 5.11 แสดงให้เห็นว่า รูปแปรของสระสูงยาว (i:) และ (u:) มีพฤติกรรมการปรากฏกับพยัญชนะท้ายที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ รูปแปร [i:] และ [u:] ปรากฏ 100% กับ พยัญชนะท้ายประเภทเสียงนาสิก และปรากฏมากกว่ารูปแปร [e:] และ [o:] กับพยัญชนะท้าย ประเภทเสียงกักและคำที่ไม่มีพยัญชนะท้าย

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยยังไม่สามารถหาเหตุผลมาอธิบายพฤติกรรมดังกล่าวได้

5.4 สรุปผลการวิเคราะห์

ผลการวิเคราะห์การแปรของสระสูงยาว (i:, i:, u:) ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชตาม สิ่งแวดล้อมทางเสียง พบว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (ดูตารางที่ 5.12) นั่นคือ สิ่งแวดล้อมทาง เสียง ได้แก่ วรรณยุกต์ พยัญชนะต้น และพยัญชนะท้าย ต่างมีอิทธิพลต่อการแปรของสระสูงยาว ดังกล่าว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ภาพที่ 5.13 สรุปผลการวิเคราะห์การแปรของสระสูงยาว (i:,i:,e:,e:) ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชตามสิ่งแวดล้อมทางเสียง

รูปแปร	วรรณยุกต์		พยัญชนะต้น		พยัญชนะท้าย	
	ปรากฏ 100%	ปรากฏมากกว่า	ปรากฏ 100%	ปรากฏมากกว่า	ปรากฏ 100%	ปรากฏมากกว่า
[i:]	ว.3 (กลาง-ชั้น-ตก) ว.4 (กลาง-ระดับ) ว.5 (ต่ำ-ชั้น-ตก) ว.7 (ต่ำ-เลื่อนลง)	ว.1 (สูง-ชั้น-ตก) ว.6 (ต่ำ-ชั้น) ว.2 (สูง-ระดับ)	เสียงกึ่งเสียด แทรก เสียงรัว	เสียงกัก เสียงนาสิก เสียงควบกล้ำ เสียงเสียดแทรก	เสียงนาสิก	เสียงกัก ไม่มีเสียงพยัญชนะ ท้าย
	ว.5 (ต่ำ-ชั้น-ตก)	ว.1 (สูง-ชั้น-ตก) ว.3 (กลาง-ชั้น-ตก) ว.2 (สูง-ระดับ) ว.4 (กลาง-ระดับ) ว.6 (ต่ำ-ชั้น)		เสียงกึ่งสระ เสียงกัก เสียงควบกล้ำ เสียงนาสิก เสียงข้างลิ้น เสียงเสียดแทรก เสียงกึ่งเสียดแทรก	-	เสียงนาสิก เสียงกัก ไม่มีเสียงพยัญชนะ ท้าย
[e:]	ว.5 (ต่ำ-ชั้น-ตก)	ว.1 (สูง-ชั้น-ตก) ว.3 (กลาง-ชั้น-ตก) ว.4 (กลาง-ระดับ) ว.6 (ต่ำ-ชั้น) ว.2 (สูง-ระดับ)	-	เสียงเสียดแทรก เสียงกึ่งเสียดแทรก เสียงกัก เสียงข้างลิ้น เสียงรัว เสียงนาสิก เสียงควบกล้ำ	เสียงนาสิก	เสียงกัก ไม่มีเสียงพยัญชนะ ท้าย

รูปแปร	วรรณยุกต์		พยัญชนะต้น		พยัญชนะท้าย	
	ปรากฏ 100%	ปรากฏมากกว่า	ปรากฏ 100%	ปรากฏมากกว่า	ปรากฏ 100%	ปรากฏมากกว่า
[e:]	-	-	-	เสียงข้างต้น	-	-
[ɛ:]	-	ว.7 (ต่ำ-เลื่อนลง)	-	เสียงร่ว	-	-
[o:]	-	ว.7 (ต่ำ-เลื่อนลง)	-	เสียงกึ่งสระ	-	-

จากตารางที่ 5.12 สามารถสรุปการปรากฏของรูปแปรสระสูงยาว (i:, i:, u:) ตามสิ่งแวดล้อมทางเสียงดังนี้

1. การแปรของสระสูงยาว (i:, i:, u:) ตามวรรณยุกต์

รูปแปร [i:, i:, u:] ปรากฏกับวรรณยุกต์ทุกหน่วยเสียง และปรากฏมากกว่ารูปแปร [e:, ə:, o:] เกือบทุกกรณี โดยเฉพาะวรรณยุกต์ กลาง-ขึ้น-ตก กลาง-ระดับ ต่ำ-ขึ้น-ตก และต่ำ-เลื่อนลง ที่พบว่า [i:] ปรากฏ 100% กับวรรณยุกต์ดังกล่าว และวรรณยุกต์ ต่ำ-ขึ้น-ตก ที่พบว่ารูปแปร [i:] และ [u:] ปรากฏ 100% กับวรรณยุกต์ดังกล่าว ในขณะที่รูปแปร [e:, ə:, o:] ปรากฏน้อยกว่า รูปแปร [i:, i:, u:] เกือบทุกกรณี ยกเว้น กับวรรณยุกต์ ต่ำ-เลื่อนลง ที่พบว่ารูปแปร [ə:] และ [o:] ปรากฏมากกว่า [i:] และ [u:]

2. การแปรของสระสูงยาว (i:, i:, u:) ตามพยัญชนะต้น

รูปแปร [i:, i:, u:] ปรากฏกับพยัญชนะต้นทุกเสียง และปรากฏมากกว่ารูปแปร [e:, ə:, o:] เกือบทุกกรณี โดยเฉพาะพยัญชนะต้นประเภทเสียงกึ่งเสียดแทรกและเสียงรัว ที่พบว่ารูปแปร [i:] ปรากฏ 100% กับพยัญชนะต้นประเภทดังกล่าว ในขณะที่รูปแปร [e:, ə:, o:] ปรากฏน้อยกว่า [i:, i:, u:] เกือบทุกกรณี ยกเว้นรูปแปร [e:] ปรากฏกับเสียงข้างลิ้นมากกว่า [i:] รูปแปร [ə:] ปรากฏกับเสียงรัว มากกว่า [i:] และรูปแปร [o:] ปรากฏกับเสียงกึ่งสระมากกว่า [u:]

3. การแปรของสระสูงยาว (i:, i:, u:) ตามพยัญชนะท้าย

รูปแปร [i:, i:, u:] ปรากฏกับพยัญชนะท้ายทุกเสียง และปรากฏมากกว่ารูปแปร [e:, ə:, o:] ในทุกกรณี โดยเฉพาะพยัญชนะท้ายประเภทเสียงนาสิก ที่พบว่า [i:] และ [u:] ปรากฏเป็น 100% กับพยัญชนะท้ายประเภทดังกล่าว จึงไม่มีการปรากฏของ [e:] และ [o:] กับพยัญชนะท้ายเสียงนาสิก

หากพิจารณาเฉพาะสิ่งแวดล้อมที่เป็นวรรณยุกต์และพยัญชนะท้ายพบว่า ผลการวิจัยครั้งนี้ บางส่วนสอดคล้องกับข้อค้นพบในอดีต นั่นคือ งานของบราวน์ (Brown, 1985) และดิลเลอร์ (Diller, 1976) ที่กล่าวว่า [i:, i:, u:] ปรากฏในคำที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ ซึ่งในงานวิจัยนี้คือวรรณยุกต์ ต่ำ-ขึ้น-ตก ที่มีพยัญชนะท้ายประเภทเสียงนาสิกและไม่มีพยัญชนะท้าย โดยพบว่าการปรากฏของรูปแปร [i:, i:, u:] 100% และไม่มีการปรากฏของรูปแปร [e:, ə:, o:] เลย ดังนั้น ผลการวิจัยประเด็นนี้ จึงสอดคล้องกับข้อค้นพบของบราวน์และดิลเลอร์

อย่างไรก็ตาม บราวน์และดิลเลอร์ได้กล่าวว่า [e:, ə:, o:] ปรากฏในคำที่มีรูปวรรณยุกต์ เอกและโทกำกับ และคำตายสระเสียงยาว ซึ่งในที่นี้คือคำที่มีวรรณยุกต์ สูง-ระดับ กลาง-ระดับ ต่ำ-ขึ้น และต่ำ-เลื่อนลง ที่มีพยัญชนะท้ายประเภทเสียงกัก เสียงนาสิก และคำที่ไม่มีพยัญชนะท้าย ในงานวิจัยนี้กลับพบการปรากฏของรูปแปรทั้ง 2 แบบ คือรูปแปร [i:, i:, u:] และ [e:, ə:, o:] และยังพบว่ารูปแปร [i:, i:, u:] ปรากฏมากกว่า [e:, ə:, o:] เกือบทุกสิ่งแวดล้อม ผลการวิจัยในส่วนนี้จึงขัดแย้งกับข้อค้นพบของบราวน์และดิลเลอร์

นอกจากนี้ วรรณยุกต์ สูง-ขึ้น-ตก และ กลาง-ขึ้น-ตก ปรากฏในคำที่มีพยัญชนะท้ายประเภท เสียงนาสิกและคำที่ไม่มีพยัญชนะท้าย โดยพบว่าการปรากฏกับทั้งรูปแปร [i:, i:, u:] และ [e:, ə:, o:] ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องไม่ปกติ เพราะวรรณยุกต์ดังกล่าวปรากฏในคำที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ และคำเป็นรูปวรรณยุกต์เอกกำกับ ซึ่งบราวน์และดิลเลอร์ (Diller, 1976) กล่าวว่าลักษณะคำแบบ แรก จะเกิดกับ [i:, i:, u:] เท่านั้นส่วนลักษณะคำแบบที่สองจะเกิดกับ [e:, ə:, o:] เท่านั้น ในงานวิจัยนี้พบว่าเงื่อนไขดังกล่าวไม่เป็นจริง เพราะพบทั้ง [i:, i:, u:] และ [e:, ə:, o:] กับวรรณยุกต์ ทั้งสองหน่วยเสียง

นอกจากนี้ ผลการวิจัยเกี่ยวพยัญชนะท้ายของบราวน์และดิลเลอร์ที่ว่า [i:, i:, u:] และ [e:, ə:, o:] ปรากฏในคำเป็นได้ ซึ่งในที่นี้คือคำที่มีพยัญชนะท้ายประเภทเสียงนาสิกและคำที่ไม่มี พยัญชนะท้าย โดยการวิจัยนี้พบว่าพยัญชนะท้ายประเภทเสียงนาสิกและคำที่ไม่มีเสียงพยัญชนะท้าย นั้น มีการปรากฏกับทั้งรูปแปร [i:, i:, u:] และ [e:, ə:, o:] อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาร่วมกับ เงื่อนไขอื่นที่ปรากฏในคำ ได้แก่ การที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์ การที่มีวรรณยุกต์เอก และการที่มีวรรณยุกต์ โทกำกับ ปรากฏว่าไม่เป็นไปตามที่บราวน์และดิลเลอร์กล่าวไว้ ที่ว่า [i:, i:, u:] ปรากฏในคำที่ไม่มีรูป วรรณยุกต์กำกับเท่านั้น และ [e:, ə:, o:] ปรากฏในคำที่มีรูปวรรณยุกต์เอกและโทกำกับเท่านั้น ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าในบางครั้งรูปแปร [i:, i:, u:] ก็สามารถปรากฏในคำที่รูปแปร [e:, ə:, o:] ควรปรากฏ ส่วนรูปแปร [e:, ə:, o:] ก็สามารถปรากฏในคำที่รูปแปร [i:, i:, u:] ควรปรากฏ ผล การวิเคราะห์ในส่วนนี้จึงขัดแย้งกับข้อค้นพบของบราวน์และดิลเลอร์

จากผลการวิเคราะห์การแปรของสระสูงยาว (i:, i:, u:) กับสิ่งแวดล้อมทางเสียง เมื่อ เปรียบเทียบกับงานในอดีตของบราวน์และดิลเลอร์ พบว่า ในคำที่ควรมีการปรากฏของ [e:, ə:, o:] ตามที่บราวน์และดิลเลอร์กล่าว กลับพบว่าการปรากฏของทั้งรูปแปร [i:, i:, u:] และรูปแปร [e:, ə:, o:] และพบว่ารูปแปร [i:, i:, u:] สามารถปรากฏกับวรรณยุกต์ พยัญชนะต้น และพยัญชนะท้าย ทุกประเภท นอกจากนี้ ยังพบว่าสามารถปรากฏในทุกลักษณะ ไม่ใช่เฉพาะในคำเป็นไม่มีรูปวรรณยุกต์ กำกับ อย่างที่บราวน์และดิลเลอร์กล่าวไว้ ซึ่งปรากฏการณ์เช่นนี้ แสดงให้เห็นว่าภาษาไทยถิ่น นครศรีธรรมราชกำลังเกิดการเปลี่ยนแปลง ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าอาจเกิดจากปัจจัยภายนอกซึ่งมีผลทำให้ การปรากฏของสระสูงยาว (i:, i:, u:) เปลี่ยนแปลงไป และน่าจะได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทางสังคม ดังนั้นในบทที่ 6 ผู้วิจัยจะเสนอผลการวิเคราะห์ การแปรของสระสูงยาว (i:, i:, u:) ในภาษาไทยถิ่น นครศรีธรรมราชตามตัวแปรอายุ เพศ และวันลีลา เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแปรสระสูงยาว กับตัวแปรทางสังคม 3 ตัวแปร ว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่และอย่างไร

บทที่ 6

การแปรของสระสูงยาว (i:, i:, u:) ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช ตามตัวแปรอายุ เพศ และวันลีลา

ในบทนี้ผู้วิจัยแสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแปรสระสูงยาว (i:, i:, u:) กับตัวแปรทางสังคม 3 ตัวแปร ได้แก่ อายุ เพศ และวันลีลา เพื่อดูว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร โดยแบ่งการวิเคราะห์เป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแปรของสระสูงยาว (i:, i:, u:) ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช กับตัวแปรอายุและเพศ คิดคำนวณด้วยสถิติความถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows Version 11.5 ส่วนที่ 2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแปรของสระสูงยาว (i:, i:, u:) ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชกับตัวแปรวันลีลาโดยใช้สถิติไคส์แควร์ (Chi-square test)

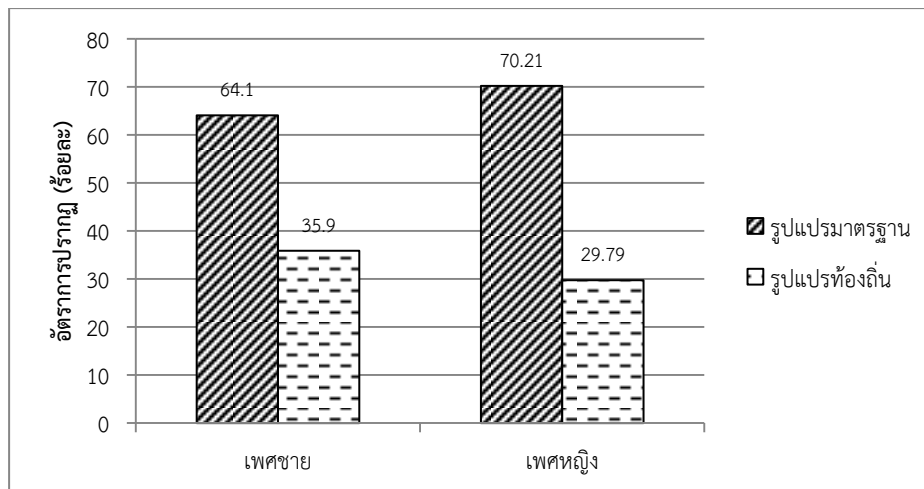
6.1 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแปรของสระสูงยาว (i:, i:, u:) กับปัจจัยอายุและเพศ

กลุ่มผู้บอกภาษาในงานวิจัยนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 80 คน สามารถจัดกลุ่มผู้บอกภาษาตามปัจจัยทางสังคมได้ ดังนี้ เพศของผู้พูดแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ เพศชาย 40 คน และ เพศหญิง 40 คน จากการทำค่านวนหาค่าร้อยละการปรากฏของรูปแปรแต่ละรูปที่ใช้โดยผู้พูดเพศชายกับผู้พูดเพศหญิง พบว่าผู้พูดทั้ง 2 กลุ่มมีอัตราการใช้รูปแปรแตกต่างกัน ดังตารางที่ 6.1

ตารางที่ 6.1 อัตราการใช้รูปแปรของสระสูงยาว (i:, i:, u:) ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชตามเพศ

รูปแปร	เพศ	เพศชาย		เพศหญิง	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
รูปแปรมาตรฐาน [i:, i:, u:]		2,064	64.10	2,288	70.21
รูปแปรท้องถิ่น [e:, ə:, o:]		1,156	35.90	971	29.79
รวม		3,220	100	3,259	100

ตารางที่ 6.1 แสดงให้เห็นว่าเพศชายและเพศหญิงมีความถี่การใช้รูปแปรมาตรฐาน [i:, i:, u:] และรูปแปรท้องถิ่น [e:, ə:, o:] แตกต่างกัน กล่าวคือ เมื่อพิจารณาอัตราการปรากฏของรูปแปรมาตรฐานพบว่าผู้พูดเพศชายมีการใช้รูปแปรมาตรฐาน ประมาณร้อยละ 64 ซึ่งน้อยกว่าผู้พูดเพศหญิงที่มีการใช้ประมาณร้อยละ 70 ส่วนอัตราการปรากฏของรูปแปรท้องถิ่นพบว่าผู้พูดเพศชายมีการใช้รูปแปรท้องถิ่นประมาณร้อยละ 36 ซึ่งมากกว่าผู้พูดเพศหญิงที่มีการใช้ประมาณร้อยละ 30 ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้นดังภาพที่ 6.1

ภาพที่ 6.1 อัตราร้อยละการปรากฏของรูปแปรสระสูงยาว (i:, i:, u:) ในภาษาไทยถิ่น นครศรีธรรมราชตามเพศ

จากภาพที่ 6.1 สรุปได้ว่าเพศชายมีแนวโน้มที่จะใช้รูปแปรท้องถิ่น [e:, ə:, o:] มากกว่าเพศหญิง ในขณะที่เพศหญิงมีแนวโน้มที่จะใช้รูปแปรมาตรฐาน [i:, i:, u:] มากกว่าเพศชาย

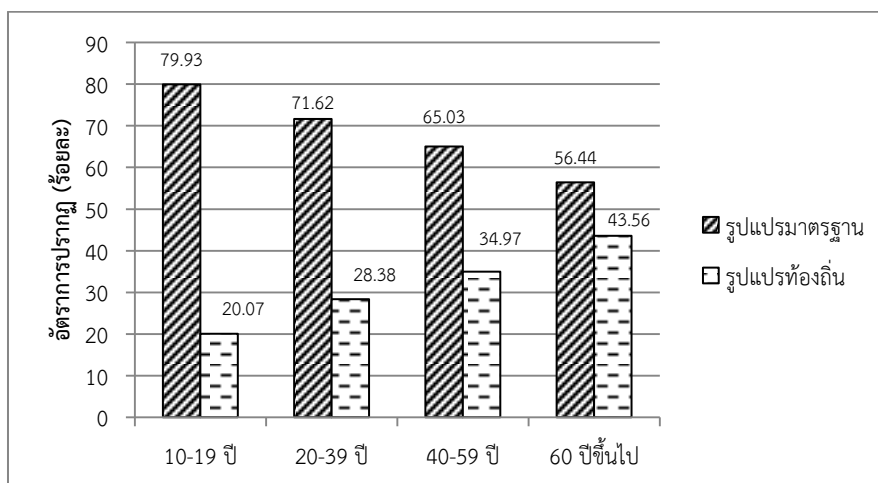
สำหรับตัวแปรอายุผู้วิจัยจำแนกอายุของผู้บอกภาษาเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มอายุ 10-19 ปี จำนวน 22 คน กลุ่มอายุ 20-39 ปี จำนวน 17 คน กลุ่มอายุ 40-59 ปี จำนวน 19 คน และ กลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 22 คน จากการนับความถี่การปรากฏของรูปแปรจำแนกตามอายุแล้วนำมาคำนวณหาค่าร้อยละ พบว่าแต่ละกลุ่มอายุมีอัตราการใช้รูปแปรแตกต่างกัน ดังตารางที่ 6.2

ตารางที่ 6.2 อัตราการใช้รูปแปรของสระสูงยาว (i:, i:, u:) ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชตามอายุ

อายุ	อายุ 10-19 ปี		อายุ 20-39 ปี		อายุ 40-59 ปี		อายุ 60 ปีขึ้นไป	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
รูปแปรมาตรฐาน [i:, i:, u:]	1,211	79.93	939	71.62	1,047	65.03	1,153	56.44
รูปแปรท้องถิ่น [e:, ə:, o:]	304	20.07	372	28.38	563	34.97	890	43.56
รวม	1,515	100	1,311	100	1,610	100	2,043	100

ตารางที่ 6.2 แสดงให้เห็นว่าผู้พูดทั้ง 4 กลุ่มอายุมีความถี่การใช้รูปแปรมาตรฐาน [i:, i:, u:] และรูปแปรท้องถิ่น [e:, ə:, o:] แตกต่างกัน กล่าวคือ เมื่อพิจารณาอัตราการปรากฏของรูปแปรมาตรฐานพบว่าการลดหลั่นกันตามอายุคือ ผู้พูดอายุ 10-19 ปีมีการใช้รูปแปรมาตรฐานมากที่สุด ประมาณร้อยละ 80 รองลงมาคือผู้พูดอายุ 20-39 ปีประมาณร้อยละ 72 ผู้พูดอายุ 40-59 ปีประมาณร้อยละ 65 และน้อยที่สุดคือผู้พูดอายุ 60 ปีขึ้นไปประมาณร้อยละ 56 ส่วนอัตราการปรากฏของรูปแปรท้องถิ่นก็เป็นไปในทิศทางตรงกันข้ามคือ ผู้พูดอายุ 60 ปีขึ้นไปมีการใช้รูปแปรท้องถิ่นมากที่สุด

ประมาณร้อยละ 44 รองลงมาคือผู้พูดอายุ 40-59 ปีประมาณร้อยละ 35 ผู้พูดอายุ 20-39 ปีประมาณร้อยละ 28 และน้อยที่สุดคือผู้พูดอายุ 10-19 ปีประมาณร้อยละ 20 โดยแสดงให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้นดังภาพที่ 6.2

ภาพที่ 6.2 อัตราร้อยละการปรากฏของรูปแปรสระสูงยาว (i:, i:, u:) ในภาษาไทยถิ่น นครศรีธรรมราชตามอายุ

จากภาพที่ 6.2 สรุปได้ว่าผู้พูดที่มีอายุมากมีแนวโน้มจะใช้รูปแปรท้องถิ่น [e:, ə:, o:] มากกว่าผู้พูดที่มีอายุน้อย ในขณะที่ผู้พูดที่มีอายุน้อยมีแนวโน้มจะใช้รูปแปรมาตรฐาน [i:, i:, u:] มากกว่าผู้พูดที่มีอายุมาก

การจำแนกกลุ่มผู้บอกภาษาออกเป็น 4 กลุ่มอายุ ช่วยให้เห็นความแตกต่างของการใช้รูปแปรมาตรฐานและรูปแปรท้องถิ่นได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามในการคำนวณหาค่าสถิติความถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยใช้โปรแกรม SPSS เพื่อวิเคราะห์การแปรของสระสูงยาว (i:, i:, u:) นั้น ผู้วิจัยคำนวณโดยใช้อายุจริงของผู้พูดโดยไม่ได้จำแนกตามกลุ่มอายุ

กัลยา วาณิชบัญชา (กัลยา วาณิชบัญชา, 2555) กล่าวว่า สถิติความถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เป็นสถิติที่ใช้เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระต่างๆ กับตัวแปรตาม เพื่อที่จะตอบคำถามว่า ตัวแปรอิสระแต่ละตัวนั้นมีความสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด มีตัวแปรใดบ้างที่สามารถพยากรณ์ตัวแปรตามที่เราสนใจศึกษา และตัวแปรใดพยากรณ์ได้มากน้อยกว่ากัน รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตามเป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือตรงกันข้าม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลอยู่ในรูปของสมการทำนาย สิ่งสำคัญที่ต้องการหาในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณคือสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ สมการพยากรณ์และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ซึ่งตัวแปรอิสระในงานวิจัยนี้ได้แก่ เพศและอายุของผู้พูด ส่วนตัวแปรตามคืออัตราการใช้รูปแปรท้องถิ่น [e:, ə:, o:] ของผู้พูดภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช

ประเภทของข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

การพิจารณาประเภทของข้อมูลตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์นั้น ผู้วิจัยใช้ข้อมูลจริงของผู้บอกภาษา ได้แก่ เพศ อายุ และอัตราการใช้รูปแปรท้องถิ่น [e:, ə:, o:] ของผู้พูดภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช โดยตัวแปรอายุและอัตราการใช้รูปแปรท้องถิ่นนั้นเป็นตัวแปรเชิงปริมาณซึ่งมีระดับการวัดเป็นอัตราส่วน (Ratio Scale) ในขณะที่ตัวแปรเพศ เป็นตัวแปรในระดับมาตรานามบัญญัติ (Nominal Scale) หรือตัวแปรเชิงคุณภาพ จึงจำเป็นต้องแปลงเป็นตัวแปรหุ่น (Dummy code) ซึ่งเป็นการสร้างตัวแปรใหม่ขึ้นใช้แทนตัวแปรเดิม โดยอาศัยชุดตัวเลข 0 และ 1 เรียงประกอบกันเพื่อใช้แทนลักษณะต่างๆ ของข้อมูลในตัวแปรนั้น ซึ่งผู้วิจัยกำหนดค่าของเพศชายเท่ากับ 0 และกำหนดค่าของเพศหญิงเท่ากับ 1

แนวทางการนำเสนอผลการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณ

- 1) นำเสนอ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม
- 2) คำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (r) เพื่อแสดงทิศทางความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม
- 3) คำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE_{est}) ของตัวแปรอิสระทุกตัวว่ามีระดับความสัมพันธ์กับตัวแปรตามมากน้อยเพียงใดและความสัมพันธ์เป็นไปในลักษณะใด และอธิบายอิทธิพลของตัวแปรอิสระที่มีผลต่อตัวแปรตาม
- 4) ทดสอบนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) โดยพิจารณาจากค่า F ในตาราง ANOVA เพื่อตรวจสอบว่าตัวแปรอิสระและตัวแปรตามมีความสัมพันธ์เชิงเส้นกันหรือไม่
- 5) คำนวณค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (B) ของตัวแปรอิสระแต่ละตัว พร้อมทั้งค่าคงที่ เพื่อนำมาใช้ในการสร้างสมการพยากรณ์ และทดสอบนัยสำคัญด้วยสถิติ t ในตาราง Coefficient เพื่อตรวจสอบว่าตัวแปรอิสระสามารถพยากรณ์ตัวแปรตามได้หรือไม่
- 6) นำเสนอสมการเส้นตรงจากผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่ได้ โดยมีสมการดังนี้คือ $\hat{Y} = a + b_1x_1 + b_2x_2 + b_3x_3 + \dots + b_kx_k$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

หลังจากวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS สามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1) ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์

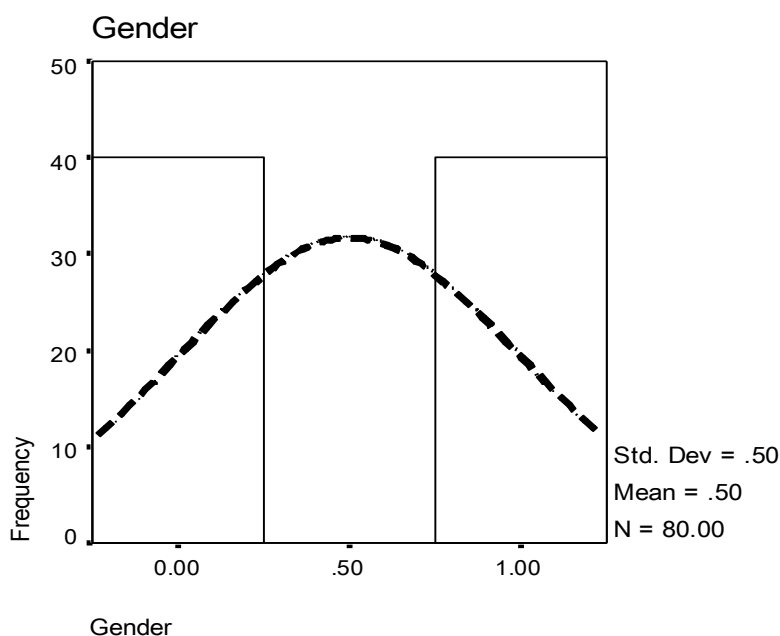
คำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังตารางที่

ตารางที่ 6.3 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์

Descriptive Statistics

	Mean	Std. Deviation	N
รูปแปรท้องถิ่น	26.61	11.930	80
อายุ	41.69	22.321	80
เพศ	.50	.503	80

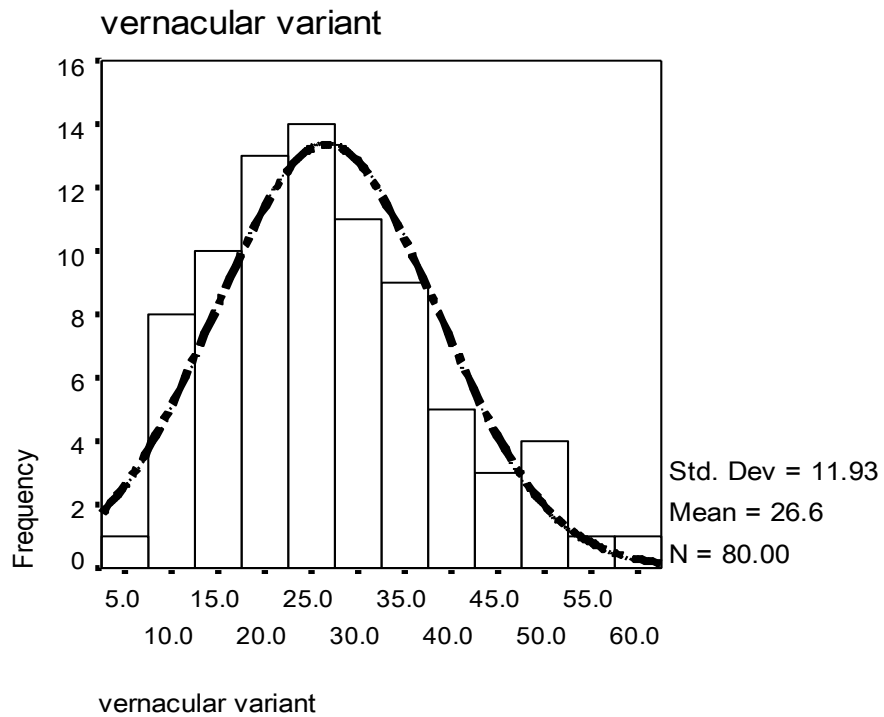
ตารางที่ 6.3 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรตามและตัวแปรอิสระทุกตัว จากข้อมูลในตาราง จะเห็นได้ว่ามีตัวแปรอิสระ 2 ตัว คือ อายุ และ เพศ ที่ทุกตัวต่างมุ่งพยากรณ์ตัวแปรตาม คือ อัตราการใช้รูปแปรท้องถิ่นของผู้พูดภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช จากกลุ่มตัวอย่าง 80 คน นอกจากนั้นก็นำเสนอค่าเฉลี่ย (mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation / S.D.) เป็นค่าที่ใช้วัดการกระจายตัวของข้อมูล ซึ่งในที่นี้คือข้อมูลอัตราการใช้รูปแปรท้องถิ่น ข้อมูลอายุของผู้พูด และข้อมูลเพศของผู้พูด เพื่อพิจารณาว่าค่าของข้อมูลมีการกระจายตัวมากหรือน้อย ถ้าค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมาก ในแสดงว่าข้อมูลมีการกระจายตัวมาก ในทางกลับกัน หากค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานน้อย แสดงว่าข้อมูลมีการกระจายตัวน้อย แต่หากค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับศูนย์ แสดงว่าไม่มีการกระจายตัวของข้อมูลเลย (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2555) สามารถดูได้จากภาพที่ 6.3-6.5 ซึ่งแสดงการกระจายของข้อมูลของตัวแปรทั้ง 3

ภาพที่ 6.3 การกระจายของข้อมูลตัวแปรเพศ

ภาพที่ 6.4 การกระจายของข้อมูลตัวแปรอายุ

ภาพที่ 6.5 แสดงการกระจายของข้อมูลอัตราการใช้รูปแปรท้องถิ่น

ภาพที่ 6.3 – 6.5 กราฟแสดงการกระจายของข้อมูลตัวแปรแต่ละตัว พิจารณาได้จากลักษณะของเส้นโค้ง หากข้อมูลมีการกระจายมาก เส้นโค้งจะมีลักษณะกว้างเตี้ย คล้ายฉาบ แต่หากข้อมูลมีการกระจายน้อยเส้นโค้งจะมีลักษณะ แคบสูง คล้ายระฆัง

2) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปร

คำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายเพื่อแสดงทิศทางความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังตารางที่ 6.4

ตารางที่ 6.4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปร

		รูปแปรท้องถิ่น	อายุ	เพศ
Pearson Correlation	รูปแปรท้องถิ่น	1.000	.895	-.193
	อายุ	.895	1.000	.061
	เพศ	-.193	.061	1.000
Sig. (1-tailed)	รูปแปรท้องถิ่น	.	.000	.043
	อายุ	.000	.	.294
	เพศ	.043	.294	.
N	รูปแปรท้องถิ่น	80	80	80
	อายุ	80	80	80
	เพศ	80	80	80

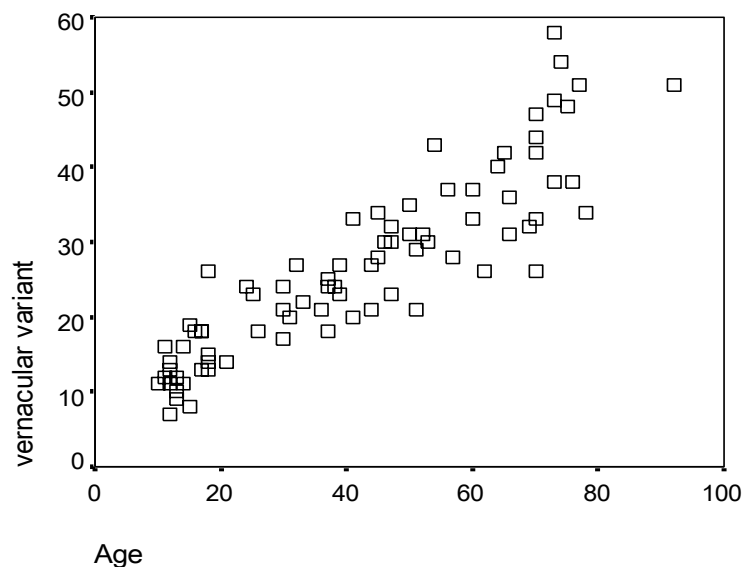
ตารางที่ 6.4 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (Pearson Correlation) ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระทุกตัว และระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกันเองโดยที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายเป็นค่าที่แสดงทั้งระดับและทิศทางความสัมพันธ์ของตัวแปรแต่ละคู่ ค่า r ที่ได้จะมีค่าตั้งแต่ -1 ถึง 1 หมายความว่า

ถ้าค่า $r = 1$ เป็นสหสัมพันธ์บวกและมีความสัมพันธ์มากอย่างสมบูรณ์ ตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระจะเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกัน

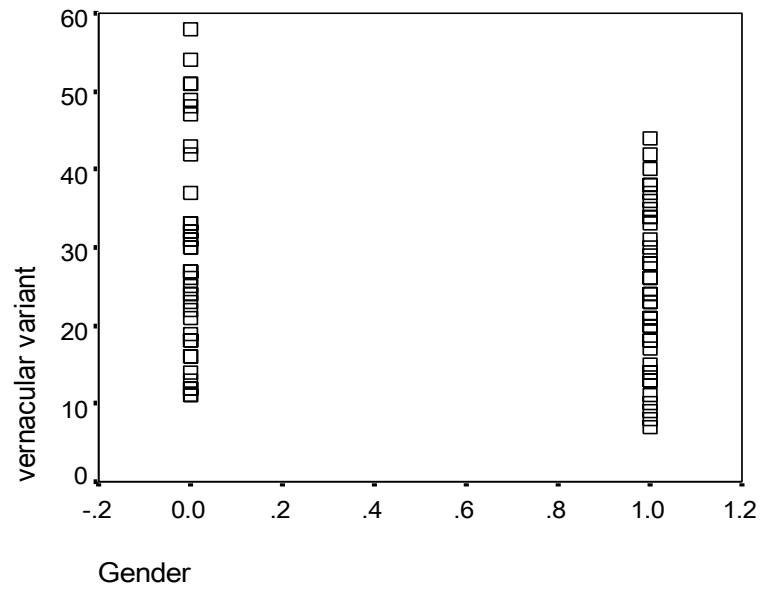
ถ้าค่า $r = -1$ เป็นสหสัมพันธ์ลบและมีความสัมพันธ์กันมากอย่างสมบูรณ์ ตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระจะเปลี่ยนแปลงในทิศทางตรงข้ามกัน

ถ้าค่า $r = 0$ หมายความว่าตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามไม่มีความสัมพันธ์กันในเชิงเส้นตรง (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2555)

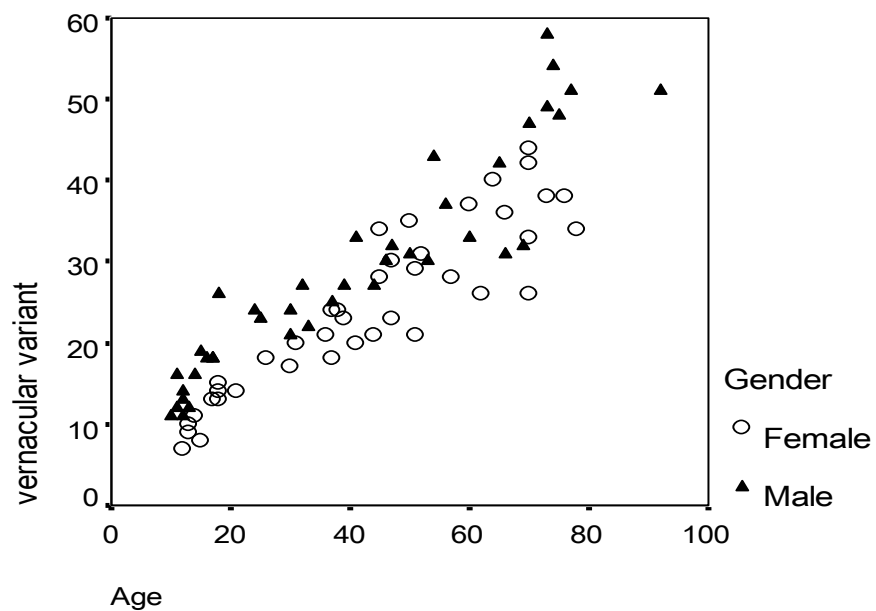
จากตารางที่ 6.4 จะเห็นว่าตัวแปรอิสระทุกตัวสัมพันธ์กับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งมีทั้งสัมพันธ์ทางบวกและทางลบ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างอัตราการใช้รูปแปรท้องถิ่นกับอายุของผู้พูดเท่ากับ .895 เป็นความสัมพันธ์ทางบวก สามารถแปลผลได้ว่า อัตราการใช้รูปแปรท้องถิ่นกับอายุของผู้พูดภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชมีความสัมพันธ์กันสูงมาก และมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน คือถ้าผู้พูดมีอายุมากขึ้นอัตราการใช้รูปแปรท้องถิ่นก็จะมากขึ้นด้วย ส่วนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างอัตราการใช้รูปแปรท้องถิ่นกับเพศของผู้พูดเท่ากับ -.193 เป็นความสัมพันธ์ทางลบ สามารถแปลผลได้ว่า อัตราการใช้รูปแปรท้องถิ่นกับเพศของผู้พูดมีความสัมพันธ์กันแต่น้อยมาก และมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม คือถ้าผู้พูดเป็นเพศชาย อัตราการใช้รูปแปรท้องถิ่นจะมากขึ้น ในขณะที่ถ้าเป็นผู้พูดเพศหญิง อัตราการใช้รูปแปรท้องถิ่นจะน้อยลง ซึ่งในที่นี้ผู้วิจัยแทนเพศชายด้วยค่า 0 และแทนเพศหญิงด้วยค่า 1 ความสัมพันธ์ของตัวแปรได้แสดงไว้ในภาพที่ 6.6 – 6.8

ภาพที่ 6.6 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอายุกับรูปแปรท้องถิ่น

ภาพที่ 6.7 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเพศกับรูปแปรท้องถิ่น

ภาพที่ 6.8 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอายุกับรูปแปรท้องถิ่นแยกตามเพศของผู้พูด

ภาพที่ 6.6 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอายุกับรูปแปรท้องถื่นซึ่งเป็นตัวแปรเชิงปริมาณ 2 ตัว จึงได้กราฟแสดงสหสัมพันธ์ในรูปเชิงเส้น พบว่าผู้พูดที่มีอายุน้อยจะมีอัตราการใช้รูปแปรท้องถื่นน้อยและผู้พูดที่มีอายุมากจะมีอัตราการใช้รูปแปรท้องถื่นมากด้วยเช่นกัน ส่วนภาพที่ 6.7 แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรเพศกับรูปแปรท้องถื่น โดยที่ตัวแปรเพศเป็นตัวแปรเชิงกลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยแทนค่าเพศชายเท่ากับ 0 และแทนค่าเพศหญิงเท่ากับ 1 จึงทำให้ไม่สามารถแสดงสหสัมพันธ์ระหว่างรูปแปรท้องถื่นกับตัวแปรเพศในรูปเชิงเส้นได้ แต่จะเห็นได้ว่าตำแหน่งของกลุ่มเพศชายอยู่สูงกว่ากลุ่มเพศหญิง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเพศชายมีอัตราการใช้รูปแปรท้องถื่นมากกว่าเพศหญิง ภาพที่ 6.8 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอายุกับรูปแปรท้องถื่นแยกตามเพศของผู้พูด โดยพบว่าเพศชายส่วนใหญ่จะมีอัตราการใช้รูปแปรท้องถื่นสูงกว่าเพศหญิง

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกัน คือ ตัวแปรเพศกับตัวแปรอายุพบว่า ตัวแปรทั้ง 2 ตัวไม่มีความสัมพันธ์กัน เนื่องจากมีค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (.294) สูงกว่าค่าที่กำหนดไว้ที่ระดับ .05 จึงสรุปได้ว่าตัวแปรเพศกับตัวแปรอายุไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3) ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาความเหมาะสมของสมการถดถอย

คำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของตัวแปรอิสระทุกตัวว่ามีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อตัวแปรตามมากน้อยเพียงใด ดังตารางที่ 6.5

ตารางที่ 6.5 ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาความเหมาะสมของสมการถดถอย

Model Summary^b

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Durbin-Watson
1	.928 ^a	.862	.859	4.487	1.886

a Predictors: (Constant), เพศ, อายุ

b Dependent Variable: รูปแปรท้องถื่น

ตารางที่ 6.5 แสดงค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาความเหมาะสมของสมการถดถอยได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) สัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) และความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SEest) ค่าที่แสดงระดับความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปรอิสระทั้งหมดได้แก่เพศและอายุกับตัวแปรตาม คือ รูปแปรท้องถื่น เรียกว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) จากผลลัพธ์ที่ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .928 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ 1 มาก แสดงว่าตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัว มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามสูงมาก ส่วนค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เป็นค่าที่แสดงอิทธิพลของตัวแปรอิสระทั้งหมดที่มีต่อตัวแปรตาม มีค่าเท่ากับ .862 หมายความว่า ตัวแปรเพศและอายุสามารถอธิบายความผันแปรของอัตราการใช้รูปแปรท้องถื่นของผู้พูดภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช ได้ถึง 86.2% ส่วนอีก 13.8% เกิดจากอิทธิพลของตัวแปรอื่นๆ โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการ

ประมาณค่า (SE_{est}) เท่ากับ 4.487 ซึ่งเป็นค่าที่แสดงระดับของความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการนำตัวแปรอิสระทั้งหมดมาพยากรณ์ตัวแปรตาม จากผลการวิเคราะห์แสดงว่าจะมีความผิดพลาดที่เกิดจากการพยากรณ์ตัวแปรตามโดยเฉลี่ยเท่ากับ 4.487 ค่า Durbin-watson เป็นค่าที่ใช้ตรวจสอบความคลาดเคลื่อนของตัวแปรว่าเป็นอิสระกันหรือไม่ ถ้าเป็นอิสระกันจะต้องมีค่าเข้าใกล้ 2 คืออยู่ในช่วง 1.5 - 2.5 ผลการวิเคราะห์ที่ได้คือ 1.886 แสดงว่าค่าความคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน สามารถนำไปใช้ในการพยากรณ์ได้

4) วิเคราะห์ค่าความแปรปรวนของสมการ

ทดสอบนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณด้วยสถิติ f เพื่อตรวจสอบว่าตัวแปรอิสระและตัวแปรตามมีความสัมพันธ์ในลักษณะเชิงเส้นหรือไม่ ดังตารางที่ 6.6

ตารางที่ 6.6 วิเคราะห์ค่าความแปรปรวนของสมการ

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	9692.439	2	4846.220	240.663	.000(a)
	Residual	1550.548	77	20.137		
	Total	11242.988	79			

a Predictors: (Constant), เพศ, อายุ

b Dependent Variable: รูปแปรท้องถิ่น

จากตารางที่ 6.6 จะเห็นได้ว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ซึ่งแสดงความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ค่า sig น้อยกว่า .05) หมายความว่าอัตราการใช้รูปแปรท้องถิ่นของผู้พูดภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชสามารถพยากรณ์ด้วยตัวแปรเพศและอายุได้ และมีความสัมพันธ์ในรูปเชิงเส้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5) ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระ

คำนวณค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระแต่ละตัวเพื่อนำมาใช้ในการสร้างสมการพยากรณ์ พร้อมทั้งทดสอบนัยสำคัญด้วยสถิติ t ดังตารางที่ 6.7

ตารางที่ 6.7 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระ

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	9.289	1.157		8.029	.000
	อายุ	.486	.023	.910	21.460	.000
	เพศ	-5.900	1.005	-.249	-5.869	.000

a Dependent Variable: รูปแปรท้องถิ่น

ตารางที่ 6.7 แสดงค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (B) ของตัวแปรอิสระแต่ละตัวในสมการที่อยู่ในรูปคะแนนดิบ (unstandardized coefficients) พร้อมทั้งค่าคงที่ (a) เพื่อนำมาใช้ในการสร้างสมการจากตาราง พบค่าคงที่ a มีค่าเท่ากับ 9.289 หมายถึงเมื่อตัวแปรอิสระ (x) มีค่าเป็น 0 ตัวแปรตาม (y) จะมีค่าเป็น 9.289 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (B) เป็นค่าที่ระบุว่าเมื่อตัวแปรอิสระ (x) ตัวนั้นเปลี่ยนแปลงไป 1 หน่วย จะทำให้ตัวแปรตาม (y) เปลี่ยนแปลงไป b หน่วย ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอายุคือ .486 หมายความว่า ถ้าจำนวนอายุของผู้พูดเพิ่มขึ้น 1 ปีจะส่งผลให้อัตราการใช้รูปแปรท้องถิ่นเพิ่มขึ้น 0.486 ครั้ง ในขณะที่เพศคงที่ ส่วนค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรเพศคือ -5.900 หมายความว่าถ้าเพศของผู้พูดเปลี่ยนแปลงไป 1 หน่วย คือ ถ้าเปลี่ยนจากเพศชายเป็นเพศหญิง จะทำให้อัตราการใช้รูปแปรท้องถิ่นลดลงไป 5.900 ครั้ง แต่หากเปลี่ยนจากเพศหญิงเป็นเพศชาย จะทำให้อัตราการใช้รูปแปรท้องถิ่นเพิ่มขึ้น 5.900 ครั้ง ในขณะที่อายุคงที่

Beta แสดงค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระแต่ละตัวในรูปคะแนนมาตรฐาน (standardized coefficients) ค่า Beta สามารถบอกได้ว่าตัวแปรอิสระตัวใดมีอิทธิพลต่อตัวแปรตามมากหรือน้อยกว่ากัน ถ้า Beta ของตัวแปรอิสระใดมีค่ามากกว่า (ไม่คิดเครื่องหมาย + -) แสดงว่า ตัวแปรอิสระนั้นมีอิทธิพลต่อตัวแปรตามมาก ในที่นี้ตัวแปรอายุมีอิทธิพลต่ออัตราการใช้รูปแปรท้องถิ่นมากกว่าตัวแปรเพศ เนื่องจากอายุมีค่า beta เท่ากับ .910 มากกว่าตัวแปรเพศที่มีค่า beta เท่ากับ -.249

Std. Error แสดงค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์การถดถอย บอกถึงการกระจายของค่าสัมประสิทธิ์ หากมีการกระจายมากแสดงว่ามีความแม่นยำหรือเชื่อถือได้น้อย

t และ Sig. เป็นค่าสถิติและค่าความน่าจะเป็น (Sig.) ของการทดสอบ t สำหรับทดสอบว่าตัวแปรอิสระใดควรนำไปใช้ในสมการพยากรณ์ได้บ้าง ถ้าค่า t สูงอย่างมีนัยสำคัญ แสดงว่าสามารถนำไปใช้ในสมการพยากรณ์ได้ ผลที่ได้คือ ค่า t ของตัวแปรอายุ มีค่าเท่ากับ 21.460 และค่า t ของตัวแปรเพศมีค่าเท่ากับ -5.869 ค่า sig < 0.05 แสดงว่า ตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กันเป็นเส้นตรงสามารถนำไปใช้ในสมการพยากรณ์ได้

สรุปผลการวิเคราะห์

ตารางที่ 6.8 สรุปผลการวิเคราะห์การถดถอยเพื่อพยากรณ์อัตราการใช้รูปแปรท้องถิ่นจากปัจจัยอายุ และเพศของผู้พูดภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช

ตัวแปร	B	SE _b	β	t	p-value
ค่าคงที่	9.289	1.157		8.029	.000
อายุ	.486	.023	.910	21.460	.000
เพศ	-5.900	1.005	-.249	-5.869	.000
SE _{est} = +- 4.487 R = .928 , R ² = .862 , F = 240.663 , p-value = .000					

จากการวิเคราะห์รูปแปรของสระสูงยาว (i:, i:, u:) ตามตัวแปรเพศและอายุ โดยใช้สถิติ ความถดถอยเชิงพหุคูณ พบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัว ได้แก่ ตัวแปรเพศและตัวแปรอายุมีความสัมพันธ์กับอัตราการใช้รูปแปรท้องถิ่น [e:, ə:, o:] อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความสัมพันธ์สหสัมพันธ์พหุคูณมากถึง .928 และสามารถอธิบายความผันแปรของอัตราการใช้รูปแปรท้องถิ่นได้ถึง 86.2% ส่วนอีก 13.8% เกิดจากอิทธิพลของตัวแปรอื่นๆ โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ +- 4.487 เมื่อพิจารณาแต่ละตัวแปรแล้วพบว่า ตัวแปรอายุมีอิทธิพลหรือสามารถพยากรณ์อัตราการใช้รูปแปรท้องถิ่นมากกว่าตัวแปรเพศ และมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน ในขณะที่ตัวแปรเพศมีความสัมพันธ์กับอัตราการใช้รูปแปรท้องถิ่นในทิศทางตรงกันข้ามกัน ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

$$\hat{Y} = a + b_1x_1 + b_2x_2 \quad \text{----->} \quad \hat{Y} = 9.289 + 0.486 \text{ อายุ} - 5.900 \text{ เพศ}$$

จากค่าที่ได้ตามตารางที่ 6.8 สามารถนำมาแทนค่าสมการและอธิบายได้ดังนี้คือ

$\hat{Y}$ คือค่าประมาณอัตราการปรากฏของรูปแปรท้องถิ่นที่ได้จากการคำนวณ

a คือค่าคงที่ของอัตราการปรากฏของรูปแปรท้องถิ่น เท่ากับ 9.289 หมายความว่าเมื่อตัวแปรเพศและอายุมีค่าเท่ากับ 0 อัตราการปรากฏของรูปแปรท้องถิ่นจะเท่ากับ 9.289 ครั้ง

b_1 คือค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอายุ เท่ากับ 0.486 หมายความว่าเมื่อพิจารณาเพศใดเพศหนึ่ง ถ้าอายุเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้อัตราการใช้รูปแปรท้องถิ่นเพิ่มขึ้น 0.486 ครั้ง

b_2 ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรเพศ เท่ากับ -5.90 หมายความว่า เมื่ออายุเท่ากัน เพศหญิงจะมีอัตราการใช้รูปแปรท้องถิ่นน้อยกว่าเพศชายอยู่ 5.90 ครั้ง

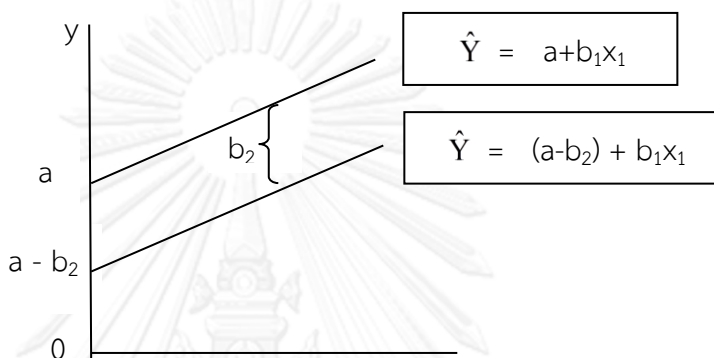
x_1 และ x_2 คือค่าของตัวแปรอายุและเพศของผู้พูด

นอกจากนี้ เมื่อนำสมการที่ได้มาสร้างเป็นเส้นสมการถดถอย จะได้เส้นสมการ 2 เส้น เนื่องจากตัวแปรเพศเป็นตัวแปรหุ่น มี 2 ค่าคือ 0 แทน ผู้ชาย และ 1 แทน ผู้หญิง เมื่อนำไปใช้ในการประมาณค่าหรือการพยากรณ์จะได้สมการพยากรณ์ 2 สมการดังนี้ คือ

$$\begin{aligned}\text{สมการพยากรณ์สำหรับเพศชาย } \hat{Y} &= 9.289 + 0.486 \text{ อายุ} - 5.900(0) \\ &= 9.289 + 0.486 \text{ อายุ}\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}\text{สมการพยากรณ์สำหรับเพศหญิง } \hat{Y} &= 9.289 + 0.486 \text{ อายุ} - 5.900(1) \\ &= (9.289 - 5.900) + 0.486 \text{ อายุ}\end{aligned}$$

ซึ่งจะได้เส้นถดถอย 2 เส้นในลักษณะขนานกันดังแสดงในภาพที่ 6.9

ภาพที่ 6.9 เส้นสมการถดถอยของเพศชายและเพศหญิง

จากภาพที่ 6.9 เส้นสมการถดถอยของเพศชาย $\hat{Y} = a + b_1x_1$ คือเส้นตรงที่มีค่าความชันเท่ากับ b_1 มีจุดตัดแกน Y เท่ากับ a ส่วนเส้นสมการถดถอยของเพศหญิง $\hat{Y} = (a - b_2) + b_1x_1$ คือเส้นตรงที่มีค่าความชันเท่ากับ b_1 เช่นกัน แต่มีจุดตัดแกน Y เท่ากับ $a - b_2$ จะเห็นได้ว่าสมการแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง Y กับ x_1 และ x_2 เป็นเส้นที่ขนานกัน 2 เส้น เนื่องจากมีค่าความชันเท่ากันคือ b_1 แต่ต่างกันที่จุดตัดแกน Y เท่านั้น นั่นคือมีค่าเท่ากับ b_2 ตามภาพ ซึ่งเป็นค่าความต่างของเพศหญิงและเพศชาย กล่าวคือ เพศชายและเพศหญิงมีอัตราการใช้รูปแปรรูปท้องถิ่นแตกต่างกันอยู่ 5.90 ครั้งในแต่ละระดับอายุ นั่นคือในระดับอายุที่เท่ากันถ้าเพศชายมีอัตราการใช้รูปแปรรูปท้องถิ่น 0 ครั้ง เพศหญิงจะมีอัตราการใช้รูปแปรรูปท้องถิ่น -5.90 ครั้ง ดังนั้นจากสมการข้างต้นสรุปได้ว่าเพศชายใช้รูปแปรรูปท้องถิ่นมากกว่าเพศหญิงในทุกกลุ่มอายุ

6.2 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแปรรูปของสระสูงยาว (i:, i:, u:) กับตัวแปรวัจนลีลา โดยใช้การทดสอบทางสถิติไคส์แควร์ (Chi-square test)

ในส่วนนี้ ผู้วิจัยจะเสนอผลการวิเคราะห์รูปแปรรูปและความถี่ในการปรากฏของรูปแปรรูปท้องถิ่น และรูปแปรรูปมาตรฐานตามตัวแปรวัจนลีลา ซึ่งกำหนดไว้ในงานวิจัยนี้ 2 ประเภท คือ วัจนลีลาแบบเป็นทางการ กับวัจนลีลาแบบไม่เป็นทางการ (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในบทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย) ซึ่งผู้วิจัยคาดว่า การแปรของสระสูงยาว (i:, i:, u:) กับประเภทวัจนลีลา มีความสัมพันธ์กัน โดยวิธีการที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ การหาค่าร้อยละ และการหาค่าไคส์แควร์

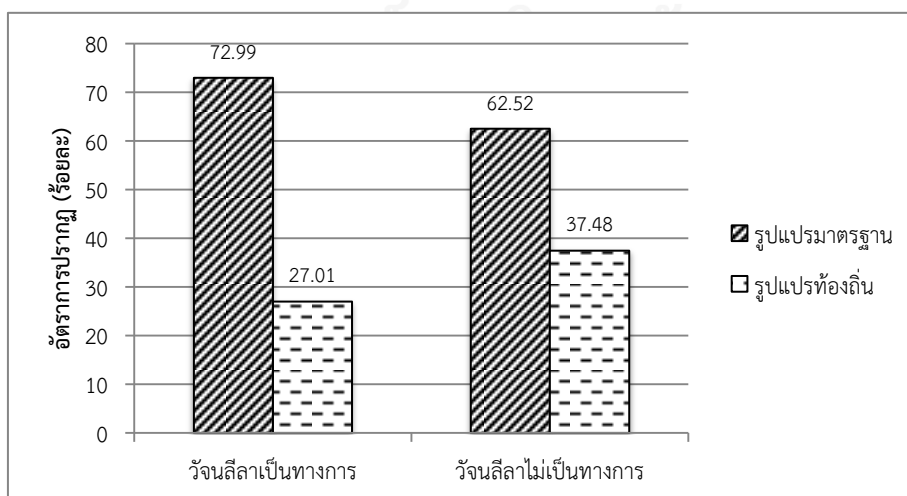
เมื่อนำข้อมูลของเสียง สระสูงยาว (i:, i:, u:) ที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 80 คนโดยไม่ได้แยกตามเพศและอายุ แต่แยกตามวจนลีลาออกเป็น 2 ประเภทดังกล่าวข้างต้น พบว่าการใช้รูปแปรซึ่งได้แก่รูปแปรมาตรฐาน [i:, i:, u:] และรูปแปรทอ้งถิ่น [e:, ə:, o:] มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 6.9

ตารางที่ 6.9 อัตราการใช้รูปแปรของสระสูงยาว (i:, i:, u:) ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชตามวจนลีลา

รูปแปร \ วจนลีลา	วจนลีลาไม่เป็นทางการ		วจนลีลาเป็นทางการ	
	จำนวนครั้งในการออกเสียง	ร้อยละ	จำนวนครั้งในการออกเสียง	ร้อยละ
รูปแปรมาตรฐาน	2250	62.52	2102	72.99
รูปแปรทอ้งถิ่น	1349	37.48	778	27.01
รวม	3599	100	2880	100

$$X^2 = 79.03, df = 1, p < 0.01$$

ตารางที่ 6.9 แสดงให้เห็นว่ารูปแปรของสระสูงยาว (i:, i:, u:) ทั้ง 2 รูปแปร ได้แก่ รูปแปรมาตรฐาน [i:, i:, u:] และรูปแปรทอ้งถิ่น [e:, ə:, o:] มีความถี่ของการปรากฏต่างกันตามวจนลีลาอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 กล่าวคือ เมื่อพิจารณาอัตราการปรากฏของรูปแปรมาตรฐาน พบว่าในวจนลีลาเป็นทางการมีการใช้รูปแปรมาตรฐาน ประมาณร้อยละ 73 ซึ่งมากกว่าในวจนลีลาไม่เป็นทางการที่ปรากฏประมาณร้อยละ 63 ส่วนอัตราการปรากฏของรูปแปรทอ้งถิ่นพบว่าตรงกันข้าม กล่าวคือ ในวจนลีลาเป็นทางการมีการใช้รูปแปรทอ้งถิ่นประมาณร้อยละ 27 ซึ่งน้อยกว่าในวจนลีลาไม่เป็นทางการที่ปรากฏประมาณร้อยละ 37 ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นดังภาพที่ 6.10

ภาพที่ 6.10 อัตราการใช้การปรากฏของรูปแปรสระสูงยาว (i:, i:, u:) ตามวจนลีลา

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแปรมาตรฐาน [i:, i:, u:] กับวัจนลีลาทั้ง 2 แบบ เพื่อที่จะพิสูจน์สมมติฐานของงานวิจัยครั้งนี้ว่า รูปแปรมาตรฐานจะปรากฏมากที่สุดในวัจนลีลาที่เป็นทางการ และรูปแปรท้องถิ่นจะปรากฏมากที่สุดในวัจนลีลาไม่เป็นทางการ ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า รูปแปรมาตรฐาน [i:, i:, u:] มีความถี่ในการปรากฏต่างกันตามความเป็นทางการของวัจนลีลา คือ ปรากฏน้อยในวัจนลีลาไม่เป็นทางการ และปรากฏมากขึ้นในวัจนลีลาเป็นทางการ ข้อค้นพบสนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้ในงานวิจัยนี้ เมื่อพิจารณารูปแปรท้องถิ่น [e:, ə:, o:] กับวัจนลีลาทั้ง 2 ประเภท ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่ามีความแตกต่างจากรูปแปรมาตรฐาน กล่าวคือ ในวัจนลีลาไม่เป็นทางการพบอัตราการปรากฏมากที่สุดและพบน้อยลงในวัจนลีลาเป็นทางการ ซึ่งจากผลการวิเคราะห์ดังกล่าวสรุปได้ว่า เมื่อความเป็นทางการน้อยลงผู้พูดจะใช้รูปแปรท้องถิ่นมากขึ้น

สรุปผลการวิเคราะห์การแปรของสระสูงยาว (i:, i:, u:) ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชตามตัวแปร อายุ เพศ และวัจนลีลา พบว่า เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ การแปรของสระสูงยาว (i:, i:, u:) มีความสัมพันธ์กับตัวแปรดังกล่าว นั่นคือ ในส่วนของรูปแปรมาตรฐาน [i:, i:, u:] พบว่า ผู้ที่มีอายุน้อยใช้รูปแปรมาตรฐานมากกว่าผู้ที่มีอายุมาก เพศหญิงใช้รูปแปรมาตรฐานมากกว่าเพศชาย และในวัจนลีลาแบบเป็นทางการมีการใช้รูปแปรมาตรฐานมากกว่าวัจนลีลาแบบไม่เป็นทางการ ในส่วนของรูปแปรท้องถิ่น [e:, ə:, o:] ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นทิศทางที่ตรงกันข้ามกัน นั่นคือ ผู้ที่มีอายุมากใช้รูปแปรท้องถิ่นมากกว่าผู้ที่มีอายุน้อย เพศชายใช้รูปแปรท้องถิ่นมากกว่าเพศหญิง และในวัจนลีลาแบบไม่เป็นทางการ มีการใช้รูปแปรท้องถิ่นมากกว่าวัจนลีลาแบบเป็นทางการ ดังนั้นจากผลที่ได้ แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของภาษาที่กำลังดำเนินอยู่ (Change in progress) (Labov, 2006) นั่นคือเราสามารถเห็นการเปลี่ยนแปลงของสระสูงยาวในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช ที่กำลังเปลี่ยนแปลงจากรูปแปรท้องถิ่นที่ใช้กันดั้งเดิมไปเป็นรูปแปรมาตรฐานเหมือนภาษาไทยกรุงเทพฯ เนื่องจากการใช้ภาษาของผู้พูดที่มีการแปรตามปัจจัยทางสังคม ในที่นี้คือ เพศ อายุ และวัจนลีลา และการแปรนี้น่าจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในอนาคต ดังจะเห็นได้จากการที่ผู้พูดรู้ว่ารูปแปรมาตรฐานมีศักดิ์ศรี เพราะเลือกใช้มากกว่าในวัจนลีลาที่ผู้พูดตั้งใจพูด และการที่ผู้พูดอายุน้อยเลือกใช้รูปแปรนี้มากกว่า ก็บ่งบอกแนวโน้มว่ารูปแปรนี้จะมาแทนรูปแปรท้องถิ่นในอนาคต ซึ่งปรากฏการณ์นี้มีเพศหญิงเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

บทที่ 7

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

7.1 สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้ศึกษาการแปรของสระสูงยาว (i:, i:, u:) ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การแปรของสระสูงยาว (i:, i:, u:) พร้อมทั้งพิจารณาถึงสิ่งแวดล้อมทางเสียง ได้แก่ วรรณยุกต์ พยัญชนะต้น และพยัญชนะท้าย ที่ทำให้เกิดการแปรของสระสูงยาวดังกล่าว ตลอดจนวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทางสังคมดังกล่าวกับการแปรของสระสูงยาว (i:, i:, u:)

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลการใช้ภาษาที่ตำบลสวนขัน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาทั้งสิ้น 80 คน เป็นเพศชาย 40 คน และเพศหญิง 40 คน อายุระหว่าง 12 – 80 ปี และมีระดับการศึกษาไม่เกินชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย วิธีการเก็บข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนแรกให้ผู้บอกภาษาตอบคำถามตามรายการคำ จำนวน 36 คำ เพื่อทดสอบการออกเสียงในวันจันลילהแบบเป็นทางการ และตอนที่สองให้ผู้บอกภาษาพูดคุยตามหัวข้อสนทนา 4 หัวข้อ เพื่อทดสอบวันจันลילהแบบไม่เป็นทางการ

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการหาค่าร้อยละ (Percentage) การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) และไคสแควร์ (Chi-Square) ผลการวิเคราะห์การปรากฏของรูปแปรสระสูงยาว (i:, i:, u:) ความสัมพันธ์ของรูปแปรกับสิ่งแวดล้อมทางเสียง รวมทั้งความสัมพันธ์ของรูปแปรกับตัวแปรทางสังคมสามารถสรุปได้ดังนี้

7.1.1 อัตราการปรากฏของรูปแปรสระสูงยาว (i:, i:, u:)

สระสูงยาว (i:) พบรูปแปรทั้งสิ้น 2 รูปแปรคือ [i:] และ [e:] โดยรูปแปร [i:] เป็นรูปแปรมาตรฐาน ส่วน [e:] เป็นรูปแปรท้องถิ่น โดยพบว่ามีการใช้รูปแปร [i:] มากที่สุด ถึงร้อยละ 72 ส่วนรูปแปร [e:] มีอัตราการปรากฏเพียงร้อยละ 28

สระสูงยาว (i:) พบรูปแปรทั้งสิ้น 2 รูปแปรคือ [i:] และ [e:] โดย [i:] เป็นรูปแปรมาตรฐาน ส่วน [e:] เป็นรูปแปรท้องถิ่น โดยพบว่ามีการใช้รูปแปร [i:] มากที่สุด ประมาณร้อยละ 70 ส่วนรูปแปร [e:] มีอัตราการปรากฏเพียงร้อยละ 30

สระสูงยาว (u:) พบรูปแปรทั้งสิ้น 2 รูปแปรคือ [u:] และ [o:] โดย [u:] เป็นรูปแปรมาตรฐาน ส่วน [o:] เป็นรูปแปรท้องถิ่น โดยพบว่ามีการใช้รูปแปร [u:] มากที่สุด ประมาณร้อยละ 62 ส่วนรูปแปร [o:] มีอัตราการปรากฏเพียงร้อยละ 38

จะเห็นได้ว่า รูปแปรสระสูงยาว (i:, i:, u:) ที่ผู้พูดภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชเลือกใช้มากที่สุดคือรูปแปรมาตรฐาน [i:, i:, u:] โดยมีการใช้รวมกันโดยเฉลี่ยถึงร้อยละ 67 ในขณะที่รูปแปรท้องถิ่น [e:, e:, o:] รวมกันใช้เพียงร้อยละ 33 ซึ่งผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่ามีการเลือกใช้เสียง

สระสูงยาวเหมือนในภาษาไทยกรุงเทพฯมากกว่าที่จะเลือกใช้เสียงสระแบบภาษาไทยถิ่น นครศรีธรรมราชดั้งเดิม ซึ่งเป็นหลักฐานแสดงว่า ภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชกำลังมีการเปลี่ยนแปลง

7.1.2 การแปรของสระสูงยาวตามสิ่งแวดล้อมทางเสียง

ผลการวิเคราะห์การแปรของสระสูงยาว (i:, i:, u:) ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชตามสิ่งแวดล้อมทางเสียง พบว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นคือ สิ่งแวดล้อมทางเสียง ได้แก่ วรรณยุกต์พยัญชนะต้น และพยัญชนะท้าย ต่างมีอิทธิพลต่อการแปรของสระสูงยาวดังกล่าว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ดังนี้

1) การแปรของสระสูงยาว (i:, i:, u:) ตามวรรณยุกต์

รูปแปร [i:, i:, u:] ปรากฏกับวรรณยุกต์ทุกเสียง และปรากฏมากกว่ารูปแปร [e:, ə:, o:] เกือบทุกกรณี กล่าวคือ [i:] ปรากฏมากกว่า [e:] กับทุกวรรณยุกต์ โดยเฉพาะวรรณยุกต์ กลาง-ขึ้น-ตก กลาง-ระดับ ต่ำ-ขึ้น-ตก และต่ำ-เลื่อนลง ที่พบว่า [i:] ปรากฏ 100% ส่วนรูปแปร [i:] และ [u:] ปรากฏมากกว่ารูปแปร [ə:] และ [o:] เกือบทุกวรรณยุกต์ โดยเฉพาะวรรณยุกต์ ต่ำ-ขึ้น-ตก ที่พบว่า [i:] และ [u:] ปรากฏ 100% มีวรรณยุกต์ ต่ำ-เลื่อนลงเท่านั้น ที่ [ə:] และ [o:] ปรากฏมากกว่า [i:] และ [u:]

2) การแปรของสระสูงยาว (i:, i:, u:) ตามพยัญชนะต้น

รูปแปร [i:, i:, u:] ปรากฏกับพยัญชนะต้นทุกเสียง และปรากฏมากกว่ารูปแปร [e:, ə:, o:] เกือบทุกกรณี กล่าวคือรูปแปร [i:] ปรากฏกับพยัญชนะต้นเกือบทุกประเภทมากกว่ารูปแปร [e:] โดยเฉพาะพยัญชนะต้นประเภทเสียงกึ่งเสียดแทรกและเสียงรัว ที่พบว่า [i:] ปรากฏ 100% กับเสียงดังกล่าว ในขณะที่ [e:] ปรากฏกับเสียงข้างสั้นมากกว่า [i:] ส่วนรูปแปร [i:] ปรากฏกับพยัญชนะต้นเกือบทุกประเภทมากกว่ารูปแปร [ə:] ยกเว้นเสียงรัว ที่พบว่า รูปแปร [ə:] ปรากฏมากกว่า [i:] ส่วนรูปแปร [u:] ปรากฏกับพยัญชนะต้นเกือบทุกประเภทมากกว่ารูปแปร [o:] ยกเว้นเสียงกึ่งสระ ที่พบว่า [o:] ปรากฏมากกว่า [u:]

3) การแปรของสระสูงยาว (i:, i:, u:) ตามพยัญชนะท้าย

รูปแปร [i:, i:, u:] ปรากฏกับพยัญชนะท้ายทุกเสียง และปรากฏมากกว่ารูปแปร [e:, ə:, o:] ในทุกกรณี โดยเฉพาะพยัญชนะท้ายประเภทเสียงนาสิก ที่พบว่า [i:] และ [u:] ปรากฏเป็น 100% กับเสียงพยัญชนะท้ายดังกล่าว จึงไม่มีการปรากฏของรูปแปร [e:] และ [o:] กับเสียงนาสิก

ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นข้อสรุปที่แตกต่างไปจากข้อค้นพบของบราวน์ (Brown, 1985) และ ดิลเลอร์ (Diller, 1976) ที่ว่า คำที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับจะออกเสียงเป็น [i:, i:, u:] ส่วนคำที่มีรูปวรรณยุกต์เอกและโทกำกับและคำตายเสียงยาวจะออกเสียงเป็น [e:, ə:, o:] ซึ่งเห็นได้ว่ามีการปรากฏของเสียงสระดังกล่าวที่แตกต่างและแยกออกจากกันอย่างชัดเจน แต่ในการวิเคราะห์ครั้งนี้กลับพบว่าคำที่ควรมีการปรากฏของ [e:, ə:, o:] ตามที่บราวน์และดิลเลอร์กล่าว กลับมีการปรากฏของทั้งรูปแปร [i:, i:, u:] และรูปแปร [e:, ə:, o:] และพบว่ารูปแปร [i:, i:, u:] สามารถ

ปรากฏกับวรรณยุกต์ พยัญชนะต้น พยัญชนะท้าย และคำทุกประเภท ซึ่งปรากฏการณ์เช่นนี้ แสดงให้เห็นว่า ภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชกำลังมีการเปลี่ยนแปลง และรายงานผลการวิจัยที่เสนอไว้ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ก็ได้อีกแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยทางสังคมเป็นตัวกำหนดให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

7.1.3 การแปรของสระสูงยาว (i:, i:, u:) ตามตัวแปรสังคม

เมื่อนำปัจจัยทางสังคมเข้ามาพิจารณาโดยใช้สถิติความถดถอยเชิงพหุคูณพบว่าตัวแปรเพศและอายุมีความสัมพันธ์กับอัตราการใช้รูปแปรท้องถิ่น [e:, ə:, o:] อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณมากถึง .928 ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่สูงมาก ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าเพศชายใช้รูปแปรท้องถิ่น [e:, ə:, o:] มากกว่าเพศหญิง ในทางกลับกันเพศหญิงใช้รูปแปรมาตรฐาน [i:, i:, u:] มากกว่าเพศชาย ส่วนตัวแปรอายุพบว่า ผู้ที่มีอายุมากใช้รูปแปรท้องถิ่นมากกว่าผู้ที่มีอายุน้อย ในทางกลับกันผู้ที่มีอายุน้อยใช้รูปแปรมาตรฐาน [i:, i:, u:] มากกว่าผู้ที่มีอายุมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

วังนลีลาเป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการแปรของสระสูงยาว (i:, i:, u:) อย่างมาก ผลการวิเคราะห์พบว่า วังนลีลาที่มีความสัมพันธ์กับการแปรของสระสูงยาวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 กล่าวคือในวังนลีลาแบบเป็นทางการมีอัตราการใช้รูปแปรมาตรฐาน [i:, i:, u:] สูงกว่าในวังนลีลาแบบไม่เป็นทางการ ในทางตรงกันข้ามในวังนลีลาแบบไม่เป็นทางการมีการใช้รูปแปรท้องถิ่น [e:, ə:, o:] มากกว่าวังนลีลาไม่เป็นทางการ สรุปคือ อัตราการใช้รูปแปรมาตรฐานและรูปแปรท้องถิ่นจะเพิ่มขึ้นหรือน้อยลงตามความเป็นทางการของวังนลีลา ข้อค้นพบนี้แสดงให้เห็นว่ารูปแปรมาตรฐานเป็นรูปที่มีศักดิ์ศรีของชุมชนแห่งนี้

7.2 อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์อัตราการปรากฏของรูปแปรมาตรฐานและรูปแปรท้องถิ่นกับปัจจัยทางสังคมสรุปได้ว่าการแปรของสระสูงยาว (i:, i:, u:) ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช เป็นการแปรที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับปัจจัยทางสังคมคือ เพศ อายุ และวังนลีลา กล่าวคือ ปัจจัยทางสังคมดังกล่าวมีอิทธิพลและสามารถอธิบายการแปรของสระสูงยาว (i:, i:, u:) ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชได้ อย่างที่ลาบอฟ (Labov, 1972) ได้กล่าวไว้ว่าการแปรของภาษาไม่ใช่การแปรอิสระ (free variation) โดยปราศจากเงื่อนไขใดๆ หากแต่เป็นการแปรที่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคมทั้งสิ้น

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าเพศหญิงมีอัตราการใช้รูปแปรมาตรฐาน [i:, i:, u:] มากกว่าเพศชาย ส่วนเพศชายจะมีอัตราการใช้รูปแปรท้องถิ่น [e:, ə:, o:] มากกว่าเพศหญิง เนื่องจากเพศหญิงมีสำนึกเรื่องความมีศักดิ์ศรีมากกว่าเพศชาย ดังนั้น จึงใช้รูปแปรมาตรฐานซึ่งเป็นรูปที่มีศักดิ์ศรีและเป็นที่ยอมรับในสังคมเพราะฉะนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าเพศหญิงมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงของภาษา และเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในครั้งนี้ ผลการวิเคราะห์นี้สอดคล้องกับงานอดีต เช่น งานของ ปาลีรัฐ ทรัพย์ปรง (ปาลีรัฐ ทรัพย์ปรง, 2525) ที่ศึกษาการแปรของเสียง (h) ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช เขตชุมชนเมือง ตามปัจจัยทางสังคม และพบว่าเพศหญิงมีแนวโน้มที่จะใช้รูปแปร [ŋ] ซึ่งเป็นรูปแปรใหม่มากกว่าเพศชาย และงานของบุญเรือง ชื่นสุวิมล (Chunsuvimol, 1993) ซึ่ง

ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการแปรของ (r) ในภาษาไทยและ (r) ในภาษาอังกฤษ ตามตัวแปรสังคม และพบว่าเพศหญิงมีแนวโน้มที่จะใช้รูปแปร [r] และ [ɹ] ซึ่งเป็นรูปแปรที่ยอมรับกันว่ามีความศักดิ์ศรีทั้งในภาษาไทยและภาษาอังกฤษมากกว่าเพศชาย เป็นต้น

จากการวิจัยพบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับการใช้รูปแปรต่างๆ ของสระสูงยาว (i:, ɪ:, u:) ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช โดยพบว่ายิ่งอายุน้อย อัตราการใช้รูปแปรมาตรฐาน [i:, ɪ:, u:] ยิ่งเพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่อัตราการใช้รูปแปรท้องถิ่น [e:, ə:, o:] ลดน้อยลง สะท้อนให้เห็นปรากฏการณ์ที่ลาบอฟเรียกว่า การเปลี่ยนแปลงในเวลาเสมือนจริง (Labov, 2006) ซึ่งหมายถึง เราสามารถเห็นการเปลี่ยนแปลงของภาษาได้จากการใช้ภาษาของคนที่มีอายุต่างกัน ทำให้สามารถคาดการณ์ได้ว่ารูปภาษาที่คนอายุน้อยใช้ มีแนวโน้มที่จะเป็นรูปภาษาที่ใช้ต่อไปในอนาคต ซึ่งในที่นี้ก็คือ รูปแปรมาตรฐาน [i:, ɪ:, u:] ในทางกลับกัน รูปภาษาที่คนอายุมากใช้มีแนวโน้มที่จะใช้น้อยลงเรื่อยๆ จนอาจสูญหายไปในอนาคต นั่นก็คือ รูปแปรท้องถิ่น [e:, ə:, o:] ผลการวิเคราะห์นี้สอดคล้องกับงานในอดีต เช่นงานของ อรุณี อรุณเรือง (อรุณี อรุณเรือง, 2533) ซึ่งศึกษาการแปรของวรรณยุกต์โทในภาษาไทยกรุงเทพฯตามระดับอายุและวัจนลีลาของผู้พูด มีข้อค้นพบว่าผู้พูดในกลุ่มอายุ 15-20 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มเด็กใช้รูปแปรวรรณยุกต์ กลาง-ขึ้น-กลาง ซึ่งเป็นรูปแปรแบบใหม่มากที่สุด งานของเพ็ญพร ตันวัฒนานันท์ (เพ็ญพร ตันวัฒนานันท์, 2525) ซึ่งศึกษาการเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะต้นกักสลิลในภาษาเชียงใหม่กับตัวแปรทางสังคม พบจากการวิจัยว่าผู้บอกภาษากลุ่มอายุ 15-17 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มเด็กออกเสียงพยัญชนะต้นกักสลิลเป็นกักรนิตมากกว่ากลุ่มผู้พูดอายุ 45 ปีขึ้นไปซึ่งเป็นกลุ่มผู้ใหญ่ และงานของศิริรัตน์ ชูพันธ์ (ศิริรัตน์ ชูพันธ์, 2547) ซึ่งศึกษาการแปรของคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเกาะสมุยตามถิ่นที่อยู่และอายุของผู้พูด ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่ากลุ่มผู้พูดรุ่นอายุน้อยใช้คำศัพท์ภาษาไทยมาตรฐานมากกว่ากลุ่มผู้พูดรุ่นอายุมาก เป็นต้น

ผลการวิเคราะห์ในส่วนของตัวแปรวัจนลีลา ที่พบว่า การเลือกใช้รูปแปรมาตรฐานและรูปแปรท้องถิ่นของผู้พูดภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชมีความแตกต่างตามประเภทของวัจนลีลา กล่าวคือ ในวัจนลีลาแบบเป็นทางการมีการเลือกใช้รูปแปรมาตรฐาน [i:, ɪ:, u:] มากกว่ารูปแปรท้องถิ่น [e:, ə:, o:] ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงของสระสูงยาว (i:, ɪ:, u:) เป็นการเปลี่ยนแปลงจากข้างบน (change from above) หมายถึงผู้พูดมีความรู้สึกตัวและสำนึกได้ว่ารูปแปรที่ตนเองใช้เป็นรูปแปรที่มีความศักดิ์ศรีและได้รับการยอมรับจากสังคม ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับข้อค้นพบในอดีต เช่น งานของแสงจันทร์ ตรียกุล (แสงจันทร์ ตรียกุล, 2529) ซึ่งศึกษาการแปรของ ร และ ล ในภาษาไทยกรุงเทพฯตามวัจนลีลา นั่นคือ ในวัจนลีลาที่เป็นทางการมากที่สุด คือ การอ่านคำคู่เทียบเสียง พบว่าพยัญชนะต้น ร และ ล ที่ควบกล้ำกับพยัญชนะกัก ปรากฏเป็นรูปแปรมาตรฐาน [r] เป็นเปอร์เซ็นต์สูงสุด ในขณะที่วัจนลีลาที่เป็นทางการน้อยที่สุด คือ การสัมภาษณ์พบว่าพยัญชนะต้น ร ปรากฏเป็น [l] และ ร ที่ควบกล้ำด้วยพยัญชนะกัก ปรากฏเป็น [Ø] หรือไม่ปรากฏ เป็นเปอร์เซ็นต์สูงสุด และงานของสุธิดา พูลทรัพย์ (สุธิดา พูลทรัพย์, 2537) ศึกษาการแปรตามวัจนลีลาของ (ร) และ (ล) ในพยัญชนะควบกล้ำในภาษาไทยกรุงเทพฯ พบว่า ในวัจนลีลาที่เป็นทางการน้อยที่สุดจนถึงวัจนลีลาที่เป็นทางการปานกลาง คือ การสนทนา การสัมภาษณ์และการอ่านบทความ (ร) และ (ล) ในพยัญชนะควบกล้ำปรากฏเป็น [Ø] เป็นเปอร์เซ็นต์สูงสุด ส่วนในวัจนลีลาที่เป็นทางการมากและมากที่สุด คือ การ

อ่านรายการคำ และการอ่านคำคู่เทียบเสียง (ร) ในพยัญชนะควบกล้ำปรากฏเป็น [r] และ (ล) ในพยัญชนะควบกล้ำปรากฏเป็น [l] เป็นเปอร์เซ็นต์สูงสุด

การนำเรื่องปัจจัยทางสังคมเข้ามาพิจารณาในการศึกษาการแปรของสระสูงยาว (i:, i:, u:) ทำให้สามารถอธิบายว่าเสียงดังกล่าวมีทิศทางการเปลี่ยนแปลงอย่างไร และปัจจัยอะไรที่เป็นตัวกระตุ้นการเปลี่ยนแปลง ผลการวิจัยทำให้เห็นว่าการออกเสียงสระสูงยาว (i:, i:, u:) กำลังเบี่ยงเบนออกจากกฎการออกเสียงแต่เดิมที่ระบุในงานของ บราวน์ (Brown, 1985) และ ดิลเลอร์ (Diller, 1976) ที่ว่าคำที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์และมีพยัญชนะท้ายประเภทเสียงนาสิกหรือไม่มีพยัญชนะท้าย ผู้พูดภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชจะออกเสียงเป็น [i:, i:, u:] ส่วนคำที่มีรูปวรรณยุกต์เอกและโทกำกับที่มีพยัญชนะท้ายเป็นเสียงนาสิก และคำที่ไม่มีพยัญชนะท้ายหรือมีพยัญชนะท้ายประเภทเสียงกัก จะออกเสียงเป็น [e:, ə:, o:] ข้อค้นพบที่นำเสนอในวิทยานิพนธ์เล่มนี้แสดงให้เห็นว่าการออกเสียง [i:, i:, u:] และ [e:, ə:, o:] ไม่ได้เป็นไปตามเงื่อนไขทางเสียงดังกล่าว นั่นคือ คำที่ควรมีการปรากฏของรูปแปร [e:, ə:, o:] กลับมีการปรากฏของรูปแปร [i:, i:, u:] ด้วย และการแปรที่พบนี้เนื่องมาจากปัจจัยทางสังคม

7.3 ข้อเสนอแนะ

7.3.1 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติม โดยใช้ผู้บอกภาษาจำนวนมากกว่าที่ใช้ในงานวิจัยนี้ และครอบคลุมพื้นที่ทั้งจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งอาจทำให้เห็นการปรากฏของรูปแปรต่างๆเพิ่มมากขึ้น

7.3.2 ควรมีการศึกษากการแปรของสระสูงยาว (i:, i:, u:) ในภาษาไทยถิ่นใต้ในจังหวัดอื่นตามตัวแปรเพศ อายุ และวัจนลีลา เพื่อมาเปรียบเทียบกับภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช

7.3.3 ควรมีการศึกษากการแปรของสระสูงยาว (i:, i:, u:) ตามตัวแปรทางสังคมอื่นๆ นอกเหนือจากตัวแปรเพศ อายุ และวัจนลีลา เช่น อาชีพ การศึกษา ชั้นทางสังคม เป็นต้น เพื่อดูว่ามีความสัมพันธ์กับการใช้สระสูงยาว (i:, i:, u:) หรือไม่

รายการอ้างอิง

- BeBee. (1974). Socially conditioned variation in Bangkok Thai. Ph.D. dissertation, School of linguistics, The university of Michigan.
- Brown, J. M. (1985). *From ancient Thai to modern dialects and other writing on historical Thai linguistics*. Bangkok: White Lotus Co.,LTD.
- Chuensuvimol, B. (1993). *Relationship between the social variation of (r) in Thai and (r) in English in the speech of Bangkok Thai speakers*. Department of Linguistics, Faculty of Arts, Chulalongkorn University.
- Diller, A. V. N. (1976). Toward a model of Southern Thai diglossic speech variation. Ph.D. Dissertation, Cornell University.
- Labov, W. A. (1972). *Sociolinguistic patterns*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press and Oxford : Blackwell
- Labov, W. A. (2006). *The social stratification of English in New York city* (2 ed.). New York: Cambridge University Press.
- Miller, R. A. (1965). Phonology of the Thai dialect of Nakhon Sri Thammarat. *Bulletin International de Documentation Linguistique*.
- กัลยา วาณิชย์บัญชา. (2555). *การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล* (20 ed.). กรุงเทพฯ: บริษัทธรรมสาร.
- จริยา สมนึก. (2525). ระบบเสียงภาษาถิ่นย่อยจังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เจริญขวัญ ธรรมประดิษฐ์. (2524). การใช้ลักษณะสัทศาสตร์ของสระสูงในการแบ่งเขตภาษาถิ่นในจังหวัดตรัง กระบี่ พังงา และภูเก็ต. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐวุฒิ พงศ์จันทร์เสถียร. (2539). การแปรของสระสูงในภาษาสงขลาตามตัวแปรทางสังคม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- เทศบาลตำบลสวนขัน. (2501). *สภาพและข้อมูลพื้นฐาน* Retrieved 20 กุมภาพันธ์ 2557, from <http://www.suankan.go.th>
- ธีระพันธ์ ล.ทองคำ. (2522). เสียงและระบบเสียงในภาษาไทยถิ่นใต้ จังหวัดสุราษฎร์ธานี 16 อำเภอ. กรุงเทพฯ: สถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปาสีรัฐ ทรัพย์ปรุง. (2525). การแปรของเสียง (ห) ในภาษาถิ่นสงขลา เขตชุมชนเมือง ตามปัจจัยทางสังคม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์ระวี เรื่องวัดกั. (2551). ศึกษาการแปรทางสังคมของพยัญชนะควบกล้ำ (kw) และ (khw) ในภาษาไทยถิ่น ตำบลบ้านแพรก อำเภอบ้านแพรก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- เพ็ญพร ตันวัฒนานันท์. (2525). การเปลี่ยนแปลงพยัญชนะต้นกักสิทธิ์ในภาษาไทยเชียงใหม่กับตัวแปรทางสังคมบางประการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รตญา กอบศิริกาญจน์. (2535). การแปรของวรรณยุกต์สูง-ตก ในภาษาไทยถิ่นสุพรรณบุรีตามตัวแปรทางสังคมบางประการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัชณี เสนีย์ศรีสันต์. (2524). การศึกษาเปรียบเทียบเสียงและระบบเสียงในภาษาลาวพวนมาบปลาเค้าของผู้พูดที่มีอายุต่างกัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2553). *พจนานุกรมศัพท์ภาษาศาสตร์ (ภาษาศาสตร์ประยุกต์) ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- วิไลวรรณ ดำรงค์. (2512). ระบบหน่วยเสียงในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริรัตน์ ชูพันธ์. (2547). การแปรของคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเกาะสมุยตามถิ่นที่อยู่และอายุของผู้พูด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภฤกษ์ หอมแก้ว. (2540). การแปรของ (ง) ในภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราชตามตัวแปรอายุและทัศนคติทางภาษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุธิดา พูลทรัพย์. (2537). การแปรตามวจนลีลาของ (ร) และ (ล) ในพยัญชนะควบกล้ำในภาษาไทย กรุงเทพฯของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมปีที่ 4 โรงเรียนศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แสงจันทร์ ตรียกุล. (2529). การแปรของ ร และ ล ในภาษาไทยกรุงเทพฯ ตามวจนลีลา : การศึกษาการออกเสียงของผู้ประกาศข่าวประจำสถานีวิทยุกระจายเสียงภาคเอฟ.เอ็ม ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิษฎา แก้วอุทัย. (2551). การศึกษาการแปรของเสียง (mr) และ (ml) ในภาษาไทยถิ่นสงขลาตามปัจจัยทางสังคม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะอักษรศาสตร์ สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2550). *ภาษาศาสตร์สังคม* (4 ed.). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรุณี อรุณเรือง. (2533). การแปรของวรรณยุกต์โทในภาษาไทยกรุงเทพฯ : ตามระดับอายุ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ก
แบบฟอร์มใช้ในการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษา

ชื่อ-นามสกุล .....

เพศ ..... อายุ ..... ระดับการศึกษา .....

เชื้อชาติ ..... สัญชาติ ..... อาชีพ .....

สถานที่เกิด .....

ที่อยู่ปัจจุบัน .....

สถานที่ทำงาน/ศึกษา.....

ส่วนที่ 1 บทสนทนา

1. เรื่องราวส่วนตัวของผู้บอกภาษา เช่น อาชีพการงาน ครอบครัว สุขภาพร่างกาย เป็นต้น
2. ประเพณีพื้นบ้านการเล่นต่างๆ
3. สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราช
4. นิทาน เรื่องเล่าต่างๆ

ส่วนที่ 2 รายการคำ

คำ	คำถาม	คำตอบ					
		/i:/		/i:/		/u:/	
		[i:]	[e:]	[i:]	[e:]	[u:]	[o:]
1. ดี	อะไรตรงข้ามกับคำว่า ชั่ว						
2. ปีน	ตำรวจใช้อาวุธอะไรในการยิงผู้ร้าย						
3. หู	เราใช้อวัยวะส่วนไหนในการฟังเสียง						
4. ผี	คนที่ตายแล้ว เรามักเรียกว่าอะไร						
5. ถือ	ถ้าเราจะเอาของไปให้ใคร เราต้องทำไง						
6. ปูน	เวลาสร้างบ้านเราต้องฉาบอะไร						
7. ซี้	เรามีม้า ไร่ทำอะไร						
8. ตื่น	อะไรตรงข้ามกับคำว่า นอน						
9. คู่	รองเท้า 2 ข้าง เราเรียกว่า รองเท้า 1						

10. ชี้	ลักษณะนามของพินคืออะไร						
11. ลื่น	ถ้าพินเปียกแล้วเดินไม่ระวังจะเกิดอะไรขึ้น						
12. ปู่	เราเรียกพ่อของพ่อว่าอะไร						
13. คี่	2,4,6 คือเลขคู่ ถ้า 1,3,5 คือเลขอะไร						
14. ชื่อ	หนังสือต้องเขียนอะไรแสดงว่าเป็นของเรา						
15. ผู้	สัตว์มี 2 เพศ คือเพศเมียกับ....						
16. ที่	หากเราจะสร้างบ้านทำสวนเราต้องมีอะไร						
17. คลื่น	ในทะเล สิ่งที่ซัดเข้าหาฝั่ง เรียกว่าอะไร						
18. กู้	ถ้าไม่มีเงินซื้อบ้านเราต้องไปที่ธนาคาร						
19. สี่	1,2,3						
20. หมั่น	หน่วย สิบ ร้อย พัน						
21. ตู๋	เราเก็บเสื้อผ้าไว้ในไหน						
22. หนี้	การที่เราไปติดเงินเพื่อน แสดงว่าเราเป็น...						
23. ตัน	น้ำลึก ตรงข้ามกับน้ำ.....						
24. ผูก	เราใช้เชือกเพื่อไว้ทำอะไร						
25. ชี้	นี่คืออะไร						
26. รื้อ	ถ้าหาของในตู้เสื้อผ้าไม่เจอต้องทำไง						
27. ถูก	ตรงข้ามกับคำว่าผิดคือ...						
28. หลีก	ถ้าเดินอยู่แล้วมีอะไรขวางหน้าเราต้องทำไง						
29. ชื่อ	ถ้าที่บ้านไม่มีทีวีจะทำไง						
30. ปลุก	อยากมีต้นมะม่วงไว้ที่บ้านต้องทำไง						
31. มีด	อุปกรณ์สำหรับหั่นผัก หั่นหมูคือ						
32. สืบ	ถ้าอยากรู้เรื่องเพื่อนต้องทำไง						
33. ลูก	ผู้หญิงตั้งครรภ์แล้วต้องคลอดอะไร						
34. ซีก	แตงโม 1 ลูกแบ่งให้ 2 คน ทำไง						
35. มีด	ตรงข้ามกับคำว่าสว่างคือ....						
36. รูป	ทำบัตรประชาชนต้องถ่ายอะไร						

ภาคผนวก ข

ขั้นตอนการวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ โดยใช้โปรแกรม SPSS

ผู้วิจัยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของอัตราการปรากฏของรูปแปรท้องถิ่นกับตัวแปรอายุและเพศ โดยใช้สถิติความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression analysis) เพราะเป็นสถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตั้งแต่ 3 ตัวขึ้นไป โดยตัวแปรตามเป็นตัวแปรเชิงปริมาณ 1 ตัว และตัวแปรอิสระเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไป ผู้วิจัยใช้โปรแกรม SPSS ในการวิเคราะห์ โดยมีขั้นตอนดังนี้คือ

ตารางที่ 1 การกำหนดค่าต่างๆในโปรแกรม SPSS

Name	Type	Label	Value	Measure
Infor._No.	Numeric	Informant Number	None	Scale
Gender	Numeric	Gender	{0, Male}, {1, Female}	Nominal
Age	Numeric	Age	None	Scale
Variant	Numeric	Vernacular Variant	None	Scale

ความหมายของค่าต่างๆในตาราง

Name : ชื่อของตัวแปร

Type : ลักษณะของข้อมูล

Label : คำอธิบายรายละเอียดของตัวแปร

Value : กำหนดตัวเลขเพื่อใช้แทนค่าตัวแปร

Measure : กำหนดระดับของการวัดตัวแปร

หลังจากกำหนดค่าต่างๆแล้ว ผู้วิจัยใส่ข้อมูลอัตราการใช้รูปแปรท้องถิ่นและรายละเอียดของผู้บอกภาษาแต่ละคน ได้แก่

อายุ : ผู้วิจัยใส่ข้อมูลอายุจริงของผู้บอกภาษาทุกคน

เพศ : เนื่องจากเพศเป็นตัวแปรเชิงคุณภาพ ดังนั้นจึงต้องแปลงค่าเป็นเชิงปริมาณ โดยการแทนค่าเพศชายด้วย 0 และแทนค่าของเพศหญิงด้วย 1

อัตราการใช้รูปแปรท้องถิ่น : ผู้วิจัยใส่ข้อมูลความถี่การออกเสียงคำด้วยรูปแปรท้องถิ่นของผู้บอกภาษาทุกคน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ตัวอย่างการใส่ข้อมูลลงโปรแกรม SPSS

ตัวแปร ลำดับข้อมูล	Infor. No.	Gender	Age	Variant
1	1	0	12	0
2	2	1	13	5
3	3	0	15	10
.	.	.	.	.
.	.	.	.	.
.	.	.	.	.
80	80	.	80	.

เมื่อใส่ข้อมูลของผู้บอกภาษาครบทุกคนแล้ว ผู้วิจัยกำหนดตัวแปรในการวิจัยดังนี้ ตัวแปรอิสระได้แก่ เพศ และ อายุ และตัวแปรตามคือ อัตราการใช้รูปแปรท้องถิ่น จากนั้นโปรแกรม SPSS จะวิเคราะห์ข้อมูลและให้ผลลัพธ์ออกมา หลังจากนั้นผู้วิจัยนำผลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ต่อไป

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวสุวรรณรัตน์ ราชรักษ์ เกิดเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2531 ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช สำเร็จการศึกษาระดับศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาภาษาอังกฤษ สำนักวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ในปีการศึกษา 2554 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2554

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY